

عنوان همایش های انجمن	محل برگزاری	زمان برگزاری
چهل و دومین کنفرانس ریاضی ایران	دانشگاه ولی عصر رفسنجان	رفسنجان، ۱۴ الی ۱۷ شهریور ۱۳۹۰
ششمین سمینار هندسه و توپولوژی	دانشگاه بناب	بناب، ۲۷ الی ۲۹ شهریور ۱۳۹۰
نخستین کنفرانس رشد ریاضی، آموزش و نوآوری ها	تربیت معلم علامه امینی	تبریز، ۲۸ الی ۲۹ مهر ۱۳۹۰
دومین همایش ریاضیات و علوم انسانی «ریاضیات مالی»	دانشگاه علامه طباطبایی	تهران، دهه اول دی ماه ۱۳۹۰
بیست و دومین سمینار جبر	دانشگاه تربیت معلم سبزوار	سبزوار، ۱۳ الی ۱۱ بهمن ۱۳۹۰
بیست و سومین سمینار جبر	دانشگاه تربیت معلم آذربایجان	تبریز، ۱۳۹۱
سمینار معادلات دیفرانسیل و سیستم های دینامیکی	دانشگاه تربیت معلم آذربایجان	تبریز، تیر ۱۳۹۱
بیست و یکمین سمینار آنالیز ریاضی و کاربردهای آن	دانشگاه مراغه	مراغه، تیر ۱۳۹۱
چهل و سومین کنفرانس ریاضی ایران	دانشگاه تبریز	تبریز، ۱۳۹۱
چهل و چهارمین کنفرانس ریاضی ایران	دانشگاه فردوسی مشهد	مشهد، ۱۳۹۲

حامیان انجمن ریاضی ایران

مؤسسات و نهادهای زیر با کمک ها و پشتیبانی های خود از فعالیت های انجمن ریاضی ایران حمایت کرده اند. شورای اجرایی انجمن ریاضی ایران از این حمایت های ارزشمند صمیمانه سپاسگزار است.

- شهرداری منطقه ۶ تهران: شهرداری منطقه ۶ تهران، ساختمان واقع در پارک ورشو تهران را به دبیرخانه انجمن ریاضی ایران تخصیص داده است.
- کمیسیون انجمن های علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری: این کمیسیون هر ساله مبلغی را به عنوان کمک بلاعوض به هر کدام از انجمن های علمی تحت پوشش خود تخصیص می دهد.
- اعضای حقوقی: دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و مراکز فرهنگی، آموزشی و پژوهشی زیر در دوره ذکر شده با پرداخت حق عضویت حقوقی، از انجمن ریاضی ایران حمایت کرده اند. از رؤسا، مسئولان و نمایندگان انجمن در این مؤسسه ها قدردانی می شود.

اعضای حقوقی دوره مهرماه ۱۳۸۸ تا مهرماه ۱۳۸۹

دانشگاه های: الزهراء، بین المللی امام خمینی، تحصیلات تکمیلی در علوم پایه زنجان، تربیت دبیر شهید رجایی، تربیت معلم سبزوار، تفرش، سمنان، شهید بهشتی، صنعتی اصفهان، صنعتی سهند، صنعتی شیراز، علم و صنعت ایران، ولی عصر رفسنجان و کتابخانه دانشگاه صنعتی شریف.

دانشگاه های آزاد: واحد تهران مرکزی، واحد زاهدان، واحد کرمان، واحد گرمسار، واحد مشهد، واحد نور.

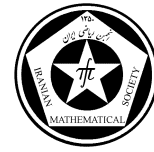
اعضای حقوقی دوره مهرماه ۱۳۸۹ تا مهرماه ۱۳۹۰

دانشگاه های: اصفهان، تفرش، صنعتی اصفهان، صنعتی سهند تبریز، صنعتی شیراز، یاسوج، کتابخانه دانشگاه صنعتی شریف و مجتمع آموزش عالی جهرم.

دانشگاه های آزاد: واحد اراک، واحد خرم آباد، واحد فیروزآباد فارس، واحد گرگان و واحد لاهیجان.

- ۱ □ سخن سردبیر
- ۱ □ سرمقاله
- مقاله
- ۲ تحصیلات تکمیلی ریاضی در ایران
- ۶ نقدی بر برنامه جدید کارشناسی مجموعه علوم ریاضی
- اخبار انجمن
- ۱۲ طرح ممیزی دانش ریاضی در ایران
- ۱۴ برگزاری دومین همایش نمایندگان انجمن ریاضی ایران
- ۱۵ □ اخبار دانشگاه‌ها
- ۱۸ □ فارغ‌التحصیلان دوره دکتری
- اخبار و یادداشت‌ها
- ۲۰ درد دل
- ۲۱ اعطای جوایز انجمن بین‌المللی ریاضیات کاربردی
- گزارش گردهمایی‌های برگزار شده
- ۲۳ سی و پنجمین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور
- ۲۸ همایش بین‌المللی جبر لی با بعد نامتناهی
- ۲۹ نوزدهمین سمینار آنالیز ریاضی و کاربردهای آن
- ۲۹ سومین کنفرانس و کارگاه نظریه گروه‌ها
- ۳۰ گزارش سومین کارگاه بهینه‌سازی و کاربردهای آن
- گردهمایی‌های آینده
- ۳۳ ششمین سمینار هندسه و توپولوژی
- ۳۴ بیست و دومین سمینار جبر
- ۳۴ دومین همایش ریاضیات و علوم انسانی «ریاضیات مالی»
- ۳۴ □ معرفی نشریه
- ۳۵ □ معرفی کتاب
- ۳۹ □ مصوبات شورای اجرایی انجمن
- ۴۰ □ معرفی گروه ریاضی دانشگاه اصفهان
- ۴۳ □ معرفی دانشکده علوم ریاضی دانشگاه تربیت مدرس

خبرنامه

سال ۳۳، شماره ۱، بهار ۱۳۹۰، شماره پیاپی ۱۲۷

خبرنامه نشریه خبری انجمن ریاضی ایران است که زیر نظر شورای اجرایی انجمن در هر فصل منتشر می‌شود. نقل مطالب با ذکر مأخذ آزاد است.

صاحب امتیاز: انجمن ریاضی ایران

مدیر مسئول: علیرضا مدقالچی (رئیس انجمن ریاضی ایران)

a_medghalchi@saba.tmu.ac.ir

سردبیر: محمدعلی دهقان dehghan@mail.vru.ac.ir

هیأت تحریریه: حمیدرضا ابراهیمی‌وشکی vishki@um.ac.ir

فریبا بهرامی fbahram@tabrizu.ac.ir

رستم محمدیان mohamadian_R@scu.ac.ir

حسین مومنائی momenae@mail.uk.ac.ir

سیدمنصور واعظپور vaez@cic.aut.ac.ir

محمود هادیزاده‌یزدی hadizadeh@kntu.ac.ir

ویراستار: رستم محمدیان

طراحی و تنظیم: زهرا بختیاری

تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه

نشانی: تهران - خ استاد شهید نجات‌الهی، داخل پارک وارشو،

دبیرخانه انجمن ریاضی ایران، صندوق پستی ۴۱۸ - ۱۳۱۴۵

تلفن و دورنگار: ۸۸۸۰۷۷۷۵، ۸۸۸۰۷۷۹۵، ۸۸۸۰۸۸۵۵

نشانی الکترونیک انجمن: iranmath@ims.ir

نشانی اینترنتی: www.ims.ir

نشانی الکترونیک خبرنامه: Newsletter@ims.ir

چاپ: انتشارات فاطمی

مطالب مندرج در این نشریه منعکس‌کننده آراء و عقاید

نویسندگان است. این مطالب به جز سرمقاله و مصوبات شورای

اجرایی، لزوماً مورد تأیید انجمن ریاضی ایران نیست.

سال ۱۳۹۰ چهارمین سال تأسیس انجمن ریاضی ایران است. ابتدا بر خود لازم می‌دانم که چهل سالگی انجمن را به جامعه ریاضی کشور و دست‌اندرکاران انجمن تبریک عرض نمایم. هر چند تلاش‌های اعضای شوراهای اجرائی و سایر مسئولان انجمن کارنامه ۴۰ ساله ارزشمندی را رقم زده است، لیکن انتظار جامعه ریاضی کشور از انجمن با توجه به طیف وسیع مخاطبان و تحولات شگرف علمی روز به روز افزایش می‌یابد. در این راستا انجمن باید بتواند منعکس‌کننده نیازهای صنفی جامعه ریاضی کشور باشد. با توجه به تعداد دانشجویان تحصیلات تکمیلی در کشور شاید مناسب باشد که انجمن دانشجویی ریاضی به عنوان زیرشاخه‌ای از انجمن ریاضی ایران تشکیل گردد تا مشارکت بیشتری از این پتانسیل عظیم بالقوه کشور داشته باشیم.

برگزاری کنفرانس‌های سالانه و سمینارهای تخصصی یکی از افتخارات انجمن می‌باشد که انجمن باید نظارت بیشتری بر کیفیت برگزاری آن‌ها داشته باشد. نقش نمایندگان انجمن در این همایش‌ها در زمینه انتقال تجربیات، پیش از برگزاری و ارائه گزارش‌هایی به انجمن پس از برگزاری حائز اهمیت می‌باشد. خبرنامه با تأکید بر رسالت ایجاد ارتباط بین ریاضی‌دانان کشور اقدام به معرفی دانشکده‌های ریاضی کشور نموده است که امید است با همکاری مسئولان دانشکده‌های ریاضی این اقدام تداوم یابد. نقد و بررسی مسائل ریاضی کشور از جمله برنامه جدید آموزشی ریاضیات و کاربردها می‌تواند از طریق خبرنامه انجمن صورت گیرد تا نقاط ضعف و قدرت آن آشکار گردد و بدین ترتیب دانشکده‌های ریاضی می‌توانند از تجربیات یکدیگر استفاده نمایند. لازم به توضیح است که اجرای این برنامه در تعدادی از دانشکده‌های ریاضی کشور به واسطه بعضی از مشکلات هنوز میسر نشده است.

عباس سالمی

دانشگاه شهید باهنر کرمان

طبق مصوبه شورای اجرائی انجمن مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۲:

کلیه فارغ‌التحصیلان دکتری ریاضی، به مدت یک سال پس از فارغ‌التحصیلی، توسط انجمن ریاضی ایران، به عضویت پیوسته در خواهند آمد.

در جهت معرفی دانشکده‌های ریاضی دانشگاه‌های کشور و به منظور استفاده از تجربیات این دانشکده‌ها در امر تربیت نیروی انسانی موردنیاز دانشگاه‌های کشور به خصوص دانشجویان تحصیلات تکمیلی، فرم‌های مربوطه به ۱۰ دانشگاه ارسال گردید که از این میان دانشگاه‌های تهران، فردوسی مشهد، شهید بهشتی، تبریز، امیرکبیر، شیراز، اصفهان و تربیت مدرس اطلاعات مربوطه را ارسال کرده‌اند که در شماره‌های پیشین خبرنامه به چاپ آن پرداختیم و با در شماره اخیر چاپ می‌شوند. جا دارد از نمایندگان انجمن ریاضی در این دانشگاه‌ها و رؤسای گروه‌ها و دانشکده‌های ریاضی این دانشگاه‌ها تشکر و قدردانی می‌شود. در ضمن از دست‌اندرکاران دانشگاه‌های صنعتی شریف و تربیت معلم تهران که تاکنون علاقه‌ای به درج اطلاعات دانشکده‌های ریاضی خود در خبرنامه نشان نداده‌اند گلایه داریم.

اینک معرفی دانشکده‌های ریاضی تعدادی دیگر از دانشگاه‌ها را برای درج خبرنامه شروع کرده و فرم‌های مربوطه را به رؤسای این دانشکده‌ها ارسال نموده‌ایم. دانشگاه‌های علم و صنعت، الزهرا، علامه طباطبایی، صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی و شاهد در تهران و دانشگاه‌های گیلان، مازندران، شهید چمران اهواز، صنعتی اصفهان و ... در نوبت بعدی هستند که از نمایندگان انجمن و رؤسای دانشکده‌های ریاضی و مسئولین گروه‌های ریاضی آن‌ها تقاضا داریم با اختصاص توجه ویژه نسبت به تکمیل این فرم‌ها و ارسال آن‌ها به خبرنامه ما را در این امر یاری نمایند. همچنین خبرنامه به منظور بررسی و مشخص کردن نقاط قوت و ضعف آئین‌نامه جدید دوره‌های کارشناسی ریاضی که در سال گذشته به دانشگاه‌ها ابلاغ شده است، اقدام به درج پیشنهادات و نقد صاحب‌نظران در این زمینه نموده است. در همین راستا مکاتباتی با نمایندگان محترم انجمن در کلیه دانشگاه‌ها صورت گرفت و از این عزیزان تقاضا شد که چگونگی اجرای این آئین‌نامه در دانشگاه خود را برای چاپ در خبرنامه ارسال نمایند. بعضی از گروه‌های ریاضی وقت زیادی صرف تدوین شیوه‌نامه اجرایی و یا تنظیم موافقت‌نامه با گروه‌هایی که درس‌های کیهاد و مهاد را از آن گروه‌ها انتخاب می‌کنند نموده‌اند. لذا از این گروه‌ها و نمایندگان محترم انجمن تقاضا می‌شود با ارسال این اطلاعات حداکثر در سه صفحه، امکان استفاده بقیه دانشگاه‌ها را نیز فراهم آورند.

سردبیر

تحصیلات تکمیلی ریاضی در ایران

محمد صالح مصلحیان *

بخش اول: وضعیت پژوهش‌های ریاضی در ایران:

ابتدا وضعیت علمی ایران را به کمک سایت MathScinet (انجمن ریاضی امریکا) که نقد و چکیده تمام مقالات ریاضی مجلات معتبر دنیا را در بر می‌گیرد مورد بررسی قرار می‌دهیم.

مجله	ایران		فرانسه	
	مقاله در ۵ سال	مقاله طی ۵ سال در هر یک میلیون نفر	مقاله در ۵ سال	مقاله طی ۵ سال در هر یک میلیون نفر
All	۳۴۹۰	۴۷	۲۲۶۷۵	۳۴۶
نام مجله	تعداد مطلق در ۵ سال	تعداد نسبی در هر هزار مقاله در ۵ سال	تعداد مطلق در ۵ سال	تعداد نسبی در هر هزار مقاله در ۵ سال
Appl. Math Comput	۲۹۲	۱۰/۹	۸۴	۳/۷
SIAM	۳	۰/۹	۲۵۶	۱۵/۷
American	۲۳	۶/۶	۲۵۶	۱۵/۷
Ital. J. Pure Appl. Math.	۳۸	۱۰/۹	۲	۰/۰۹
Int. Math. Forum	۴۲	۱۲	۵	۰/۲
London	۳	۰/۹	۲۰۸	۹/۲
Far East	۳۳	۹/۵	۲۰	۰/۹

بسیار معتبر ریاضی یافت ولی این مقالات اساساً حاصل پژوهش‌هایی بوده است که این ریاضی‌دانان در زمان فعالیت در دانشگاه‌های خارج از ایران انجام داده‌اند و در نتیجه با نشانی آن دانشگاه‌ها چاپ شده‌اند). اینک به مقایسه وضعیت نسبی مقالات ریاضی در ایران و فرانسه در بازه زمانی ۲۰۰۹ - ۲۰۰۵ می‌پردازیم (انتخاب فرانسه به این دلیل است که در کنگره بین‌المللی ریاضی‌دانان ICM که در سال ۲۰۱۰ در هندوستان برگزار گردید دو نفر از چهار ریاضی‌دان برنده جایزه فیلدز - که در حد جایزه نوبل ارزیابی می‌شود - ساکن این کشور بودند). چنان که جدول بالا نشان می‌دهد، در فاصله سال‌های ۲۰۰۹ - ۲۰۰۵ ریاضی‌دانان دانشگاه‌های ایران ۳۴۹۰ مقاله و ریاضی‌دانان دانشگاه‌های فرانسه ۲۲۶۷۵ مقاله چاپ کرده‌اند. با در نظر گرفتن جمعیت این دو کشور، می‌توان گفت در ایران طی ۵ سال و به ازای هر یک میلیون نفر ۴۷ مقاله ریاضی چاپ شده است در حالی که عدد مشابه برای فرانسه ۳۴۶ بوده است. هم‌چنین ردیف‌های چهارم و پنجم جدول، مقایسه تعداد مطلق و تعداد نسبی مقالات چاپ شده در دو مجله ریاضیات کاربردی با عناوین Appl. Math Comput و SIAM است. این دو ردیف نشان می‌دهند که در ایران طی ۵ سال حدود ۱۰/۹ مقاله در هر هزار مقاله در مجله Appl. Math Comput چاپ گردیده است، در حالی که عدد مشابه برای فرانسه ۳/۷ است. از طرف دیگر در ایران فقط ۰/۹ از هزار مقاله در مجله با اعتبار SIAM چاپ گردیده است، در حالی که این عدد برای فرانسه ۱۵/۷ یعنی ۱۶ برابر ایران است.

تعداد کل مقالاتی که از ریاضی‌دانان ساکن ایران در سه دهه ۸۰، ۹۰ و ۲۰۰۰ چاپ شده است و تعداد نسبی در هر یک میلیون نفر جمعیت در این دوره‌ها در جدول پایین درج شده است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود خوشبختانه تعداد مقالات ریاضی ما روز به روز در حال افزایش بوده است که بخشی از آن به سیاست‌های حمایتی وزارت از پژوهش و بخش دیگر به گسترش دوره‌های دکتری در ایران مربوط است.

دوره	۱۹۸۹ - ۱۹۹۰	۱۹۹۰ - ۱۹۹۹	۲۰۰۰ - ۲۰۰۹
تعداد مطلق مقالات	۱۰۵	۸۲۹	۴۹۵۹
تعداد مقالات (ریاضی‌دانان با نشانی ایران) در هر یک میلیون نفر	۲	۱۳/۸	۶۶/۱۲

اما نسبت به جمعیت از نظر کمی از کشورهایی مانند ترکیه و کره جنوبی عقب هستیم (در دهه ۲۰۰۹ - ۲۰۰۰ ترکیه ۱/۲ برابر ما و کره جنوبی ۳/۶ برابر ما مقاله چاپ کرده‌اند). با بررسی مجلات تراز اول ریاضی جهان، باید گفت که از نظر کیفی وضعیت ما هیچ وقت خوب نبوده است. در واقع ما در شکل‌دهی جریان اصلی ریاضیات، یعنی بدنه ریاضیات جهانی و خلق ایده‌های نو، از موقعی که اولین مقالات پژوهشی ریاضی در ایران نگارش یافته است، نقش کلیدی نداشته‌ایم، ولی در عوض، بعضی از ما در سطوح پایین و زمینه‌های کم اهمیت ریاضیات کار کرده‌ایم و به شاخ و برگ دادن و تغییرات جزئی دادن به کارهای اصیل دیگران پرداخته‌ایم. البته می‌توان مقالاتی عمیق و تأثیرگذار از ریاضی‌دانان ایرانی در مجلات

کم عمق، کم ارزش و کم تأثیر بر علم و فناوری جهانی روی آورده اند. گروهی با یافتن حوزه‌ها و موضوعاتی ساده به چاپ مقالات متعدد می‌پردازند تا با چاپ هر چه بیشتر مقاله از بودجه‌های پژوهشی مؤسسات خود بهره برده یا اعتبار پژوهشی بیشتری برای خود و دانشجویان خود مهیا نمایند. گروهی دیگر شامل افرادی است که یا اساساً به علت پایه علمی ضعیف، توان پژوهشی ندارند یا به علت فعالیت فراوان در خارج از محل رسمی کار خود، فرصت پرداختن به کارهای تحقیقاتی را نداشته و اساساً از نظر علمی به روز نیستند. ایشان برای بهره‌وری از خوان گسترده شده توسط دولت مردان یا عقب نماندن از غافله پژوهشگران، به چاپ مقالات کم محتوا در مجلات کم ارزش می‌پردازند. البته گروه کوچکی از پژوهشگران زبده نیز وجود دارند که به ارائه کارهای عمیق می‌پردازند و به حفظ استانداردهای پژوهشی پایبندند.

در ایران علاوه بر این گروه‌ها، دانشجویان دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری نیز وجود دارند. دانشجویان کارشناسی ارشد برای اخذ پذیرش از دانشگاه‌های خارج کشور و یا برای ورود بدون آزمون به دوره‌های دکتری داخل، به عنوان دانشجوی مستعد درخشان، مایلند یک یا دو مقاله از پایان‌نامه خود در هر جای ممکن چاپ کنند.

دانشجویان دکتری نیز برای فارغ‌التحصیلی یا استخدام (در رقابت با سایر افراد) به مقاله (به ویژه از نوع ISI) محتاجند. بنابراین ترجیح می‌دهند روی موضوعاتی کار کنند که سریع‌تر و ساده‌تر به جواب منتهی شود. یک دانشجوی دکتری نمی‌تواند مسأله‌ای سخت و جدی را برای رساله خود انتخاب کند و در زمانی نامحدود روی آن کار کند. دانشجویی نمی‌تواند خطر کند و در حوزه‌ای پژوهش نماید که روشن نباشد به مقاله منتهی می‌شود یا نه. وی ترجیح می‌دهد مقاله خود را به مجله‌ای که زمان انتظار (Backlog) آن پایین (حدود ۲ ماه) است ارسال نماید تا به مجله‌ای معتبر که معمولاً داوری مقالات آن یک سال طول می‌کشد. یک دانشجوی دکتری باید ظرف ۹ نیم‌سال فارغ‌التحصیل شود، در غیر این صورت فرصت‌های شغلی ممکن را از دست می‌دهد یا برای ادامه تحصیل باید به دانشگاه خود شهریه پرداخت نماید. این وضعیت برای دانشجویان دکتری متأهل که بورسیه هیچ سازمانی نیستند بسیار سخت و آزاردهنده خواهد بود.

البته و به ندرت، فشار مقاله‌نویسی بر اعضای هیأت علمی یا دانشجویان تحصیلات تکمیلی موجب سرعت علمی کارهای دیگران نیز می‌شود که از نظر اخلاقی مورد قبول جامعه علمی نیست.

دوریدف آخر نیز قابل توجه است. تعداد نسبی مقالات چاپ شده در هزار مقاله طی پنج سال در مجلات با اعتباری که شامل نام London هستند (مانند Proc. London Math. Soc., J. London Math. Soc, Bull. London Math. Soc) و مجلاتی که شامل نام Far East هستند و در هند چاپ می‌شوند در ایران و فرانسه تقریباً جابه‌جا است. این مقایسه‌ها نشان می‌دهد که تمایل یا توان ایرانیان به چاپ مقاله در مجلات سطح پایین بیشتر است (و در نقطه مقابل، فرانسویان به چاپ مقالات در مجلات معتبر می‌پردازند). می‌توان به روش مشابه مشاهده نمود که وضعیت در مورد سایر کشورهای در حال توسعه مشابه است.

بخش دوم: چرا کمیت مقالات ما نسبت به کیفیت آن‌ها فزونی دارد؟

در سال‌های اخیر، دولت مردان بعضی از کشورهای در حال توسعه برای ارتقای جایگاه کشور خود در بین سایر کشورهای منطقه یا جهان دست به اقداماتی زده‌اند. این کشورها برای افزایش کمی و کیفی مقالات چاپ شده توسط پژوهشگران خود از طریق تشویق ایشان به چاپ مقاله به وضع مقررات ویژه‌ای پرداخته‌اند. بر اساس قانون کلاسیک Publish or Perish (یعنی چاپ کن یا بمیر!) سیاست‌مداران علمی کشورهای مزبور به پژوهشگران خود می‌گویند:

- اگر می‌خواهید استخدام، تمدید قرارداد یا رسمی شوید؛
- اگر می‌خواهید در شغل خود ترفیع یا به مرتبه‌های بالاتر دانشیاری و استادی ارتقا یابید؛
- اگر می‌خواهید در کنفرانس‌های خارج از کشور شرکت کنید؛
- اگر می‌خواهید حق‌التحقیق طرح‌های پژوهشی (Project) خود را دریافت نمایید؛
- اگر می‌خواهید پژوهشگر نمونه یا استاد نمونه شوید؛
- اگر می‌خواهید اعتبار پژوهشی (Grant) دریافت نمایید؛
- اگر می‌خواهید برای دوره‌های کوتاه مدت تحقیقاتی در خارج از کشور مأمور شوید؛

خلاصه اگر می‌خواهید از نظر شغلی زنده بمانید و رشد کنید باید مقاله چاپ کنید، هر چه بیشتر، بهتر. برای ارتقای کیفی نیز تا حدی به مجلات ISI تکیه می‌شود و امتیاز بالاتری برای چاپ مقالات در این مجلات در نظر می‌گیرند. در کنار این سیاست، تشویق به چاپ مقاله (پرداخت نقدی به ازای هر مقاله چاپ شده) نیز وجود دارد.

معضلی که اکنون گریبان این کشورها را گرفته این است که پژوهشگران برای رفع فشار روانی وارد بر آن‌ها و بهره‌مندی از مزایای این سیاست به چاپ مقالات

سیستم دانشگاهی:

- به تربیت معلم توجه نمی‌کند؛
- مقاله محور است و بر کمیت مقالات بیش از کیفیت آن‌ها تأکید دارد؛
- تحقیقات در کشور جهت‌دار نیست؛
- دروس آموزشی نامرتبط با رساله و گاه با محتوای تکراری است؛
- فرآیند شرکت دانشجویان در همایش‌ها و فرصت‌های مطالعاتی طاقت‌فرساست.

بخش پنجم: پیشنهادهایی برای بهبود کیفی دوره دکتری

به طور کلی برای بعضی مسائل فرهنگی - اجتماعی راه‌حل نهایی و قاطع وجود ندارد. پیشنهادها زیر برای بهبود کیفی دوره دکتری ارائه می‌شود:

استاد راهنما:

- ۱ - باید در سه سال اخیر دارای تحقیقات مستقل از دانشجویانش و رساله دکتری‌اش باشد. باید لااقل یک مقاله ISI و یک مقاله علمی - پژوهشی مستقل داشته باشد.
- ۲ - باید اصالت انتخاب استاد راهنما فقط با دانشجو (البته با موافقت استاد) باشد.

سیستم دانشگاهی:

- ۱ - کاهش واحدهای درسی به ۱۲ واحد و انتقال دروس لازم به دوره کارشناسی ارشد و از دوره کارشناسی ارشد به دوره کارشناسی.
- ۲ - اجرای طرح پژوهانه (کمک به دانشجویان غیر بورسیه) و پرداخت به موقع به دانشجویان.
- ۳ - حمایت از کنفرانس‌ها و کارگاه‌های آموزشی داخلی با حضور ریاضی‌دانان خارجی.
- ۴ - اجرای طرح تشویق مقاله برای دانشجویان.

بخش ششم: پیشنهادهایی برای بهبود کیفی مقالات

یکی از مهم‌ترین موارد ارزیابی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی، کم و کیف مقالات آنان است. در حال حاضر در ارزیابی کیفی مقالات و تخصیص بودجه‌های پژوهشی دو عامل اساسی دخالت دارد: الف) چاپ

در واقع، استفاده از داده‌ها یا چاپ نسخه‌ای از کارهای دیگران به همراه تغییرات جزئی و اندک، موجب شده است پژوهشگران ایده‌ها و نتایج خود را تا به دست آوردن پذیرش از یک مجله، از دیگران مخفی دارند. این امر مانع از رد و بدل اطلاعات و بحث‌های علمی در محیط‌های دانشگاهی و حتی بین دانشجویان گردیده است.

بخش سوم: ضعف عمومی تحقیقات

ضعف عمومی تحقیقات در کشورهای جهان سوم علاوه بر معضلات سیاسی - اجتماعی - اقتصادی به ضعف زیرساخت‌های علمی و فناوری آن‌ها نیز مربوط است. به این معنا که مسایل مورد بررسی، از غرب و عموماً بدون ارتباط با نیازهای فناوری این کشورها (که اساساً نیمه صنعتی و از نظر کشاورزی توسعه نیافته‌اند) و نیز بدون ارتباط با نیازهای علمی آن‌ها (که تجانس با نیازهای فناوری ایشان ندارد) وارد این کشورها شده است.

از طرف دیگر کار علمی در کشورهای جهان سوم با مشکلاتی جدی روبرو است که از آن میان می‌توان از بروکراسی، مشکلات تأمین مواد و تجهیزات آزمایشگاهی، محدودیت در دسترسی به اطلاعات و منابع علمی و فناوری، نابسامانی‌های اقتصادی و ... نام برد که هر یک به تنهایی می‌تواند به چرخه پژوهش و وجود جو علمی سالم و پویا لطمه بزند.

بخش چهارم: مشکلات تحصیلات تکمیلی در ایران

بعضی از مشکلات ممکن است در موارد زیر بروز کند.

استاد راهنما:

- با شیوه‌های نوین تحقیق ناآشناست؛
- پرمشغله است و برای دانشجو وقت ندارد؛
- برنامه تحقیقاتی و حتی موضوع نو ندارد؛
- از کار دانشجو ناآگاه است و بر آن کنترل ندارد؛
- دامنه اطلاعات کمی دارد و به‌روز نیست.

دانشجو:

- تأمین شغلی ندارد و فرآیند بورسیه شدنش دشوار و طولانی است؛
- اتاق و امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مناسب ندارد؛
- مسأله خوب ندارد (مهم، غیربدهی و حل‌پذیر)؛
- ارزیابی جامع هدردهنده انرژی است.

ج) ضریب تأثیر مجله (یا نویسنده) به تنهایی کافی نیست، زیرا در کنار این حقیقت که به مقاله‌ای در مقاله‌ای دیگر ارجاع داده شده است، باید به دو مورد دیگر هم توجه کرد اول، جایی که به مقاله ارجاع داده می‌شود. آیا به مقاله مورد نظر، در مقدمه و در مرور ادبیات موضوع تحقیق و صرفاً به عنوان تذکر ارجاع داده شده است یا این که چون از نتایج و روش‌های آن استفاده مؤثر شده است مورد ارجاع قرار گرفته است.

دوم، کسی که به مقاله مورد نظر ارجاع داده است. ارجاع یک ریاضی‌دان مشهور، بسیار معتبرتر از ارجاع یک ریاضی‌دان نا آشنا یا با آثار سطح پایین است. برای حل این موضوع می‌توان به ارجاع دهندگان وزنی متناسب با اعتبارشان داد. ج. ب. کلر از دانشگاه استنفورد روش زیر را پیشنهاد داده است:

N نویسنده را که از ۱ تا N شماره‌گذاری شده‌اند در نظر بگیرید. فرض کنید c'_{ij} تعداد دفعاتی باشد که نویسنده j - ام به نویسنده i - ام ارجاع داده است. ارجاعات به خود را حذف می‌کنیم، پس $c'_{ii} = 0$. اینک ماتریس $C' = [c'_{ij}]$ را در نظر می‌گیریم. j - امین ستون C' تعداد ارجاعات توسط نویسنده j - ام را نشان می‌دهد و مجموع درآیه‌های ستون j - ام تعداد کل ارجاعات داده شده توسط نویسنده j - ام را به دست می‌دهد. ماتریس C' را هنجاریده می‌کنیم. برای این منظور هر درآیه c'_{ij} را بر مجموع درآیه‌های ستون j - ام تقسیم می‌کنیم و آن را c_{ij} می‌نامیم. اگر این مجموع صفر باشد، قرار می‌دهیم $c_{ij} = 0$. اینک ماتریس ارجاعات $C = [c_{ij}]$ را تشکیل می‌دهیم.

حال فرض کنید x_i امتیاز نویسنده i - ام باشد. بر مبنای ایده‌های بالا،

$$x_i = \lambda^{-1} \sum_{j=1, \dots, n} c_{ij} x_j$$

که در آن λ^{-1} ضریب تناسب است. رابطهٔ اخیر یک دستگاه معادلات خطی همگن را به دست می‌دهد که می‌توان آن را به صورت $CX = \lambda X$ نوشت که در آن $X = (x_1, \dots, x_N)$. بنابراین بردار امتیاز X یک بردار ویژه از C نظیر مقدار ویژه λ است. اگر C یک ماتریس تحویل‌ناپذیر باشد، آنگاه قضیهٔ فروبنیوس نتیجه می‌دهد که C یک مقدار ویژه نامنفی دارد که از قدرمطلق دیگر مقادیر ویژه بزرگتر است و به علاوه بردار ویژه نظیر آن تا حد مضربی از یک اسکالر یکتا است. در این حالت مؤلفه‌های X می‌توانند به عنوان امتیازهای مطلوب به کار روند. در حالتی که C تحویل‌پذیر باشد راه‌حل کلی برای مسأله شناخته شده نیست.

* دانشگاه فردوسی مشهد

مقاله در مجلات ISI در قیاس با دیگر مجلات علمی - پژوهشی. (ب) ضریب تأثیر (IF) مجله.

این دو، هنجار (ثرم) متعارف در بسیاری از کشورها، به خصوص کشورهای در حال توسعه است. در میان مجلات ISI حتی با ضریب تأثیر نسبتاً بالا، تعداد اندکی مجله وجود دارد که سرشار از مقالات بی‌فایده و بی‌تأثیر بر روند توسعه علم جهانی و فناوری مورد نیاز است. همچنین مجلات تخصصی غیر ISI با سابقه دیرینی وجود دارند که متخصصان مربوطه، آن‌ها را مجلاتی آبرومند تلقی می‌نمایند.

با وجود نقاط ضعف بالا، هر سه عامل فوق مهم و غیر قابل انکار هستند. چون معیاری بهتر از آن‌ها نداریم، باید آن‌ها را به کار ببریم. حذف هر یک از آن‌ها موجب هرج و مرج در ارزیابی‌های پژوهشی و خلط دوغ و دوشاب می‌شود و به نفع کسانی خواهد شد که از آب گل آلود ماهی می‌گیرند. در عوض به روش‌های پیشنهادی زیر می‌توانیم آن‌ها را تنقیح نماییم.

الف) گروه‌های آموزشی یا پژوهشی می‌توانند با معرفی فهرست مجلات پراعتبار (White List) که مبنای آن مجلات ISI با ضریب تأثیر غیر صفر است ولی می‌تواند شامل مجلات غیر ISI (با تأیید کمیته تخصصی هیأت ممیزه) نیز باشد و نیز مجلات کم اعتبار (Black List) که شامل مجلاتی است که بدون یا با سیستم ضعیفی از Peer Review به چاپ مقالات می‌پردازند و می‌تواند شامل مجلات ISI باشد، و تأیید آن توسط شورا یا رئیس پژوهشی دانشگاه یا مؤسسه، پژوهشگران را به چاپ مقاله در مجلات معتبر و عدم چاپ در مجلات بی‌اعتبار ترغیب نمایند. تخصیص امتیاز برای ارتقا یا اعتبار پژوهشی (Grant) به هر مقاله باید به‌طور متمایز کننده و تشویق کننده‌ای متناسب با تعلق مجله به Black، Whit List و یا خارج این دو فهرست تعیین شود. بدیهی است این فهرست‌ها در گروه‌های آموزشی متفاوت، گوناگون خواهند بود.

ب) در مورد کمیت باید سقفی برای مقالات برای ارتقا یا تقسیم اعتبارات پژوهشی قائل شد. پیشنهاد می‌شود سقف 5K مقاله برای K سال محاسبه امتیاز، منظور شود. بنابراین اگر اعتبار پژوهشی افراد در ۳ سال معین سنجیده می‌شود باید حداکثر ۱۵ مقاله را از افراد برای ارزیابی پذیرفت. این امر موجب تلاش برای نوشتن مقالات بهتر و ارائه آن‌ها برای به دست آوردن امتیاز بیشتر خواهد شد. ضمناً پیشنهاد می‌گردد در هر سال حداکثر ۲ مقاله از یک مجله غیر ISI پذیرفته شود تا هم کیفیت موضوع تحقیق و هم کیفیت مجله کنترل گردند.

نقدی بر برنامه جدید

کارشناسی مجموعه علوم ریاضی

تقدیم به دکتر جعفر ملکی زنجانی^۱

مسعود آربین نژاد*

چکیده: شورای عالی برنامه ریزی آموزش عالی در هفتصد و نوزدهمین جلسه خود، در تاریخ ۸۸/۲/۲۶، برنامه جدید آموزشی دوره کارشناسی رشته های «ریاضیات و کاربردها»، «آمار و کاربردها» و «علوم کامپیوتر» را تصویب کرد. این برنامه با قریب ۱۶ ماه تاخیر در اواخر شهریور ماه سال ۱۳۸۹ به همه دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی ابلاغ گشت تا حسب آنچه در صفحه اول آن آمده است برای تمام دانشجویانی که از تاریخ تصویب، یعنی از ۱۶ ماه قبل از ابلاغ، در این رشته ها وارد دانشگاه شده اند اجرا گردد. این نوشته، نقد و نظری برای این برنامه است که در بررسی های موردی، فقط به بخش ریاضی آن می پردازد.

خلاصه بحث

در خلال آنچه در پی می آید قصد دارم به این مفاهیم پردازم:

- مبنای انتقادی و ایرادهای برنامه های آموزشی سابق و هدف گذاری های اصلاح یا تحول مورد نظر در برنامه جدید، از جانب برنامه نویسان، نه روشن شده است و نه به تفاهم و اجماعی از آراء دانشگاهیان ارجاع گشته است در حالی که هر رویکرد اصلاحی، تحولی و یا انقلابی (بسته به نیت برنامه نویسان)، باید بر چنین تفسیرها و ارزیابی هایی متکی باشد.
- تغییر ساختار برنامه از دروس عمدتاً چهار واحدی (در برنامه سابق) به دروس عمدتاً سه واحدی (در برنامه جدید)، کاملاً دگرگون کننده و غافلگیرانه است و موجب فشردگی و تعدد بی تناسبی در وظایف آموزشی مدرسین و تکالیف آموزشی دانشجویان می شود در حالی که دلیل، هدف و ظرفیت انجام آن در هیچ مرجعی ارزیابی و سنجیده نشده است. به علاوه این تغییر ساختار، در عین حال تعداد عناوین درسی مورد نیاز برای دانش آموختگی را نیز قریب به ۳۵ درصد افزایش می دهد.

- دلیل افزودن برخی از دروس کارشناسی ارشد به دوره کارشناسی در این برنامه روشن نیست. آیا ضعف ما در

۱ به پاس سی سال خدمات بی دریغ دانشگاهی

دوره های کارشناسی ناشی از کمبود عرضه دروس پیشرفته در این دوره هاست؟

- گشایش فضای آزاد انتخاب ۲۸ تا ۳۲ واحد درسی از هر عنوان دروس دانشگاهی با تفسیر «ایجاد انعطاف پذیری لازم در برنامه و تضمین برخی جنبه های کاربردی و آمادگی برای حضور در جامعه و بازار کار» معنی و مراد روشنی را از لحاظ تخصص گرایی های رایج و پذیرفته شده در جوامع پیشرفته یا رو به توسعه در بر ندارد. ظاهراً این دیدگاه تنوع تخصصی رشته های علمی و دانشگاهی را که بنا به مقتضیات مسئولیت پذیری های متمرکز در دنیای امروز فراهم آمده اند چندان موجه نمی داند. حال اگر در شرایط امروز جامعه ما احیاناً برخی از همه کاره های هیچ کاره موفق ترند آیا درست است که ما هم در همه یا برخی از رشته های دانشگاهی مان نوعی از همه چیزخوانی را برای نوعی از همه چیزدانی ترویج کنیم؟

- اشاره خواهد شد که مشکلات ماهیتی و عمیق رشته ریاضی در تجربه ملی کشور ما برای فراهم سازی شرایط پذیرش دانشجویان و متقاضیان شایسته و مناسب خود، از غفلت های نظریه پردازانه این برنامه است. هرچند که این موضوعی بسیار پیچیده در شرایط امروز جامعه ماست، با وجود این آیا توجه به آن در هرگونه برنامه ریزی برای آینده ریاضیات کشور فرض مفروضی برای همه ما نیست؟

- در نهایت به ارزیابی نقاط قوت برنامه مصوب می پردازم تا مفاهیم به بارنشسته آن در سایه انتقادات گسترده موجود، مغفول نمانند. در این دامنه مثبت، چارچوب یک طرح جایگزین هم ارائه می شود تا مبنایی برای تداوم گفتگوهای در این زمینه باشد. این سمت نگاه، می تواند در عین حال پایه تفاهمی هم، با همه کسانی باشد که در زحمت تهیه و تدارک این برنامه سهیم بوده اند تا گلایه های عرضه شده را البته قدر ناشناسی نینگارند.

یک به یک

۱. تغییر و تحول، یک نیاز مسلم و متداول در هر بخش پویای زندگی است چه برای حرکت و پیشروی بهتر در مسیر اهداف و چه برای ایجاد هماهنگی و همراهی بیشتر با شرایط در حال تحول روز. در این صورت طبیعی است که حوزه روابط و ساختارهای علمی هم به دلیل نیاز مبرمشان به پویایی، به روز بودن و خلاقیت، با این واقعیت و نیاز، مواجهه مستمرتری داشته باشند. نتیجه بدیهی این سخن در دایره مفهومی و

انتظار داریم فاصله‌ها دارد.

با وجود این وقتی که کار مهمی که حساسیت بسیار دارد و مسئله‌ای مورد توجه و نظر و علاقه همه است به کمیته‌ای تخصصی واگذار می‌شود که چند عزیز دانشمند قابل دسترس و گرامی بر کرسی انشا و تنظیم و تصویب آن، و شاید هم نه چندان از سر رغبت یا افتخار، نشسته‌اند، انتظاراتها افزون می‌گردند و اما و اگرها تشدید می‌شوند که خوب است لااقل ملاحظاتی در مراحل شبیه به آرزوهای محال فوق، در حد مقدمات، در طی مراتب انجام کار صورت بگیرند و سعه صدری در فضای یک گفتگوی ملی هدفدار ترتیب یابد تا تصمیم‌هایی متکی به یک اجماع نظر قابل دفاع اتخاذ گردند. و البته که حق هم همین است چرا که چند و چون این برنامه ربط مستقیم و روشنی با حقوق و تجربه و نظر جمع فرهیخته‌ای از دانشگاهیان ما دارد.

با این توصیفات، اکنون باید دید که در این عالم مصور موجود، یعنی این جا و این زمان، مگر چه رخ داده است که برخی را آزاده است و برخی را برآشفته است و زبان بسیار دیگری را هم در کام صبر و تحمل غیظی فرو بسته است؟

این عزیزان آشنا شاید که اعتقادی به اجابت این چنین انتظاراتی نداشته‌اند یا شاید هم حوصله و فرصت و فراغ این کار و تشریفات احیاناً زائد را نداشته‌اند لذا کاری را انجام داده‌اند که تنها در قامت استنباط چند نفری بیش آراسته نیست. ابلاغ و محتوای برنامه جدید مجموعه آموزشی علوم ریاضی جز این تصویر روشن، تفسیر و توضیح معقول دیگری ندارد. و این به‌رغم آن است که بی‌تردید این همت و زحمت، البته عزیز و شایسته تقدیر است.

در آستانه

قبل از ورود به هر گونه بحث و ارزیابی محتوایی برنامه جدید توجه به این نکته مفید است که ظاهراً ناهماهنگی‌های متعددی در ابلاغ و شیوه اجرای این برنامه رخ داده است چرا که هم مصوبه برنامه با قریب ۱۶ ماه تأخیر معنی‌دار ابلاغ گشته است، هم متن برنامه پس از تصویب، درگیر ویرایش‌های متعددی شده است و نسخه ابلاغی، ویرایشی به تاریخ ۸۹/۴/۳۰ است (۱۴ ماه پس از تصویب) و پیداست که ویرایش‌های متن یک قانون پس از تصویب بی معنی است چون به چه دلیلی می‌توان تعجیل تصویب قانون بی فوریتی را قبل از ویرایش موجه و اتمام یافته‌ای پذیرفت. اگر هم نکته و ابهام و قصوری در متن تصویبی قانونی پیدا شود که ضرورت ویرایش دیگری را ایجاب کند ارجاع مجدد آن به صحن بررسی و تصویب جدیدی ضروری است. اما شاید که مهم‌ترین ناهماهنگی انجام شده، در نحوه تصویب این قانون رخ

انشایی این نوشته، این است: اصل تغییر، تحول، اصلاح و دگرگونی در برنامه‌های آموزشی دانشگاهی به‌ویژه اگر سال‌های زیادی از آخرین تغییرات کلی آن‌ها گذشته باشند امری کاملاً پذیرفتنی و مقبول است. سوال‌ها و اما و اگرها معمولاً به سمت و سوهای دیگری نشانه می‌روند: به مبدأ و انگیزه‌های فکری و نظری این تغییر و تحولات به علاوه محتوا، چگونگی و چند و چون اجرای آن‌ها.

۲. مبنای پذیرش اصل تغییر و تحول، پذیرش ضعف‌ها و عیوبی در ماهیت یک نهاد مفروض و روابط مستقر و موجود در آن است. پس قبل از تجویز یا انجام هر گونه تغییر و تحولی در چیزی، باید برای خیلی‌ها روشن و معلوم باشد که ضعف‌ها و مشکلات کدامند. از این رو کسانی که در هر جایی از زندگی و اجتماع، انگیزه‌ای برای تغییر و تحولی دارند قبل از هر کاری موظفند، ضمن پیشقدمی، ذینفعان یا فرهیختگان آن بخش را نیز به مشارکت در تکوین فضای نقد و نظری دعوت کنند که قرار است به تشریح و تفسیر جمعی موضوع معین و مورد توجهی بپردازند تا با همفکری و معاضدت خود داده‌ها، دریافت‌ها، ارزیابی‌ها و انتظارات مرتبطی را قوام و کمال بخشند.

۳. تعیین مقصد و طراحی مقصود و پیشنهاد برنامه‌ها، روش‌ها و مدل‌های جایگزین، مرحله‌های توأمان بعدی هستند. مواردی که باید در همان فضای نقد و نظر و در حین تضارب آراء شکل بگیرند و به تدریج کامل و پخته شوند تا مسیر یک تفاهم بالغ جمعی برای اتخاذ یک تصمیم هموار جمعی و هم یک اجرای مؤثر و مسئولانه جمعی فراهم آید. بر این گونه حرف‌ها باید اعتقاد به اصل اصلاح تدریجی امور را هم افزود چرا که تغییرات دفعی و ناگهانی معمولاً پرخطا و پرهزینه هستند و در این مسیر گاهی خیلی دیر معلوم می‌شود که هم راه و هم هدف‌ها می‌بایست در حین تجربه و آزمون، دقیق‌تر و بهینه‌تر و یا کامل‌تر و متفاوت‌تر می‌شدند.

و پوشا

حال اما، این‌ها که حرف است و نظر، و فاصله معمول آن‌ها با دنیای عمل و واقعیت، گاه بسیار. به علاوه پیدا هم هست که این مدل آرمانی برای طی مسیر تصویب یک مصوبه دولتی برای یک ابلاغ و تکلیف سازمانی و اداری و به طور ویژه در موضوع مورد نظر ما، تغییر و تحول بنیادی یک برنامه آموزشی مثلاً درباره مجموعه آموزشی علوم ریاضی، با فضای اجتماعی و اجرایی کشور عزیزی که ما در آن زندگی می‌کنیم و احیاناً به همین تناسب‌ها هم از آن

ریاضی» معمول بود. تصویب کنندگان برنامه جدید، این نکته اخیر را در متن تصویب نامه خود لحاظ نکرده‌اند در نتیجه هیچ ذکری از ابقاء یا ملغی شدن رشته «آموزش ریاضی» به میان نیآورده‌اند. در تصویب‌نامه برنامه جدید، رشته دبیری ریاضی ملغی شده است در حالی که عملاً سال‌هاست که چنین رشته‌ای در هیچ دانشگاهی وجود ندارد.

دوم این که چون در این نقد بنا بر اجمال است فقط به تحلیل و مقایسه دوره آموزشی رشته «ریاضی (محض و کاربردی)» با برنامه جدید رشته «ریاضیات و کاربردها» می‌پردازم در نتیجه برای تدارک یک مبنای مقایسه، فقط به ارائه گزارشی اجمالی از محتوای دوره کارشناسی ریاضی محض و کاربردی اکتفا می‌کنم.

نگاهی به ساختار برنامه جاری

در محور این برنامه که از سال ۷۲ تا به حال کمابیش در حال اجرا بوده است قالب‌بندی ۴ واحدی دروس قرار دارد و مشتمل است بر ۲۳ واحد دروس عمومی (طبق مصوبه اول که بعداً ۲۱ واحد شد) و ۶۱ واحد دروس پایه، اصلی، تخصصی و الزامی (که با حذف چهار درس فیزیک ۲۰۱ و آزمایشگاه ۱ و ۲) جمعاً در قالب ۱۳ عنوان درسی ارائه می‌شوند. ۳۶ واحد دروس تخصصی هم در قالب ۹ عنوان درسی برای ریاضی محض، ۳۹ واحد دروس تخصصی هم در قالب ۱۰ عنوان درسی برای ریاضی کاربردی مقرر است به علاوه ۱۲ واحد دروس انتخابی برای هر دو گرایش. بدین ترتیب در این برنامه، دانشجو موظف است سرجمع برای گرایش محض ۲۵ و برای گرایش کاربردی ۲۶ عنوان درس ریاضی تا دانش آموختگی بگذراند.

گفتنی است که در طی این سال‌ها از زمان تصویب برنامه‌های فوق‌الذکر تا به حال، اغلب دانشگاه‌های دارای هیات ممیزه و بسیاری دیگر از دانشگاه‌ها نیز به تبع آن‌ها، تغییرات گاه کوچک و بزرگی را در متن برنامه ایجاد کرده‌اند. برخی از دروس حذف و برخی از عناوین تغییر یافته‌اند. به‌طور مثال در بعضی از دانشگاه‌ها سه درس الزامی «ریاضیات عمومی» به دو عنوان ریاضی عمومی ۱ و ۲ و یا سه درس الزامی جبر به دو عنوان جبر ۱ و ۲ تقلیل یافته‌اند و دروس دیگری جایگزین شده‌اند. دروس جدیدی مثل آزمایشگاه ریاضیات ۱ و ۲ و هریک به صورت یک درس ۱ واحدی نیز معمولاً ارائه می‌شوند. به علاوه در اغلب دانشگاه‌ها دایره دروس انتخابی به کلیه رشته‌های علوم ریاضی و حتی علوم پایه و بیشتر از آن هم گسترش یافته‌اند و این‌ها همه بر تجربه و غنای برنامه افزوده

داده است چرا که در صورتجلسه تصویب برنامه، اجرای آن برای کلیه دانشگاه‌ها از تاریخ (۸۸/۲/۲۶) الزامی و برنامه‌های قبلی ملغی گشته است. در حالی که کمیته تخصصی علوم ریاضی، به عنوان متصدی و مسئول همین برنامه ریزی، پیشنهاد نموده است که ابلاغ و الزام عمومی برنامه جدید به بعد از سه چهار سال اجرای تجربی و اختیاری آن محول گردد. این نکته در صفحه ۱۷۴ متن برنامه، در ابتدای فصل ۵، تحت عنوان «شرایط لازم جهت اجرای برنامه حاضر» بدین ترتیب آمده است: «ضمن آنکه آزمونندیم که این برنامه در طولانی مدت به عنوان مدل اصلی برنامه دوره کارشناسی به کار گرفته شود، پیشنهاد می‌شود که پیاده‌سازی آن در سطح ملی به صورت مرحله به مرحله و در مرحله اول به صورت اختیاری از دانشگاه‌های بزرگ با سابقه لازم و اعضای هیات علمی کافی و مجرب و دارای هیات ممیزه شروع و پس از اجرای برنامه برای یک دوره ۳ یا ۴ ساله، با بررسی تجربیات حاصل به مرحله گسترش اجرای برنامه گذر شود».

یک گزارش کوتاه

هم‌اکنون پنج دوره کارشناسی در بخش‌های ریاضی کشور در حال اجراست.

۱. دوره‌های کارشناسی ریاضی محض، ریاضی کاربردی و دبیری ریاضی، مصوب دویست و پنجاه و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱/۲۲. از این سه ردیف تنها دوره‌های محض و کاربردی در این چند سال اخیر حی و حاضر بوده‌اند.

۲. دوره کارشناسی آمار مصوب سیصد و نود و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۹/۴/۱۹.

۳. دوره کارشناسی ناپیوسته آموزش ریاضی مصوب چهارصد و چهاردهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۸۰/۷/۱ (جایگزین دبیری ریاضی).

۴. دوره کارشناسی علوم کامپیوتر مصوب هفتصد و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۷.

یکی دو نکته لازم

اول این که در حال حاضر مدت‌هاست که دوره کارشناسی دبیری ریاضی به دلیل امتناع وزارت آموزش و پرورش برای حمایت از آن متوقف شده است. رشته آموزش ریاضی در واقع تداوم همین رشته است بدون لحاظ یا انتظار تعهد شغلی که در رشته «دبیری

• ۶۰ تا ۶۲ واحد (۲ واحد در اختیار دانشجوی) دروس هسته. ۱۵ واحد تحت عنوان الزامی مشترک (هسته) که برای هر سه رشته مجموعه علوم ریاضی یکسان هستند شامل ۵ درس ۳ واحدی از جدول شماره ۳ با عناوین: مبانی علوم ریاضی، مبانی ماتریس‌ها و جبرخطی، مبانی آنالیز ریاضی، مبانی آنالیز عددی و مبانی احتمال. ۲۱ تا ۳۰ واحد الزامی رشته از جدول‌های ۴، ۵ و ۶ به ترتیب برای رشته‌های ریاضیات و کاربردها، آمار و علوم کامپیوتر. این جدول‌ها حاوی ۳۹ واحد (۱۳ عنوان)، ۳۰ واحد (۱۰ عنوان) و ۳۰ واحد (۹ عنوان) برای به ترتیب سه رشته ریاضی، آمار و علوم کامپیوتر هستند و دانشجوی می‌تواند ۲۱ تا ۳۰ واحد از این سه جدول انتخاب نماید. در ذیل جدول شماره ۴ (ریاضیات و کاربردها) به طور خاص (برای این رشته) خواسته شده است که ۳۰ واحد (نه ۲۱ تا ۳۰ که قبلاً آمده است) از این جدول انتخاب شود. بنا بر آنچه از این جدول پیداست دانشجو می‌تواند مثلاً هیچ‌کدام از دروس «آنالیز ریاضی»، «مبانی جبر» و «مبانی هندسه» را در هیچ‌یک از انتخاب‌های خود ننگنجد و در نتیجه دروس دیگر جبر و آنالیز و هندسه را هم پس از آن انتخاب نکند و به خوبی و خوشی بدون این‌که هیچ کلامی از آنالیز و جبر و هندسه به گوشش بخورد کارشناس دانشمندی در ریاضیات بشود. ۱۵ تا ۱۷ واحد باقیمانده (برای رشته ریاضیات و کاربردها) از جدول شماره ۷ انتخاب می‌شوند که حاوی ۲۴ واحد درس (۸ عنوان) است.

• ۳۰ واحد باقیمانده کل دروس (با اضافه یا کسر ۲ واحد که در اختیار دانشجوی است) دروس اختیاری یا کهاد هستند، به این ترتیب: حداقل ۱۸ واحد از دروس هسته یک یا حداکثر دو رشته متفاوت موجود در دانشگاه به علاوه حداقل ۶ واحد خارج از رشته تحصیلی دانشجوی و حداکثر ۶ واحد اختیاری. در ذیل این بخش و با اشاره به پیوست آیین‌نامه کهاد - کهاد در بخش ۲-۶ برنامه، پیشنهاد شده است تا دانشگاه نسبت به تهیه و معرفی کهاد رشته‌های مختلف اقدام نماید. حال اگر دانشجوی یکی از این بسته‌های آموزشی کهاد در انتخاب دروس این بخش تبعیت نماید با درج نام کهاد اقتصاد (۳۰ تا ۴۰ واحدی) یا کهاد ریاضیات کاربردی (۳۰ تا ۴۰ واحدی) یا کهاد آمار و غیره در دانشنامه خود فارغ‌التحصیل می‌گردد.

ارزیابی اجمالی برنامه

۱. مهم‌ترین ضعف برنامه جدید یکی در فقدان عرضه هر گونه نقد و تحلیلی از برنامه قدیم است تا با اتکا به فهم و تفسیری

است. در بعضی از دانشگاه‌ها حتی دوره‌های کارشناسی جدیدی تأسیس شده‌اند مثل رشته «ریاضیات صنعتی» در دانشگاه صنعتی شریف. در عین حال تقاضاهایی هم برای ایجاد دوره‌های جدید کارشناسی ریاضی مثل «ریاضیات زیستی» و «ریاضیات مالی» به سازمان گسترش ارسال گردیده است. این‌ها همه نشان می‌دهد که تغییر و تحول برنامه‌ریزی و تجربه در جامعه ریاضی کشور در طی این سال‌ها کاملاً جریان داشته است و به فراخور شرایط، نوآوری و تکاپوی تصحیح و تکمیل برنامه‌های آموزشی زنده و پویا بوده است. این روند مثبت را «آیین‌نامه واگذاری اختیارات برنامه‌ریزی درسی به دانشگاه‌ها» مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی به تاریخ ۷۹/۲/۱۰ نیز تسریع نمود. ماحصل دستاوردهای موفق ریاضیات کشور در طی دو دهه اخیر را هم نباید بی ربط با چارچوب و قوام کلاسیک برنامه‌های جاری دانست و در نتیجه در خوب و بد و چند و چون تغییرات مورد نظر تامل بیشتری هم رواست. همه این‌ها یعنی گمان پنهان موجود در متن برنامه جدید که دنیای ریاضیات کشور را متوقف در شرایط و حال و هوای زمان تصویب برنامه‌های قدیم می‌بیند البته صحیح نیست. با این مقدمه در یک تغییر و تحول باز و پرنعطف آنچه مطلوب می‌نمود این بود که این گونه تحولات خودجوش، با فراهم سازی محمل‌ها و موجهات نظری و عملی بیشتری تقویت گردند و اصولاً هم فضای نقاد، اندیشنده و بالنسبه بالغ جامعه ریاضیات امروز کشور بیشتر از هر چیزی نیازمند طراحی چنین فرآیندی از مناسبات و اختیارات بیشتر در برنامه‌ریزهای علمی و آموزشی است نه مستحق تکلیف کردن برنامه‌های یکسان درسی به سبک و سیاق آموزش دوره متوسطه. اما متأسفانه این درست بر خلاف آن چیزی است که رخ داده است.

نگاهی به چارچوب برنامه جدید

• دروس عمومی ۲۰ واحد، طبق برنامه عمومی وزارت.

• دروس مشترک پایه ۲۴ واحد. ۱۱ تا ۱۹ واحد از این دروس با عنوان الزامی - مشترک (پایه) از جدول شماره ۲ بدین قرار انتخاب می‌شوند: ۸ تا ۱۲ واحد ریاضیات عمومی (در اختیار دانشگاه)، ۳ تا ۴ واحد معادلات دیفرانسیل (در دانشگاه) و صفر یا ۳ واحد مبانی کامپیوتر و برنامه سازی (در اختیار دانشگاه). مابقی واحدهای این بخش یعنی از ۵ تا ۱۳ واحد در اختیار گروه است و گروه هم می‌تواند آن را در اختیار دانشجوی قرار دهد تا آن‌ها را به اختیار خود از میان دروسی مانند فیزیک، شیمی، زیست شناسی، اقتصاد و غیره اخذ نماید.

در هر ترم آموزشی از یک تا دو عنوان درسی افزایش یابد. یعنی درحالی که در برنامه قبلی، متوسط ۱۶ تا ۲۰ واحد درسی هر ترم دانشجو مثلاً با ۴ تا ۵ عنوان درسی پر می‌شد در برنامه جدید با ۵ تا ۷ عنوان درسی پر می‌شود، یعنی افزایش یک تا دو عنوان تکلیف اضافه درسی برای هر ترم آموزشی این دانشجویان اغلب از همه جا رانده و از همه جا مانده عزیزانی که ما در این رشته مظلوم دانشگاهی داریم. حال یک سؤال ساده این است که آیا یک ارزیابی مستند و تحلیلی و حتی یک ارزیابی عرفی از توانایی‌ها و ظرفیت‌های متعارف علمی دانشجویان در این رشته برای یادگیری مؤثر و موفق درسی از این تصمیم پشتیبانی می‌کند؟ ظاهراً برنامه‌ریزان نمی‌دانند که فضای جاری آموزش ریاضیات در معدل دانشگاه‌های کشور با چه نوع مصیبت‌هایی مواجه است که این دیدگاه آرمانی و البته صوری را برای ارتقاء سطح دانش کارشناسی ریاضیات در پیش پا گذاشته‌اند. تأثیر مهم دیگر این تغییر قالب‌بندی درسی، در ایجاد تعدد و تراکم وظایف ترمی آموزشی برای مدرسیین بروز می‌کند، یعنی درحالی که موظفی ۱۰ واحدی هیأت علمی را در شرایط جاری می‌توان با ۳ عنوان درسی ۴ واحدی پر کرد با اجرای برنامه جدید این تعداد باید لااقل به ۴ عنوان درسی ۳ واحدی برسد. حال یک سؤال قابل تأمل و چانه‌پذیر دیگر این است، آیا این افزایش تعداد عناوین درسی، ارتباطی با موظفی کاراساتید و نیز ظرفیت‌های عرفی کار موفق و با کیفیت آموزشی در این رشته دارد یا نباید داشته باشد؟ به غیر از این‌ها و شاید از همه مهم‌تر، این تغییر ترکیب واحدهای درسی، موجب افزایش حداقل کل تعداد عناوین درسی برای دانش‌آموختگی در رشته ریاضی خواهد شد. یعنی درحالی که در قالب چهار واحدی، گذراندن تقریباً ۲۵ تا ۲۶ عنوان درسی ریاضی، شرط لازم دانش‌آموختگی در این رشته بود در برنامه جدید، یعنی در ترکیب سه واحدی درس، تعداد عناوین درسی ریاضی، به چیزی بالغ بر ۳۷ عنوان می‌رسد! آیا واقعاً ضعف دانشجویان موجود ریاضی دانشگاه‌های کشور مربوط به قلت عرضه عناوین متنوع درسی برای ایشان است که در این ترتیبات جدید آموزشی با افزایش این تعداد در پی جبران کمبودهای آن باشیم؟ در پرتو چنین نگاه عمیقی لابد کلید و راهگشای ورود به مرحله بعدی رشد و شکوفایی ریاضیات کشور افزایش این تعداد به ۵۰ عنوان درس ۲ واحدی ریاضیات عالی خواهد بود!

۳. در برنامه ابلاغی نام، محتوا و سرفصل برخی از دروس کلاسیک به فراخور سلیقه‌هایی تغییر یافته‌اند که به هیچ

از ایرادها و یا ضعف‌های آن به برشماری چشم‌اندازها و اهداف راهبردی خود نیز بپردازد. برنامه ابلاغی بدون هر گونه اعتنایی به این گونه مقدمات، توجیهات و موجبات ضروری، برای برنامه‌ریزی، خود را در جایگاه بی‌چک و چانه برنامه‌ریزی قرار داده است، گویی اصلاً این برنامه اولین و آخرین برنامه آموزشی ریاضیات کشور است و این قدم متکی به هیچ سابقه و سنت و تجربه‌ای در نزد این جمعیت وسیع اهل ریاضی کشور در این همه سال‌های گذشته نیست. این اولین غیظی است که به هر کسی که برای خود مدخلیتی در حوزه فکر و نظر و تجربه در این زمینه قائل است دست می‌دهد. غیظ بعدی به کار بردن انشایی نارسا و ضعیف در تنظیم محتوای مورد نظر برنامه‌ریزان است. حتماً باید چندین و چند بار متن برنامه را با سردرگمی خواند تا حرف حساب و مقصود برنامه به دست آید. حتماً همین ضعف علت آن بوده است که ویراش‌های متعدد و طولانی مدتی بر برنامه اعمال شود و باز هم متأسفانه به یک انشای در خورشان برنامه‌ریزی نرسد. مطمئناً این ضعف نمی‌تواند نشانگر ضعف‌های متعدد دیگری در متن و تنظیم مفاهیم و مقتضیات برنامه نباشد. در اولین سطر متن برنامه با این ادعا مواجه هستیم که این مجموعه بر مبنای قانون «اصول حاکم بر تدوین برنامه‌های درسی دانشگاهی» مصوب ۷۸/۸/۱۱ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی تنظیم گشته است. اما در طی حدود سه صفحه فصل اول برنامه با عنوان «اصول حاکم بر تدوین برنامه» به تسلسلی از تعابیر و کلیات ظاهراًصلاحی بر می‌خوریم که نه هیچ پاسخی به سؤال‌های اساسی فوق هستند و نه در پیگیری متن برنامه چندان مربوط یا پر محتوا جلوه می‌کنند: «طراحی برنامه بر مبنای یک فرایند منطقی»، «اصول مدیریت پویا و استفاده از خودتنظیمی»، «تأکید بر انعطاف‌پذیری»، «جامعیت علمی برنامه در یک پایه خاص»، «آینده شغلی و بالادست محدودیت‌های موجود در بازار کار»، «تأکید بر لزوم ایجاد زمان لازم برای استادان به جهت به‌روز ماندن و پرداختن به پژوهش» و «آشنایی بیشتر دانشجویان با رشته‌های مجاور و مشابه و اغنا بیشتر کلاس‌ها در مقطع کارشناسی و تمرکززدایی علمی».

۲. مهم‌ترین تغییر در برنامه جدید دگرگونی چارچوب قالب بندی واحدهای درسی از چهار واحدی به سه واحدی است. این تغییر موجب بروز مسائل متعدد و مهمی در بُعد آموزشی برای این رشته می‌شود که ظاهراً هیچ‌کدام از آن‌ها مورد توجه و بررسی برنامه‌ریزان قرار نگرفته است. به طور مثال این تغییر قالب‌بندی موجب می‌شود تا تعداد عناوین درسی دانشجویان

در حد متعارف کارشناسی است یا قرار است با انفعال نسبت به مشکلات اجتماعی موجود در جذب دانشجویان اغلب بی‌علاقه و انگیزه، در پی فراهم آوردن محملی برای یک همه چیز دانی با نام و افتخار ریاضیات باشد. حال آنکه در فرایند ارتقاء دانش ریاضیات یکی از دغدغه‌های اصلی همه ما باید پاک کردن اتهام ناکارآمدی از چهره این رشته و البته جدی‌تر گرفتن فرایند دانش‌آموختگی و نگرانی و تامل در حوزه‌های اشتغال تخصصی این بخش در پرتو تحولات اجتماعی و اقتصادی کشور باشد.

نقاط قوت برنامه و یک چارچوب پیشنهادی

آن بخش از قلب برنامه که در عین حفظ یک محور مرکزی با نام مشترک «ریاضیات و کاربردها» فرصت انتخاب «کهاد»ها و در واقع گرایش‌های متنوعی را، بسیار بیشتر از دو گرایش سنتی محض و کاربردی، برای دانشجویان این رشته فراهم می‌سازد فوق‌العاده مثبت و موجه است. این مفهوم به روشنی بازتاب تمایلات متنوعی است که در بستر ریاضیات یکی دو دهه اخیر دانشگاه‌های کشور در حال رشد و بروز بوده است. به‌طور مثال در سال‌های اخیر به غیر از دو گرایش سنتی محض و کاربردی، عملاً گرایش‌های جدیدی هم با نام‌هایی چون ریاضیات صنعتی، ریاضیات مالی و یا ریاضیات زیستی مطرح گشته‌اند و متقاضیان و علاقمندانی مخصوص خود دارند. در پرتو استقرار این بخش برنامه، این علائق تازه و شاداب ریاضیات می‌توانند در محمل و فضای بزرگتری هم رشد کنند و بسط یابند و میوه دهند. در نتیجه گرایش‌هایی با نام‌هایی چون کهاد علوم نظری کامپیوتر، کهاد آمار، کهاد ریاضیات صنعتی، کهاد ریاضیات مالی، کهاد ریاضیات زیستی، کهاد اقتصاد، کهاد آی تی و غیره می‌توانند خیلی زود تحقق یابند و ریاضیات، چون درخت پایه تنومند و ستبری در دامن قوت نظری و استدلالی خود می‌تواند محیط پیوند شاخه‌های میوه‌آور دیگری هم بر تنه و قامت استوار خود باشد و در واقع زمینه ساز پروردن بسیاری دیگر از ذوق‌ها و تنوع‌های علمی که مدخلی در ریاضیات دارند بشود و این البته بسیار عالی است. حال اگر این قلب مرکزی در برنامه ابلاغی (با تغییر بسیار کمی در قالب‌بندی واحدها و قدری هم تجدید نظر در دروس پایه و هسته)، محور برنامه جدیدی به این ترتیب کلی قرار داده شود که دانشجویان رشته ریاضیات و کاربردها بتوانند قریب ۳۰ تا ۴۰ واحد پایانی دوره را در گرایش‌های متنوعی بگذرانند (وابسته به نوع و حجم بسته‌های آموزشی کهاد عرضه شده)، این مطمئناً و به آرامی فرصت و فضای بسیار گسترده‌ای را برای رشد علائق تازه‌تر و به‌روزتری، در درون جامعه ریاضیات کشور فراهم خواهد

وجه عمومیت ندارند. به‌طور مثال در سرفصل درس «مبانی جبر» مبانی متعارفی از جبر را که در هر کتاب کلاسیک این رشته پیدا می‌شود نخواهید یافت. رد پای درس منطق‌های غیر کلاسیک را هم احتمالاً باید در شکوفایی ریاضیات فازی ایران یافت. آیا این‌گونه تصمیمات متأثر از معدل نظر جامعه ریاضی کشور در این‌گونه موارد است؟ یک نکته گفتنی دیگر در این زمینه، فقدان معرفی و پیشنهاد تعدادی مرجع درسی در اغلب سرفصل‌های ارائه شده است. اگر نتوان سرفصل‌های یک درس را در چند مرجع کلاسیک یک رشته دنبال کرد و یک سرفصل از نظر مولف آن، گل‌چینی از چند باغ و بوستان باشد این خود مهم‌ترین دلیل بر ناپختگی آن سرفصل است. به‌علاوه این فقدان عرضه مرجع، متأسفانه موقوم دیگری بر بیماری مزمن جزوه‌گویی در جامعه علمی ما هم می‌شود که فرصت یک گفتگوی پردرد درباره آن در این مجال نمی‌گنجد.

۴. حذف عملی برخی از دروس پایه‌ای رشته ریاضی به استناد انتخابی بودن و جایگزین داشتن از یک لیست درسی هم حتماً موضوع و تصمیم چالش برانگیز دیگری در این برنامه است. به‌طور مثال دانشجویان رشته ریاضی می‌توانند بدون گذراندن حتی یک درس «جبر» فارغ‌التحصیل شوند. برنامه‌ریزان آیا فراموش کرده‌اند که «جبر» در کنار «هندسه» و «علم اعداد» یکی از سه سرچشمه اصلی دانش ریاضیات است و اصولاً نمی‌توان آن را از صحنه دانایی‌های ریاضیات یا کارشناسی ریاضیات حذف کرد. هیچ تصریحی که مانع این‌گونه برداشت‌ها باشد از متن برنامه قابل دریافت نیست مگر این‌که بگویند منظورمان این نبوده است آن هم بعد از ۱۶ ماه ویرایش نفس‌گیر متن برنامه!

۵. دامنه باز انتخاب دروسی از دیگر رشته‌ها تا ۳۲ واحد هم موضوع بحث‌پذیر دیگری در برنامه است. حال اگر قریب ۳۰ واحد دروس عمومی به علاوه دروس غیر ریاضی ردیف مشترک پایه نیز به این ردیف اضافه شوند با قریب ۶۰ واحد از ۱۳۲ واحد دوره کارشناسی ریاضی مواجهیم که می‌توانند کاملاً در زمینه‌های دیگری باشند. مستقل از نیاز عمومی افراد به چنین نوع دانستنی‌هایی، این امکان به معنی گذراندن حدود ۴۵ درصد تعداد کل واحدها در زمینه‌هایی غیر ریاضی است. فهم، تفسیر و پذیرش این‌گونه تغییرات خیلی ساده نیستند و لاقلاً احتیاج به تفاهم بیشتر و عمیق‌تری در درون جامعه ریاضی کشور دارند. به علاوه چیزی که اصولاً این برنامه مورد توجه قرار نداده است این است که آیا در دنیای تخصص‌گرای موجود، این برنامه در پی تربیت ریاضی‌دانانی

اخبار انجمن

طرح ممیزی دانش ریاضی در ایران

در سال ۸۸ طرح ممیزی صد موضوع مهم علمی در دستور کار معاونت علمی ریاست محترم جمهوری قرار گرفت. در این راستا اجرای طرح ممیزی دانش ریاضی را انجمن ریاضی به عهده گرفت. گزارش نهایی این طرح در ۴۱ صفحه تدوین و به حوزه معاونت علمی ارسال گردید. در این گزارش مباحث زیر مورد بررسی قرار گرفته است: تاریخچه دانش ریاضی، پیشینه تاریخی، پیشرفت دانش ریاضی در دوران جدید، مسابقات ریاضی انجمن و نقش آن در توسعه ریاضیات کشور، بررسی جایگاه دانش ریاضی ایران در جهان و کشورهای اسلامی، علت ممیزی رشته ریاضی، بررسی مقاله‌های چاپ شده ریاضی‌دانان ایرانی و مقایسه آن‌ها با سایر کشورها؛ این طرح شامل چکیده، مقدمه، پیشنهادات و منابع است. در پایان، جدول‌ها، آمار و منابع آمده است. در مقدمه و در بررسی پیشینه تاریخی اشاره کوتاهی به ۹۷ رشته و شاخه ریاضی کرده‌ایم و ظهور و افول پیشرفت‌های دانش ریاضی را در ایران مورد بررسی قرار داده‌ایم. در این تحلیل، اشاره‌ای کوتاه به دوران جدید، تأسیس انجمن ریاضی ایران، تأسیس دوره‌های دکتری کرده‌ایم و تأثیر آن‌ها را در پیشرفت دانش ریاضی ارزیابی و بسیار مثبت یافته‌ایم. در این تحلیل تاریخی اشاره شده است که در دوران صفویه، مرزهای جغرافیایی تا اندازه‌ای تثبیت شده ولی از سامانه آموزشی منسجم خبری نیست، در این دوران بعضی از کتاب‌های ریاضی تألیف شده است. در این بررسی به تأسیس دارالفنون و مدارس بعد از آن، تأسیس دارالمعلمین مرکزی در ۱۲۹۸ و سپس تبدیل آن به دارالمعلمین عالی در ۱۳۰۸، تأسیس دانشگاه تهران در ۱۳۱۳، تأسیس دانشگاه‌های شهرستان‌ها، تأسیس پژوهشگاه‌ها و نقش آن‌ها در توسعه ریاضی اشاره شده است. تأسیس اولین دوره‌های کارشناسی ارشد در دانشگاه شیراز و مؤسسه ریاضیات در سال ۱۳۴۴ را یک نقطه عطف بزرگ دانسته‌ایم. تأسیس انجمن ریاضی ایران در سال ۱۳۵۰ نقطه عطف مهم دیگری است که سبب ارتقای دانش ریاضی در ایران شده است و پلی بین دانش ریاضی در ایران و جهان ایجاد کرده است. انجمن ریاضی در حال حاضر در رتبه سوم در اتحادیه جهانی ریاضیات قرار دارد و استحقاق ارتقا به رتبه چهارم را دارا است. در این گزارش به رئوس طرح کلانی که قبلاً تحت عنوان "گزیده‌ای از طرح کلان بررسی مسائل ریاضیات کشور" و شامل ۱۸ طرح بود اشاره شده است.

با توجه به اهمیت برگزاری مسابقات دانشجویی انجمن، یک فصل از این گزارش به مسابقات ریاضی و نقش مؤثر آن در توسعه ریاضیات اختصاص یافته است. در فصل دیگری از این گزارش به بررسی جایگاه ریاضیات در ایران و سایر کشورها پرداخته شده است. در این گزارش آمده است که:

ساخت. چنین برنامه‌ای به همه بخش‌های ریاضی دانشگاه‌ها این فرصت را نیز خواهد داد تا به تدریج از دل دو گرایش موجود محض و کاربردی به ایجاد دامنه بازتر و جذاب‌تری از کهداها بیان‌دیشند و بسته به تنوع نیروهایشان امکان تحقق آن‌ها را به مرور فراهم سازند. این روش، در عین حال می‌تواند محمل ایجاد تدریجی رشته‌های جدیدی را هم (کاملاً جدید یا جدید نسبت به یک دانشگاه خاص) و در ابتدا به صورت یک گرایش یا کهدا در دل رشته ریاضیات فراهم سازد به علاوه، مطمئناً به مرور ریاضیات دانشگاهی ما را هم از تنگنای گوشه‌گیری‌های نظری و کارآمدی‌های کاربردی خارج خواهد ساخت. ناگفته نماند که شکلی از این چارچوب کهدا و مه‌اد در دوره‌های ریاضیات بیش از انقلاب نیز موجود بود و در هر حال این تدبیر مجدد و البته پخته‌تر را باید حتماً مغتنم و محترم شمرد و در تکمیل، تصحیح و تقویت آن کوشید.

* دانشگاه زنجان، گروه ریاضی

گروه ریاضی دانشگاه زنجان خلاصه‌ای از مقاله بالا را طی نامه رسمی در تاریخ ۸۹/۱۱/۱۴ خطاب به مدیر کل دفتر گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، ارسال نمودند. این نامه در جواب استعلام نظرخواهی مورخه ۸۹/۸/۱۴ دفتر گسترش، در مورد برنامه جدید دوره کارشناسی ریاضی صورت گرفت. این نامه حامل یک گلایه با متن ذیل از طرف گروه ریاضی دانشگاه زنجان نیز می‌باشد:

"گلایه این است که گروه ریاضی این دانشگاه معتقد است چون چنین موضوعی ارتباط بی‌واسطه‌ای با تجربه و صلاح‌دید علمی قشر فرهیخته و وسیعی از جامعه علمی کشور دارد علی‌الاصول صحیح‌تر و کامل‌تر خواهد بود اگر چنین فرآیند وسیعی از تغییرات مهم با کسب صلاح‌دیدها و مشورت‌های گسترده‌تر و متواترتری از خلال طرح و بحث این موضوع در گردهمایی‌های عمومی یا دعوتی این جامعه علمی انجام بگیرد. این کار می‌تواند در ذیل مدیریت کمیته تخصصی ریاضی دفتر گسترش با همکاری و همفکری نهادهایی چون انجمن ریاضی ایران، انجمن آمار و مانند آن به خوبی به پیش رود و در خلال میزگردها، نشست‌ها و جلسات مشورتی متعددی در طی زمان به پختگی بیشتری برسد."

ضعف را دقیقاً مشخص نمایند. در نهایت پیشنهادهای کامل تری ارائه دهد ولی کمبود وقت مانع این کار است.

علیرضا مدقالچی
رئیس انجمن ریاضی ایران

آگهی تشکیل مجمع عمومی انجمن ریاضی ایران

مجمع عمومی سالانه انجمن ریاضی ایران ساعت ۱۷ روز سه شنبه ۹۰/۶/۱۵ در محل برگزاری چهل و دومین کنفرانس ریاضی ایران در دانشگاه ولی عصر رفسنجان برگزار خواهد شد. از کلیه اعضای محترم انجمن دعوت می شود در این جلسه حضور یابند.

دستور جلسه:

- گزارش رئیس انجمن از فعالیت های یک ساله این انجمن.
- گزارش بازرس انجمن از پیشرفت امور.
- گزارش امور مالی توسط خزانه دار انجمن و تصویب ترازنامه.
- انتخاب اعضای کمیته انتخابات شورای اجرایی انجمن.
- انتخاب بازرس.
- ارائه پیشنهادهای و نقطه نظرها توسط اعضای حاضر در جلسه.

توجه: مطابق اساسنامه انجمن تنها اعضای پیوسته انجمن حق رأی دارند.

به دلیل اهمیت اعضای کمیته انتخابات و سایر دستورات از کلیه اعضای محترم پیوسته انجمن تقاضا می شود در جلسه مجمع عمومی شرکت نمایند. لذا در صورت عدم حضور، خواهشمند است فرم وکالت نامه ذیل را تکمیل و تحویل نماینده قانونی خویش (که یکی از اعضای پیوسته انجمن می باشند) نموده تا در جلسه مجمع عمومی شرکت نمایند.

فرم وکالت نامه

اینجانب ..... عضو پیوسته انجمن ریاضی ایران به آقای / خانم وکالت می دهم که از طرف اینجانب در جلسه مجمع عمومی مورخ ۹۰/۶/۱۵ انجمن ریاضی ایران حاضر شده و در رأی گیری شرکت نماید.

امضا:

تاریخ:

علیرضا مدقالچی

رئیس انجمن ریاضی ایران

آ) بسیاری از کشورهای همسایه ایران دارای شرایط اولیه جهت حضور در گروه یک را ندارند.

ب) ترکیه که در بسیاری از زمینه های علمی و فناوری رقیب ایران است، در گروه یک قرار دارد.

پ) مصر تنها کشور مسلمان است که در گروه دو قرار دارد.

ت) هندوستان، کره جنوبی، چین، ژاپن کشورهای آسیایی هستند که جایگاهی بهتر از ایران دارد.

در این تحلیل، جدول مقالات چاپ شده توسط چهار کشور عربستان، ترکیه، مصر و ایران بین سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰ مورد ارزیابی قرار گرفته است. کشور ما، دارای بالاترین رشد، یعنی ۴۰۰ درصد است. در جدول دیگری رشد مقالات چاپ شده ایران و هندوستان نیز بررسی شده است.

در فصل ۷ این گزارش مقایسه ای بین مقاله های چاپ شده توسط ریاضی دانان ایرانی و چند کشور پیشرفته انجام شده است. این تحلیل نتیجه گیری می کند که اهداف اولیه تشویق و ترغیب به سمت چاپ و انتشار برای رشد کمی مقالات هدف مناسبی بوده است اما برای رشد کیفی باید مراقبت ویژه ای داشت. این گزارش نتیجه گیری کرده است که:

۱) ایران توانسته است یک رشد بسیار خوب نسبت به ده سال گذشته به دست آورد و از گروه ۲ به گروه ۳ ارتقا یابد.

۲) در مقایسه با کشورهای جهان اسلام در مقام دوم قرار دارد.

۳) در مقایسه با کشورهای گروه ۴، ۵، باید به گونه ای برنامه ریزی کنیم که در یک زمان مشخص به گروه ۴ و سپس به ۵ ارتقا یابیم.

برای رسیدن به این هدف، تقویت کیفی تحصیلات تکمیلی، افزایش تعداد مجلات تخصصی، برنامه ریزی و ایجاد انگیزه برای ورود دانشجویان نخبه به رشته ریاضی، تقویت و حمایت مادی و معنوی از انجمن، افزایش بودجه های تحقیقاتی، اجرای پروژه های کلان مبتنی بر مسائل جهانی، توجه ویژه فرهنگستان علوم به جایگاه و نقش ریاضیات در توسعه علمی کشور، ضروری است. اجرای این طرح را کمیته ای متشکل از آقایان دکتر: فریرز آذریناه، علی ایرانمنش، محمد جلوداری ممقانی، محمد صال مصلحیان و اینجانب به نیابت از انجمن و افتخاری انجام داده و بودجه دریافتی را به حساب انجمن واریز کرده است. گرچه این طرح حاوی نکات ارزنده ای است و پیشنهادهای مشخصی را جهت ارتقای دانش ریاضی در ایران ارائه کرده است ولی با توجه به کمبود وقت بررسی بعضی از نارسایی ها مغفول مانده است. در سال ۸۹ نیز اجرای طرحی مشابه به انجمن واگذار شد. شورای اجرایی ۱۱۳ شاخص را برای اجرای این طرح پیشنهاد نمود ولی از اجرای طرح به علت کمبود وقت استنکاف کرد. زیرا شورای اجرایی معتقد بود که این بار باید طرح را با دقت و وسواس بیشتری اجرا کند، تا نکات قوت و

برگزاری دومین همایش نمایندگان انجمن ریاضی ایران

از راست: محمدعلی دهقان، جلیل رشیدی‌نیا، علی ایرانمنش، علیرضا مقالچی، سیدعباداله محمودیان و فریبرز آذربناه

حالت الکترونیکی، نحوه کار با سیستم طراحی شده در منزلگاه انجمن ریاضی را به صورت عملی نشان دادند و از کلیه نمایندگان انجمن درخواست نمودند که از امسال با این سیستم نسبت به عضوگیری اقدام نمایند و در صورت بروز هر گونه مشکل، با دبیرخانه انجمن در تماس برقرار کنند. سپس آقای دکتر فریبرز آذربناه، رئیس کمیته علمی مسابقات ریاضی دانشجویی کشور، گزارشی از برگزاری ۳۵امین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور و کلیات برگزاری مسابقات ارائه نمودند. در ادامه آقای دکتر بهمن طباطبایی، سردبیر مجله فرهنگ و اندیشه ریاضی، گزارشی از آخرین وضعیت این مجله را به اطلاع شرکت کنندگان رساندند. در ادامه آقای دکتر محمدعلی دهقان سردبیر خبرنامه انجمن و دبیر علمی چهل و دومین کنفرانس ریاضی کشور، گزارشی از وضعیت قبلی خبرنامه و همچنین آخرین خبرها از برگزاری کنفرانس ریاضی کشور در شهر رفسنجان، در شهریور امسال ارائه نمود.

پس از یک استراحت نیم‌ساعته، سخنران بعدی آقای دکتر محمد صالح مصلحیان، سردبیر بولتن انجمن ریاضی ایران گزارشی از وضعیت قبلی بولتن و تغییرات صورت گرفته در سیستم دریافت مقالات توسط بولتن ارائه نمودند. سپس میزگردی با حضور رئیس انجمن، آقای دکتر سیدعباداله محمودیان و سه نفر نماینده اول در بین نمایندگان انجمن (بر حسب تعداد عضوگیری) که به ترتیب آقایان دکتر علی ایرانمنش نماینده انجمن در دانشگاه تربیت

دومین همایش نمایندگان انجمن ریاضی ایران دانشگاه‌های سراسری و مراکز غیردولتی و غیرانتفاعی به مناسبت روز ریاضیات در ۲۸ اردیبهشت ماه ۱۳۹۰ در تالار شهید مطهری دانشگاه تربیت مدرس برگزار گردید. در این همایش پس از تلاوت قرآن و اجرای سرود جمهوری اسلامی، رئیس دانشکده علوم ریاضی دانشگاه تربیت مدرس، ضمن خیرمقدم به کلیه شرکت کنندگان، اظهار نمود که مطمئناً این گونه همایش‌ها، در ارتقاء فعالیت‌های انجمن ریاضی ایران، نقش به‌سزایی خواهد داشت. سپس رئیس انجمن ریاضی ایران به ایراد سخنرانی پرداخت و ضمن گزارش کوتاهی از فعالیت‌های صورت گرفته انجمن ریاضی ایران، اعلام نمودند که با توجه به مصوبه شورای اجرایی انجمن ریاضی مقرر شد که دومین همایش نمایندگان انجمن ریاضی ایران در دانشگاه‌های کشور با هدف ارتقای فعالیت‌های انجمن ریاضی ایران در دانشگاه تربیت مدرس برگزار گردد و از کلیه نمایندگانی که از راه دور و نزدیک در این همایش شرکت کرده بودند تشکر نمودند.

در ادامه آقای دکتر محمد جلوداری ممقانی، خزانه دار انجمن گزارشی از وضعیت مالی انجمن ارائه نمودند، ضمناً ایشان در خصوص بزرگداشت خیام و روز ریاضیات و دلیل انتخاب چنین روزی جهت برگزاری همایش نمایندگان انجمن، سخنانی ایراد نمودند. سپس خانم صادقی رئیس دبیرخانه انجمن، با توجه به تغییر سیستم ثبت نام اعضای حقیقی انجمن از حالت دستی به

اخبار دانشگاه‌ها

دانشگاه مازندران

- ۱- با توجه به قابلیت‌های علمی و پژوهشی گروه‌های ریاضی، آمار و کامپیوتر، در خصوص تأسیس دانشکده علوم ریاضی، پس از تصویب هیأت امنای دانشگاه و تأیید شورای گسترش از تیرماه ۱۳۸۹ این دانشکده با گروه‌های مذکور و با ریاست دکتر یحیی طالبی‌رستمی شروع به کار نموده است.
- ۲- در هفته پژوهش سال ۱۳۸۹ از گروه ریاضی آقایان دکتر ماشاءاله متین‌فر و دکتر عبدالعلی نعمتی به عنوان پژوهشگر نمونه دانشگاه و دکتر هادی ناصری و دکتر حسین جعفری به عنوان پژوهشگر نمونه استان مازندران انتخاب شده‌اند.
- ۳- آقای دکتر حسن حسین‌زاده، از اعضای گروه ریاضی بعد از سال‌ها خدمات آموزشی و پژوهشی و تألیف چندین کتاب در زمینه ریاضی و چاپ مقالات متعدد در مجلات علمی و پژوهشی به افتخار بازنشستگی نائل گردید.
- ۴- آقای دکتر علی تقوی عضو هیأت علمی گروه ریاضی از تاریخ ۱۸ آبان ۱۳۸۹ به مدت دو سال به سمت مدیر گروه ریاضی منصوب شد.
- ۵- از مهرماه سال ۱۳۸۹ آقایان دکتر رضا ندیمی، فارغ‌التحصیل دانشگاه تهران در رشته تحقیق در عملیات و دکتر مهدی رفیعی‌راد، فارغ‌التحصیل دانشگاه امیرکبیر در رشته هندسه رسماً همکاری خود را با دانشکده ریاضی دانشگاه مازندران آغاز نمودند.
- ۶- از مهرماه سال ۱۳۸۹ بر اساس مصوبه گروه ریاضی، دکتر عبدالعلی نعمتی حسین‌آبادی برای مدت سه سال به نمایندگی انجمن ریاضی در دانشگاه مازندران انتخاب شدند. هم‌چنین از فعالیت‌های دکتر محسن علیمحمدی در طی سه سال نمایندگی انجمن ریاضی تقدیر و تشکر به عمل آمد.
- ۷- آقای رضا صادقی از دانشجویان برتر دوره کارشناسی ریاضی دانشکده، در سی و پنجمین دوره مسابقات دانشجویی کشور موفق به کسب مدال برنز شدند.
- ۸- به مناسبت روز جهانی ریاضیات (که همه ساله در ۲۸ اردیبهشت، برنامه‌هایی ترتیب داده می‌شود) امسال نیز در دانشکده علوم ریاضی مراسمی جهت تجلیل از حکیم عمر خیام نیشابوری و روز ریاضیات برگزار گردید. در این مراسم از آقای دکتر محمد باقری عضو پژوهشکده تاریخ علم

مدرس با ۱۲۶ عضو حقیقی، دکتر فریبرز آذرپناه (از طرف نماینده دانشگاه اهواز) دکتر سیدجمال هاشمی‌زاده دزفولی با ۳۶ عضو حقیقی و آقای دکتر جلیل رشیدی‌نیا نماینده انجمن در دانشگاه علم و صنعت با ۳۴ عضو حقیقی با عنوان ارتقای بخشی به گردهمایی‌های انجمن، برگزار شد و پس از صحبت کوتاه حاضرین در میزگرد نقطه‌نظرات که حاوی نکات مفید و ارزشمندی بود جمع‌بندی گردید و در اختیار رئیس انجمن ریاضی ایران قرار گرفت تا در راستای افزایش فعالیت‌های کمی و کیفی انجمن مورد توجه قرار گیرد.

لازم به ذکر است که در این همایش، علاوه بر نمایندگان انجمن، تعدادی از مسئولین سابق انجمن ریاضی و مدیران گروه‌های ریاضی دانشگاه‌های تهران نیز حضور داشتند. در پایان مراسم با لوح تقدیر، از زحمات سردبیران و مدیران مسئول سابق بولتن انجمن ریاضی و فرهنگ و اندیشه ریاضی و ۳ نفر نماینده اول انتخاب شده از بین نمایندگان انجمن ریاضی ایران، قدردانی به عمل آمد. علی‌ایرانمنش
نماینده انجمن در دانشگاه تربیت مدرس

دعوت به همکاری

دبیرخانه انجمن ریاضی ایران از بین متقاضیان خانم ساکن تهران با شرایط زیر بر اساس اولویت‌های موردنظر دعوت به همکاری می‌نماید.

- دارا بودن مدرک کارشناسی ریاضی
- آشنا به کامپیوتر و $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$
- آشنا با زبان انگلیسی

به منظور ارسال درخواست همکاری به منزلگاه انجمن ریاضی ایران مراجعه فرمایید.

دانشگاه تربیت معلم آذربایجان

- ۱ - آقای دکتر ناصر آقازاده از آبان ۸۹ به سمت رئیس گروه کارآفرینی و ارتباط با صنعت دانشگاه منصوب شدند.
- ۲ - آقای دکتر محمدحسین ستاری از ۸۹ به سمت معاون گروه ریاضی منصوب شدند.
- ۳ - آقای دکتر شهرام رضاپور از بهمن ۸۹ به مرتبه استادی ارتقا یافتند. ایشان اولین عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت معلم آذربایجان هستند که به این مرتبه ارتقا پیدا کردند. برای ایشان موفقیت روزافزون آرزو مندیم.

ناصر آقازاده

نماینده انجمن در دانشگاه تربیت معلم آذربایجان

دانشگاه صنعتی شاهرود

- ۱ - آقای دکتر احمد نزاکتی رضازاده عضو هیأت علمی گروه ریاضی کاربردی این دانشگاه به درجه دانشیاری ارتقا یافت.
- ۲ - در مراسم بزرگداشت هفته پژوهش آقایان دکتر محمد آرشی، دکتر نادر جعفری راد و دکتر احمد نزاکتی رضازاده به عنوان پژوهشگران برتر دانشگاه صنعتی شاهرود انتخاب شدند.
- ۳ - انجمن ریاضی ایران به برترین مقاله ارائه شده در سمینار سالانه آنالیز ریاضی جایزه اعطا می کند که به پاس خدمات ارزنده استاد گرانقدر دکتر منوچهر وصال در پایه گذاری این رشته در ایران، جایزه وصال نام گرفته است. این جایزه به پیشنهاد کمیته علمی هجدهمین سمینار آنالیز که در بهار ۸۸ در دانشگاه تربیت معلم تهران برگزار شد و تصویب هیأت امنای جایزه وصال به آقای دکتر کامران شریفی عضو هیأت علمی دانشگاه صنعتی شاهرود اهداء گردید. این جایزه در مراسم افتتاحیه چهارم و یکمین کنفرانس ریاضی کشور که در شهریور ۸۹ در دانشگاه ارومیه برگزار شد به نامبرده اهداء شد. دکتر شریفی درجه کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری خود را از دانشگاه فردوسی مشهد اخذ کرد. ایشان در زمستان ۱۳۸۶ از رساله خود در زمینه عملگرهای بی کران بر مدول های هیلبرتی با راهنمایی آقای دکتر اسداله نیکنام دفاع کرد.

احمد زیره

نماینده انجمن در دانشگاه صنعتی شاهرود

- دانشگاه تهران جهت سخنرانی دعوت به عمل آمد و ایشان مسائل جذاب و تاریخی ریاضی را از ریاضی دانان ایرانی (مازندرانی) دوره های گذشته برای دانشجویان و اعضای هیأت علمی تشریح کردند. در این مراسم از دانشجویان برتر رشته های مختلف با اهدا لوح تقدیر به عمل آمد.
- ۹ - گروه ریاضی دانشگاه مازندران از سال ۱۳۹۰ در رشته تحقیق در عملیات در مقطع کارشناسی ارشد دانشجو می پذیرد.

عبدالعلی نعمتی

نماینده انجمن در دانشگاه مازندران

دانشگاه یاسوج

- ۱ - آقای دکتر احسان ممتحن از تابستان ۱۳۸۹ به سمت مدیر گروه ریاضی منصوب شدند.
- ۲ - آقای دکتر روح اله پروینیان زاده فارغ التحصیل دکترای ریاضی (گرایش آنالیز) از دانشگاه مازندران، از مهرماه ۱۳۸۹ به طور رسمی کار خود را در گروه ریاضی شروع نموده اند.
- ۳ - آقای دکتر مهدی شریف زاده از مهرماه ۱۳۸۹ به سمت نماینده انجمن ریاضی ایران در دانشگاه یاسوج منصوب شدند.
- ۴ - به مناسبت هفته پژوهش در دانشگاه یاسوج، گروه ریاضی این دانشگاه اقدام به برگزاری سخنرانی های تخصصی در این دانشگاه نمود.
- ۵ - آقای دکتر اسکندر نراقی راد از بهمن ماه ۱۳۸۹ به فرصت مطالعاتی کشور تایوان اعزام شدند.
- ۶ - در تاریخ ۹۰/۲/۲۵ همایش یک روزه گرامی داشت حکیم عمر خیام نیشابوری، توسط انجمن علمی دانشجویان گروه ریاضی برگزار شد. در این همایش، علاوه بر تجلیل از آقای مهندس بدیع، مؤسس گروه ریاضی دانشگاه یاسوج و اولین عضو هیأت علمی بازنشسته این دانشگاه، سخنرانی هایی نیز در مورد خیام ریاضی دان، توسط دکتر مهدی شریف زاده، و خیام شاعر، توسط آقای دکتر مجید بهره ور (از دانشکده ادبیات)، انجام شد. هم چنین از تیم مسابقات ریاضی دانشگاه، شرکت کننده در سی و پنجمین مسابقه ریاضی کشور و خانم رویا امینی که در این مسابقه موفق به دریافت مدال برنز شد، تجلیل به عمل آمد.

مهدی شریف زاده

نماینده انجمن در دانشگاه یاسوج

دانشگاه شهید باهنر کرمان

دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

- ۱ - آقای دکتر شعبان قلندرزاده از دی ماه سال ۸۹ به سمت مدیر گروه ریاضی انتخاب شدند.
  - ۲ - کانون ریاضی دانشکده علوم، در اردیبهشت ماه سال ۹۰ سخنرانی‌هایی تحت عناوین هندسه اقلیدسی و نااقلیدسی، مجموعه‌ها و ماتریس‌ها، اینترنت و ریاضیات امروز، توسط آقای اریس آفانیانس، خانم دکتر رضائی و آقای محمداقبر کاظمی برگزار نمود.
  - ۳ - سومین کارگاه بهینه‌سازی و کاربردهای آن در تاریخ ۲۷ اردیبهشت ماه ۹۰ و با حضور ۸ سخنران داخلی و خارجی و ۲۵۰ شرکت کننده در محل دانشکده علوم برگزار شد. این سومین دوره از کارگاه‌های آموزشی پیاپی در حوزه بهینه‌سازی است که با همت گروه ریاضی و مدیریت آقای دکتر محمدرضا پیغامی و همکاری دانشجویان برگزار می‌شود.
  - ۴ - تیم دانشجویی ریاضی دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، پس از یک سال تلاش بی‌وقفه و در ادامه اهداف میان مدت همکاران عضو هیأت علمی در راستای افزایش فعالیت‌های علمی و در سایه همت و پشتکار سرپرستان تیم، آقایان دکتر علیرضا مقدم‌فر و حمیدرضا دانش‌پژوه با دریافت ۲ مدال نقره و ۱ مدال برنز و لوح تقدیر از انجمن ریاضی ایران موفق به کسب رتبه سوم تیمی در بین ۴۰ دانشگاه کشور شد.
  - ۵ - به مناسبت روز ملی ریاضیات، همایش ویژه‌ای در تاریخ ۹ خرداد ماه ۹۰ با حضور رئیس دانشگاه برگزار گردید. در این همایش پس از سخنرانی ریاست دانشکده علوم، خانم دکتر زهرا گویا و آقای دکتر محمد باقری سخنرانی‌هایی ارائه نمودند. هم‌چنین دانشجویان ریاضی در مورد فراکتال‌ها، تاریخچه و سیر تحولات آن، هندسه هذلولوی، زندگی‌نامه خیام و خواجه نصیرالدین طوسی، بروشورها و اسلایدهایی تهیه و ارائه دادند. در پایان این مراسم از اعضا و سرپرستان تیم ریاضی دانشجویی دانشگاه و اعضای کمیته دانشجویی سومین کارگاه بهینه‌سازی تجلیل به عمل آمد.
- فرشته ملک
نماینده انجمن در دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

مراسم تجلیل از خدمات صادقانه و ارزنده چندین ساله همکاران عزیز بازنشسته و پیشکسوت دانشکده ریاضی و کامپیوتر با حضور ریاست دانشگاه آقای دکتر گرامی، استادان و پرسنل دانشکده ریاضی و کامپیوتر ساعت ۹ صبح روز دوشنبه ۱۳۸۹/۱۱/۲۵ در آمفی‌تئاتر مرکز پژوهشی ریاضی ماهانی انجام شد. در ابتدا دکتر فدایی ریاست دانشکده ضمن خیرمقدم، از خدمات صادقانه و ارزشمند اساتید و کارکنان بازنشسته تقدیر کرد. در ادامه دکتر گرامی ریاست دانشگاه ضمن قدردانی از بازنشستگان با توجه به سابقه کاری خود در دانشکده ریاضی و کامپیوتر و رشته تحصیلی خود برخی از اساتید بازنشسته را به عنوان استاد خود یاد کرد. وی تجلیل از بازنشستگان را در سطح دانشگاه امری مهم و جدی دانست و گفت در آینده این کار را در دانشگاه انجام خواهد داد.

پس از سخنان ریاست دانشگاه هدایا و لوح تقدیر، تقدیم بازنشستگان شد. در پایان مراسم آقایان دکتر رجبعلی‌پور، دکتر محسنی مقدم و دکتر جوادپور از استادان بازنشسته دانشگاه سخنرانی کردند.

نصرت‌اله شجره پورصلواتی

نماینده انجمن در دانشگاه شهید باهنر کرمان

دانشگاه صنعتی شیراز

- ۱ - اولین دانشجویان ورودی دوره دکتری ریاضی کاربردی در گرایش تحقیق در عملیات از نیمسال دوم ۹۰ - ۸۹ مشغول به تحصیل شدند.
- ۲ - آقای دکتر حسام‌الدینی به معاونت فرهنگی دانشگاه منصوب شدند.
- ۳ - خانم دکتر جاهدی به ریاست دانشکده علوم پایه منصوب شدند.
- ۴ - آقای دکتر مصطفی خرمی‌زاده فارغ‌التحصیل رشته ریاضی کاربردی با گرایش تحقیق در عملیات از دانشگاه صنعتی شریف از بهمن ۱۳۸۸ و آقای دکتر بهنام هاشمی فارغ‌التحصیل رشته ریاضی کاربردی با گرایش آنالیز عددی از مهر ۱۳۸۹ به عنوان عضو هیأت علمی در گروه ریاضی شروع به کار کردند.

صدیقه جاهدی

نماینده انجمن در دانشگاه صنعتی شیراز

فارغ التحصیلان دوره دکتری

احمد احمدی

متولد ۱۳۵۸، کارشناسی ریاضی ۱۳۸۱ از دانشگاه یاسوج، کارشناسی ارشد ریاضی ۱۳۸۳ از دانشگاه ولی عصر رفسنجان، دکتری ریاضی گرایش آنالیز ۱۳۸۹ از دانشگاه ولی عصر رفسنجان.

عنوان رساله: «Uniqueness of SG-dual Frames in Shift

Invariant Subspaces of $L^2(G)$ »

استاد راهنما: دکتر عطاءاله عسکری همت.

استاد مشاور: دکتر ریحانه رئیسی طوسی

زهره رهبانی

متولد ۱۳۵۵، کارشناسی برق - الکترونیک ۱۳۷۸ از دانشگاه شهید باهنر کرمان، کارشناسی ارشد ریاضی ۱۳۸۲ از دانشگاه شهید باهنر کرمان، دکتری ریاضی گرایش آنالیز ۱۳۹۰ از دانشگاه ولی عصر رفسنجان.

عنوان رساله: «Wavelets, Modulation Spaces and

Pseudo-Differential Operators»

استاد راهنما: دکتر عطاءاله عسکری همت.

مجتمع آموزش عالی نیشابور

۱ - آقای دکتر رضا محمدی (گرایش آنالیز عددی) از مهر ماه ۱۳۸۹ در گروه ریاضی شروع به کار نمودند و به سمت مدیر گروه منصوب شدند.

۲ - خانم دکتر مژگان افخمی (گرایش جبر) از فروردین ماه ۱۳۹۰ در گروه ریاضی شروع به کار نمودند.

رضا محمدی

نماینده انجمن در مجتمع آموزش عالی نیشابور

دانشگاه بین المللی امام خمینی

در هفته پژوهش در استان قزوین، از اعضای گروه ریاضی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) آقایان دکتر سعید عباس بندی (پژوهشگر منتخب دانشگاه و پژوهشگر برتر استان)، دکتر علی آبکار (پژوهشگر منتخب دانشگاه) و دکتر عبدالرحمن رازانی (پژوهشگر منتخب دانشگاه) تقدیر به عمل آمد.

ضمناً آقای دکتر ابراهیم وطن دوست استایار گروه ریاضی از اسفند ماه ۱۳۸۹ به عنوان معاون آموزشی دانشکده علوم پایه منصوب شدند.

محمد جباری

نماینده انجمن در دانشگاه بین المللی امام خمینی

حق عضویت حقوقی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی در دوره مهر ۹۰ الی مهر ۹۱ مبلغ ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال و حق اشتراک کتابخانهها ۵۰۰/۰۰۰ ریال می باشد. برای تمدید عضویت می توانید از طریق سامانه اینترنتی اعضای انجمن ریاضی ایران به نشانی <http://member.ims.ir> اقدام نمایید.

بنا به پیشنهاد تعدادی از اعضای علاقه مند انجمن ریاضی مبنی بر سرعت بخشیدن به حل مسأله مسکن، مقرر شد کارت هدیه به مبلغ ۲/۰۰۰/۰۰۰، ۵/۰۰۰/۰۰۰ و ۱۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال طراحی و در اختیار آنان قرار گیرد.

رضا محمدی

متولد ۱۳۵۹، کارشناسی رشته ریاضی محض ۱۳۸۲ از دانشگاه سیستان و بلوچستان، کارشناسی ارشد رشته ریاضی کاربردی ۱۳۸۵ از دانشگاه علم و صنعت ایران،

دکتری ریاضی کاربردی ۱۳۸۹ از دانشگاه علم و صنعت ایران.
عنوان رساله: «تقریب اسپلاین برای حل عددی معادلات دیفرانسیل با مشتقات جزئی».
استاد راهنما: جلیل رشیدی‌نیا.

حسن جمالی

متولد ۱۳۵۵، کارشناسی ریاضی محض سال ۱۳۷۸ از دانشگاه ولی عصر رفسنجان، کارشناسی ارشد ریاضی محض گرایش هندسه ۱۳۸۲ از دانشگاه شهید باهنر کرمان،

دکترای ریاضی محض گرایش آنالیز ۱۳۸۹ از دانشگاه ولی عصر رفسنجان.
عنوان رساله: «کاربردهای موجک‌ها و قاب‌ها در جواب‌های سازگار معادلات عملگری».
استاد راهنما: دکتر عطاءاله عسکری‌همت.
استاد مشاور: دکتر محمود محسنی‌مقدم.

مهدی رفیعی‌راد

متولد ۱۳۵۸، کارشناسی ریاضی ۱۳۸۱ از دانشگاه قم، کارشناسی ارشد ریاضی محض ۱۳۸۳ از دانشگاه صنعتی امیرکبیر، دکتری ریاضی محض گرایش هندسه ۱۳۸۷ از دانشگاه صنعتی امیرکبیر.

عنوان رساله: «معادلات دیفرانسیل و گروه تبدیلات در منیفلدهای فینسلری».
استاد راهنما: بهروز پیدآباد.
استاد مشاور: مرتضی میرمحمد رضایی.

مرتضی جعفرپور

متولد ۱۳۵۴، کارشناسی ریاضی محض ۱۳۷۸ از دانشگاه ولی عصر رفسنجان، کارشناسی ارشد ریاضی محض ۱۳۸۲ از دانشگاه تربیت معلم تهران، دکتری ریاضی گرایش جبر ۱۳۸۹ از دانشگاه ولی عصر رفسنجان.

عنوان رساله: «ابرساختارهای جبری».
استاد راهنما: دکتر سیدشاهین موسوی‌میرکلایی.
استاد مشاور: دکتر حسین دوستی.

سامانه فرهنگ و اندیشه ریاضی از ابتدای تابستان ۱۳۹۰ به همت آقای دکتر روح‌اله جهانی‌پور از دانشگاه کاشان (ویراستار ارشد فرهنگ و اندیشه ریاضی) راه‌اندازی شد. از کلیه علاقه‌مندان محترم تقاضا می‌شود از این پس جهت ارسال مقاله برای مجله فرهنگ و اندیشه ریاضی از طریق نشانی <http://www.iranjournals.ir/ims/farhang> اقدام نمایند. سامانه بولتن انجمن ریاضی ایران نیز به نشانی <http://www.iranjournals.ir/ims/bulletin> از پاییز ۸۹ با تلاش‌های آقای دکتر محمد صالح مصلحیان از دانشگاه فردوسی مشهد (سرمدبیر بولتن انجمن ریاضی ایران) راه‌اندازی شده است.

اخپار و یادداشت‌ها

در دلد

ICM2010 با همه توانایی‌ها و کاستی‌های خود به پایان رسید. مرادم این نیست که در مورد چگونگی برگزاری این کنگره سخن بگویم، می‌دانم که دیگران این زحمت را به عهده گرفته یا خواهند گرفت و بی‌شک این بزرگترین همایش ریاضی که هر چهار سال یک بار در جهان برگزار می‌شود از دیدگاه‌های مختلف مورد بررسی قرار خواهد گرفت. این پنجمین ICM ای بود که در آن شرکت می‌کردم، ولی از آنجا که این کنگره در کشوری استثنایی و شگفت‌انگیز با مردمی صبور و قانع برگزار می‌شد، برایم جلوه‌ای دیگر داشت. کشوری که در آن دارا و ندار، تنگاتنگ هم با سازشی کم‌نظیر روزگار می‌گذرانند و حقوق یکدیگر را کاملاً محترم می‌شمارند. این هم مرادم نیست که شرایط سخت زندگی مردم یک کشور پرجمعیت را مورد نقد و بررسی قرار دهم. اگر چه در چنین کنگره‌های بین‌المللی، تبادل یافته‌های علمی اندیشمندان جهان هدف اصلی است ولی برای بسیاری از شرکت‌کنندگان دستاوردهای فرهنگی و اجتماعی آن نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. به نظر می‌رسد یکی از اهداف نانوشته این همایش‌ها، برقراری دوستی و ارتباط میان دانشمندان جهان است تا خود انتقال دهنده این ارتباط‌های فرهنگی به ملت‌ها باشند. نخستین آموزه اخلاقی که می‌توان از این همایش گرفت قناعتی است که در مردم هند به چشم می‌خورد و آشکارا می‌توان از آن آموخت که چگونه زیاده‌خواه نباشیم. در جایگاهی نیستیم که پند و اندرز بدهیم، اما شاید نوشتن آنچه می‌خواهم بگویم ساده نباشد چرا که به نظر می‌رسد فقط احساسی باشد که برای آن دلیل و منطقی نمی‌یابم. از همین رو است که این همه طفره می‌روم تا این احساس را بگویم اگر چه آرزو دارم که این حس کاملاً نابجا باشد.

بر اساس اهداف کنگره که در بالا شرح مختصری از آن رفت، برگزارکنندگان همواره در تلاش‌اند تا امکان شرکت ریاضی‌دانان از همه کشورهای جهان در کنگره فراهم شود. یکی از راهکارهای موجود برای رسیدن به این هدف، کمک‌های مالی است که از سوی کنگره به دانشجویان و ریاضی‌دانانی تعلق می‌گیرد که از کشورهای در حال توسعه و کشورهای با وضعیت اقتصادی نامطلوب قصد شرکت در این کنگره را دارند. ناگفته پیداست که این کمک‌ها علی‌القاعده باید به کسانی داده شود که توانایی پرداخت هزینه‌های کنگره را ندارند و از جانب هیچ مؤسسه‌ای حمایت نمی‌شوند ولی علاقمندند تا در چنین همایش بزرگی شرکت کنند. این کمک‌ها از بودجه کنگره که معمولاً از جانب یونسکو، جامعه بین‌المللی ریاضیات و دیگر باری‌دهندگان تأمین می‌شود به افراد متقاضی

پرداخت می‌گردد و شامل هزینه‌های رفت و آمد، اقامت و ثبت‌نام می‌باشد. در کنگره‌های قبلی، همیشه صف ایرانی‌ها را برای دریافت این کمک‌ها می‌دیدم و از آنجا که می‌دانستم بیشتر آن‌ها از طرف دانشگاه‌های متبوع خود حمایت شده‌اند، احساس غریبی داشتم، شخصیت ایران و ایرانی را در جایگاهش نمی‌دیدم ولی همواره با خودم کلنجار می‌رفتم تا به خود بقبولانم که چنین برداشتی نادرست است. در کنگره‌های پیشین هر بار می‌خواستم دست به قلم ببرم و این موضوع را با همکاران و دوستان خود در میان بگذارم تا شاید آن‌ها به من نشان دهند برداشتم چندان صحیح نبوده است، ولی بنا به ملاحظاتی که بین ما ایرانی‌ها وجود دارد هر بار مردود بودم و نهایتاً هیچ ننوشتیم. این بار صف ایرانی‌ها در حیدرآباد هند چشمگیرتر می‌نمود، جایی که مردمش در عین فقر در قناعت زبانزدند. آن‌ها در کنگره هم این ویژگی را نشان دادند و از این کمک‌ها گذشتند، حال آن که به همه ایرانی‌های متقاضی که تقریباً ۸۰ درصد ایرانی‌های شرکت‌کننده در کنگره بودند، این کمک‌ها تعلق گرفته بود. احساس احتمالاً نادرست من این بود که هموطنان آگاه و روشنفکر من که از کشوری غنی و با فرهنگ آمده بودند، کمک‌ها را دریافت کردند و آن‌ها که آموخته بودند قناعت را پاس بدارند، با همان شرایط موجود ساختند. در میان خود ما ایرانی‌ها نیز دانشجویان و اساتیدی وجود داشتند که هیچ‌گونه حمایت مالی نشده بودند و با این حال از کمک‌های مالی کنگره هم چشم‌پوشی کردند، نه به این دلیل که از این کمک‌های مالی بی‌اطلاع بودند، بلکه اجازه چنین کاری را هرگز به خود ندادند. باز هم آرزو دارم برداشتم بی‌مورد باشد و دوستان بتوانند مرا قانع کنند که این عمل کاملاً طبیعی و عادی است تا اگر زنده باشم بتوانم بار دیگر با احساسی سرشار از افتخار در این کنگره‌ها شرکت کنم.

فریبرز آذرپناه

دانشگاه شهید چمران اهواز

به اطلاع اعضای انجمن ریاضی ایران می‌رساند، تعدادی از شماره‌گان سال‌های گذشته نشریات انجمن در دبیرخانه موجود می‌باشد. کلیه علاقه‌مندان می‌توانند تنها با ارسال هزینه پست و تقاضانامه، نشریات موجود را دریافت نمایند.

همچنین توسیع ناهمسانگرد از توابع موجک شده است.

امانوئل کاندس

۲. جایزه لاگرانژ^۸

جایزه لاگرانژ برای به رسمیت شناختن و معرفی ریاضی دانانی تأسیس شد که سهم عمده‌ای در پیشبرد ریاضیات کاربردی در طول زندگی حرفه‌ای خود داشته‌اند. این جایزه به ابتکار انجمن ریاضیات کاربردی و صنعتی فرانسه^۹ (SMAI)، انجمن ریاضیات کاربردی اسپانیا^{۱۰} (SEMA) و انجمن ریاضیات صنعتی و کاربردی ایتالیا^{۱۱} (SIMAI) و اعضای ICIAM ابداع شده و برای اولین بار در سال ۱۹۹۹ بنیان نهاده شد. جایزه لاگرانژ در حال حاضر توسط سه عضو انجمن‌های فوق‌الذکر تأمین مالی شده و به میزان ۳۰۰۰ دلار است. الکساندر جی. چرین^{۱۲} از دانشگاه برکلی کالیفرنیا و آزمایشگاه ملی برکلی لارنس^{۱۳}، با توجه به نقش اساسی و کلیدی‌اش در ریاضیات کاربردی، مکانیک سیالات، مکانیک آماری و مدل‌سازی آشوب، جایزه لاگرانژ ۲۰۱۱ را به خود اختصاص داده است. روش‌های ارائه شده وی برای حل عددی معادلات نویر-استوکس پایه مشهورترین روش‌های عددی در مکانیک سیالات محاسباتی است.

الکساندر جی. چرین

Lagrange Prize^۸
Société de Mathématiques Appliquées et Industrielles^۹
Sociedad Española de Matematica Aplicada^{۱۰}
Società Italiana di Matematica Applicata e Industriale^{۱۱}
Alexandre J. Chorin^{۱۲}
Lawrence Berkeley National Laboratory^{۱۳}

اعطای جوایز انجمن بین‌المللی ریاضیات کاربردی و صنعتی سال ۲۰۱۱

انجمن بین‌المللی ریاضیات کاربردی و صنعتی^۲ (ICIAM) یک سازمان بین‌المللی برای جوامع مرتبط با علوم ریاضی بوده که تأثیر قابل توجهی در پیشبرد ریاضیات کاربردی داشته است. این انجمن با هدف پیشبرد برنامه‌های کاربردی ریاضیات در تمام نقاط جهان فعالیت نموده و اهداف آن شامل ترفیع جهانی ریاضیات کاربردی و صنعتی، ارتقای روابط بین اعضای انجمن، ترویج اهداف اعضای انجمن و برنامه‌ریزی هماهنگ برای جلسات دوره‌ای بین‌المللی در ریاضیات کاربردی و صنعتی است. این انجمن در ابتدا و تا سال ۱۹۹۹ تحت عنوان کمیته همایش بین‌المللی ریاضیات صنعتی و کاربردی^۳ (CICIAM) مشغول به فعالیت بوده و تغییر نام آن با هدف تأکید گسترده‌تر بر فعالیت‌های در حال توسعه آن صورت گرفته است.

همایش‌های انجمن تاکنون شش بار به ترتیب در پاریس (۱۹۸۷)، واشنگتن (۱۹۹۱)، هامبورگ (۱۹۹۵)، ادینبورگ (۱۹۹۹)، سیدنی (۲۰۰۳) و زوریخ (۲۰۰۷) برگزار گردیده است. هفتمین گردهمایی این انجمن، ۲۲-۱۸ جولای ۲۰۱۱ در ونکوور کانادا با مدیریت رئیس انجمن، پروفیسور رولف جلتش^۴، برگزار می‌گردد. اخیراً برندگان جوایز انجمن بین‌المللی ریاضیات کاربردی و صنعتی سال ۲۰۱۱ توسط کمیته داوران انتخاب و در مراسم افتتاحیه این جوایز به شرح ذیل به آنان اعطا می‌گردد:

۱. جایزه کولاتز^۵

جایزه کولاتز برای قدردانی از ریاضی دانان جوان کمتر از ۴۲ سال، به علت کار برجسته در ریاضیات کاربردی و صنعتی در نظر گرفته شده است. این جایزه به مبلغ نقدی ۱۰۰۰۰ دلار، با ابتکار انجمن ریاضیات کاربردی و مکانیک^۶ (GAMM) عضو انجمن ICIAM ایجاد و برای اولین بار در سال ۱۹۹۹ اهدا شد. جایزه کولاتز در حال حاضر توسط GAMM تأمین مالی می‌شود. امسال، امانوئل کاندس^۷ از دانشگاه استنفورد و مؤسسه فناوری کالیفرنیا مفتخر به دریافت این جایزه به دلیل کارهای تحقیقاتی برجسته‌اش در تعیین جواب‌های عددی مسائل انتشار امواج، فشرده‌سازی مشاهدات و

International Council for Industrial and Applied Mathematics^۲
Committee for International Conferences on Industrial and Applied Mathematics^۳
Rolf Jeltsch^۴
Collatz Prize^۵
Gesellschaft für Angewandte Mathematik und Mechanik^۶
Emmanuel J. Candès^۷

۳. جایزه ماکسول^{۱۴}

جایزه ماکسول به مبتکرین و کسانی که موجب تحولات شگرف در حوزه‌های مختلف ریاضیات کاربردی شده‌اند اهدا می‌گردد. این جایزه با ابتکار مؤسسه انگلیسی ریاضیات و کاربرد آن^{۱۵} (IMA) که زیرشاخه انجمن ICIAM می‌باشد، ایجاد و برای اولین بار در سال ۱۹۹۹ معرفی شد. در حال حاضر بودجه ۱۰۰۰ دلاری جایزه ماکسول توسط IMA تأمین می‌گردد. ولادیمیر روخلین^{۱۶} از دانشگاه ییل^{۱۷} برای دریافت جایزه ماکسول امسال انتخاب گردیده است. مطالعات وی در روش سریع چندقطبی، موجب ایجاد تحولی عظیم در زمینه‌هایی مانند رفتار عددی رادارهای الکترومغناطیس و رفتار دینامیکی مولکول‌های شیمیایی شده است.

ولادیمیر روخلین

۴. جایزه پیشگامان^{۱۸}

جایزه پیشگامان به منظور قدردانی از دانشمندیانی تأسیس شده است که به معرفی و کاربرد روش‌های ریاضی و تکنیک‌های محاسبات علمی در حوزه مسائل صنعتی و یا زمینه‌های علمی جدید از برنامه‌های کاربردی پرداخته‌اند. این جایزه به ابتکار انجمن ریاضیات صنعتی و کاربردی آمریکا^{۱۹} (SIAM) عضو ICIAM ایجاد و برای اولین بار در سال ۱۹۹۹ اهدا شد. در حال حاضر بودجه جایزه پیشگامان توسط SIAM تأمین و به مبلغ ۱۰۰۰ دلار است. در سال ۲۰۱۱، جیمز استین آلبرت^{۲۰} از دانشگاه برکلی کالیفرنیا و آزمایشگاه ملی برکلی لارنس با ارائه روش‌های اساسی و الگوریتم‌هایی که تأثیر شگرفی در تصویربرداری و بازیابی تصاویر در علوم پزشکی، ژئوفیزیک، پرتونگاری و دینامیک چاپگرهای جوهرافشان داشته است، مفتخر به دریافت جایزه پیشگامان شده

^{۱۴} Maxwell Prize

^{۱۵} The Institute of Mathematics and its Applications

^{۱۶} Vladimir Rokhlin

^{۱۷} Yale University

^{۱۸} Pioneer Prize

^{۱۹} Society for Industrial and Applied Mathematics

^{۲۰} James Albert Sethian

است.

جیمز استین آلبرت

۵. جایزه سو بوچین^{۲۱}

جایزه سو بوچین به افرادی اختصاص دارد که سهم برجسته‌ای در استفاده از دانش ریاضیات در نظریه‌های نوظهور اقتصادی و توسعه انسانی، به ویژه در وضع اقتصادی و ارتقا سطح فرهنگی کشورهای در حال توسعه داشته‌اند و به مبلغ ۱۰۰۰ دلار می‌باشد. این جایزه توسط انجمن ریاضیات صنعتی و کاربردی چین^{۲۲} (CSIAM)، عضو انجمن ICIAM در سال ۲۰۰۷ ابداع و هم اکنون برای دومین بار به ادوارد لونگو^{۲۳} از دانشگاه بوتسوانا که با ارائه مدل ریاضی، نقشی تعیین کننده در رفع برخی مشکلات اقتصادی آفریقا داشته است، تعلق می‌گیرد. مدل سازی وی نقش اساسی در توسعه آموزش، پژوهش و سازماندهی ساختارهای مرتبط با علوم ریاضی در آفریقای جنوبی ایفا می‌کند.

ادوارد لونگو

نکته حایز اهمیت در مورد جوایز فوق، صرف نظر از مبلغ مالی تخصیص یافته، تکریم و تحسین ریاضی دانان توسط نهادها و انجمن‌های علمی بزرگ است که موجب شده کسب این جوایز در عرصه ریاضیات کاربردی، افتخاری جاودانه محسوب گردد.

منابع: <http://www.iciam2011.com;>

<http://www.iciam.org>

نیکتا شایان‌فر

دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

^{۲۱} Su Buchin Prize

^{۲۲} Chinese Society for Industrial and Applied Mathematics

^{۲۳} Edward Lungu

گزارش گردهمایی‌های برگزار شده

سی و پنجمین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور

میان آنها، شش سؤال برای آزمون روز اول انتخاب شد. هر سؤال بعد از تصویب سرپرستان، به تدریج توسط کارمندان انجمن ریاضی تایپ و سپس توسط اعضای کمیته علمی بازنگری و تصحیح می‌شد. سرانجام پس از تکثیر، در ساعت ۹ و ۱۵ دقیقه با ۱۵ دقیقه تأخیر، آزمون اول آغاز و در ساعت یک و پانزده دقیقه به پایان رسید.

بعد از پایان آزمون و کدگذاری برگه‌ها توسط کمیته اجرایی و تکثیر دو نسخه از هر برگه، تصحیح برگه‌های آزمون توسط ۱۲ مصحح آغاز شد. بنا بر آئین‌نامه مسابقه، مصححین از میان استادان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی انتخاب می‌شوند که قبلاً خود نشان آور این مسابقات بوده‌اند. فرایند انتخاب مصححین به واسطه فراخوانی انجام شد که اینجانب قبلاً به دانشگاه ارسال کرده و در آن از گروه‌ها خواسته شده بود که در صورت تمایل، حداکثر دو نفر با شرایط بالا معرفی نمایند. تصحیح بسیاری از مسائل تا قبل از ساعت ۱۲ شب به پایان رسید ولی تصحیح بعضی از مسائل هم تا بعد از ساعت ۱۲ شب و تا ساعت ۴ صبح ادامه داشت. هم‌زمان با تصحیح برگه‌ها، کمیته علمی پاسخنامه مسائل را تهیه و بعد از تایپ در اختیار سرپرستان قرار داد.

روز ۱۵ اردیبهشت ماه همین فرایند تکرار شد. صبح روز پانزدهم، نتایج آزمون روز اول و صبح روز شانزدهم، نتایج آزمون روز دوم همراه با درج کد دانشجویان در کارنامه‌ها در اختیار سرپرستان قرار گرفت. از آنجا که بعد از ظهر روز شانزدهم مختص

سی و پنجمین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور، بامداد چهارشنبه ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۹۰ در دانشگاه شهید بهشتی آغاز شد. پیش از آن تیم‌ها به تدریج تا شبانگاه ۱۳ اردیبهشت به دانشگاه مراجعه و ثبت‌نام خود را انجام داده بودند. ۴۰ تیم در این مسابقه شرکت کردند که ۳۴ تیم کامل (۵ نفره)، ۴ تیم ۴ نفره و ۲ تیم هم ۲ نفره بودند. ساعت ۹ شب سه‌شنبه ۱۳ اردیبهشت، در مجتمع دانش‌پژوهان، جلسه‌ای با حضور سرپرستان تیم‌ها و چند تن از اعضای کمیته اجرایی و کمیته علمی تشکیل شد. در این جلسه که یک ساعت و نیم به درازا کشید، در مورد برخی از نکات که بایستی توسط سرپرستان رعایت شود صحبت شد و سرپرستان نیز به نقاط ضعف و قوت مسابقه و انتقادهای سازنده پرداختند. در پاره‌ای از موارد توسط اینجانب و دیگر اعضای کمیته‌های علمی و اجرایی شرکت‌کننده در این جلسه به پرسش‌ها و انتقادهای سرپرستان پاسخ داده می‌شد و در موارد دیگر، راهکارهای پیشنهادی از سوی سرپرستان برای پیشبرد اهداف مسابقه در آینده مورد استقبال کمیته علمی قرار گرفت.

پیش‌تر، طی سه جلسه طولانی، سؤال‌های مسابقه توسط کمیته علمی طرح شده بود. سؤال‌های مسابقه، مطابق آئین‌نامه، متشکل از ۲۴ سؤال در سطوح آسان، متوسط، دشوار و بسیار دشوار و در سه زمینه آنالیز، جبر و ابتکاری طراحی و بر اساس آئین‌نامه در دو دسته دوازده تایی، تقسیم شدند. ساعت ۶ بامداد روز ۱۴ اردیبهشت، به اتفاق سرپرستان، یک دسته از سؤال‌ها مورد بررسی قرار گرفت و از

تیم دانشگاه صنعتی شریف

از آقای دکتر سهسرابعلی یوسفی مدیر محترم گروه ریاضی که پا به پای کمیته علمی تلاش می‌کردند تشکر ویژه دارم و همچنین از آقایان دکتر حسین حاجی ابوالحسن، دکتر جعفر شفاف و خانم دکتر مسونا نسبیعی به خاطر تلاششان قدردانی می‌کنم. از اعضای کمیته تصحیح، خانم‌ها دکتر: زینب مالمسکی، آذین گل‌سبهاران و آقایان دکتر: محمدحسن شیردره‌حقیقی، رضا کهکشانی، علی طاهرخانی، محمود بهبودی، مهسدی کرمی، امیرحسین صنعت‌پور، علی خرزلی، محمدصادق زمانی، خداخواست بی‌پاک و میثم علیشاهی که کار خود را با ضریب خطای اندک به پایان رساندند ممنون و سپاسگزارم. از همه همکاران از جمله آقای دکتر اصغر رنجبری، آقای دکتر سعید صالحی پورمهر و آقای دکتر محمدحسین جعفری از دانشگاه تبریز، آقای دکتر مهران نامجو از دانشگاه ولی عصر رفسنجان و آقای دکتر حبیب شریف از دانشگاه

شیراز که با ارسال سؤال ما را در طرح سؤال یاری دادند قدردانی می‌کنم. سؤال‌های ارسالی در کمیته علمی مورد بررسی قرار گرفت، از ایده‌های آن‌ها استفاده شد و سؤال‌هایی که انتخاب نشدند در بانک سؤال ذخیره شد تا سال‌های آینده مورد استفاده قرار گیرند. از کارمندان انجمن ریاضی خانم‌ها فسریده صمسدیان، زهرا بسختیاری و آقای حسین بسوخمسین که در امور تایپ و نرم‌افزاری کمک مستمر داشتند و همچنین خانم اکرم صادقی که از ابتدا در هماهنگی و ثبت‌نام تیم‌ها مشارکت داشتند تشکر می‌کنم.

تجدیدنظر در برگه‌ها بود، بارمندی سؤال‌ها پیش‌تر توسط اعضای کمیته علمی آماده و به صورت تایپ شده به سرپرستان تحویل داده شد. ساعت ۲ بعد از ظهر روز شانزدهم، تجدیدنظر برگه‌ها توسط مصححین در ۶ کلاس که هر کدام مختص دو سؤال بود آغاز و سرپرستان از برگه‌های تیم خود دفاع می‌کردند. قبل از آن دستورالعمل‌هایی توسط کمیته علمی که قبلاً تهیه شده بود در اختیار مصححین و سرپرستان قرار گرفت تا بر اساس آن‌ها عمل نمایند (این دستورالعمل‌ها در گزارش سی و چهارمین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور آمده‌اند). هم‌چنین فرم‌هایی تهیه شد تا تغییرات نمره هر مسئله توسط مصححین در آن ثبت شود و سپس این تغییرات وارد کارنامه‌ها شود.

سرانجام، در ساعت ۸ شب، بررسی برگه‌ها به پایان رسید و نتایج نهایی، ساعت ۱۰ شب به سرپرستان اعلام و رده‌بندی تیمی و انفرادی مشخص شد. بی‌شک برگزاری چنین مسابقه‌ای، با همکاری و تلاش یک یا چند نفر میسر نیست و گروه‌های متعددی دست به دست هم داده‌اند تا چنین مسابقه‌ای که اجرای آن بسیار حساس و دقیق است به سرانجام برسد. در این میان لازم می‌دانم از کمیته علمی مسابقه ریاضی آقایان دکتر: مجید میرزاویری، حسین مومنائی، مجتبی قیراطی، امید نقشینه‌ارجمند، کسری علیشاهی و امیر جعفری که از جوانان توانا و از اعضای برجسته دانشگاه‌های کشورند قدردانی ویژه داشته باشم. از دبیر اجرایی آقای دکتر ابراهیمی و خانم دکتر محمودی رئیس محترم دانشکده علوم ریاضی دانشگاه شهید بهشتی که تمام امکانات دانشکده را در اختیار عوامل مختلف اجرایی قرار داده بودند سپاسگزارم.

تیم دانشگاه فردوسی مشهد

تیم دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

نتایج انفرادی

۱.	پویا وحیدی	دانشگاه فردوسی مشهد	طلا
۲.	محمد رضا تکاپویی	دانشگاه صنعتی شریف	طلا
۳.	نیما حمیدی	دانشگاه صنعتی شریف	طلا
۴.	شایان دشمنیز	دانشگاه صنعتی شریف	طلا
۵.	محمد مهدی یزدی	دانشگاه صنعتی شریف	طلا
۵.	محمد حسین شفیع نیا	دانشگاه صنعتی شریف	طلا
۶.	امیر حسین قدرتی	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	طلا
۷.	علی حسین پوران	دانشگاه فردوسی مشهد	نقره
۸.	سعید حاجی زاده	دانشگاه صنعتی خواجه نصیر	نقره
۹.	محمد آشناب	دانشگاه شهید باهنر کرمان	نقره
۱۰.	فرزاد فاتحی	دانشگاه شهید باهنر کرمان	نقره
۱۱.	اردلان میرشانی	دانشگاه صنعتی خواجه نصیر	نقره
۱۲.	آران رفوفی	دانشگاه تهران	نقره
۱۳.	سهیلا فیض بخش	دانشگاه فردوسی مشهد	نقره
۱۴.	میلاد منصوری	دانشگاه شهید چمران اهواز	نقره
۱۵.	محمد رضا رضائیان	دانشگاه شهید بهشتی	نقره
۱۶.	سید علی اصغر حسینی	دانشگاه شیراز	نقره
۱۷.	مهنام السادات میرخلصونی	دانشگاه شهید باهنر کرمان	نقره
۱۸.	علیرضا صادق پور	دانشگاه صنعتی اصفهان	نقره
۱۹.	نیما راسخ	دانشگاه شیراز	برنز
۲۰.	مهدی صالحی فر	دانشگاه تهران	برنز
۲۱.	محمد سبک دست	دانشگاه تربیت معلم تهران	برنز
۲۲.	سینا حضرت پور	دانشگاه فردوسی مشهد	برنز
۲۳.	معصومه رازگردانی	دانشگاه قم	برنز
۲۴.	سید حامد موسوی	دانشگاه شیراز	برنز
۲۵.	محمد اسماعیل حسینی	دانشگاه صنعتی شاهرود	برنز
۲۶.	محمد علی اعرابی	دانشگاه شهید بهشتی	برنز
۲۷.	ابوالفضل علم	دانشگاه ولی عصر رفسنجان	برنز
۲۸.	محمد امین اسکندانی	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	برنز
۲۸.	طه عزتی گلمائی	دانشگاه شهید بهشتی	برنز
۲۸.	اشکان دیومند	دانشگاه صنعتی اصفهان	برنز
۲۹.	علی صادقی	دانشگاه مازندران	برنز
۲۹.	اشکان محمدی	دانشگاه تهران	برنز
۲۹.	ابوالفضل سالمی	دانشگاه صنعتی خواجه نصیر	برنز
۳۰.	محمد شیرازی	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	برنز
۳۱.	رویا امینی	دانشگاه یاسوج	برنز

نتایج تیمی

۱.	صنعتی شریف	۱۸.	مازندران
۲.	فردوسی مشهد	۱۹.	سمنان
۳.	صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۲۰.	تربیت معلم سبزوار
۴.	شهید باهنر کرمان	۲۱.	تبریز
۵.	صنعتی امیرکبیر	۲۲.	کاشان
۶.	شیراز	۲۳.	زنجان
۷.	تهران	۲۴.	خلیج فارس
۸.	شهید بهشتی	۲۵.	شهرکرد
۹.	صنعتی اصفهان	۲۶.	یزد
۱۰.	تربیت معلم تهران	۲۷.	تربیت دبیر شهید رجایی
۱۱.	شهید چمران اهواز	۲۸.	شاهد
۱۲.	قم	۲۹.	ارومیه
۱۳.	صنعتی شاهرود	۳۰.	بین المللی امام خمینی
۱۴.	اصفهان	۳۱.	اراک
۱۵.	یاسوج	۳۲.	بوعلی سینا همدان
۱۶.	کردستان	۳۳.	ایرانشهر
۱۷.	ولی عصر رفسنجان	۳۴.	پیام نور آران و بیدگل

دانشگاه‌های تربیت معلم آذربایجان، شیخ بهایی، علم و صنعت ایران، فسا، آزاد واحد علوم و تحقیقات و پیام نور کاشان با تعداد کمتر از پنج نفر دانشجو شرکت کرده بودند و در رده بندی تیمی به حساب نیامده‌اند.

سوالات آزمون

(۱) همه اعداد طبیعی مانند k را مشخص کنید که به ازای آن‌ها گروهی متناهی مانند G موجود باشد که دقیقاً ۲۰۱۱ عضو از مرتبه k داشته باشد. (توجه کنید که برای هر چنین k ای ارائه

اگر M_n را برابر با طول بزرگ‌ترین این زیربازه‌ها بگیریم، نشان

$$\limsup_{n \rightarrow \infty} nM_n \geq \frac{1}{\ln 2}$$

(۷) اعداد حقیقی $0 < a_1 < a_2 < \dots < a_{2^0}$ مفروض‌اند.

برای هر $1 \leq i \leq 2^0$ ، تابع $b_i : (0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}$ را به

$$b_i(x) = \begin{cases} \frac{a_i}{x} & x \leq a_i \\ \frac{x}{a_i} & x > a_i \end{cases}$$

صورت $f(x) = \prod_{i=1}^{2^0} b_i(x)$ در چه نقاطی مینیمم مقدار خود را اختیار می‌کند؟

(۸) حلقه یک‌دار R مفروض است. می‌دانیم برای هر $a \in R$ عضو

$x \in R$ وجود دارد که $a = a^2 x$. ثابت کنید برای هر $a \in R$

$$a = ya^2 \text{ که } y \in R \text{ وجود دارد به گونه‌ای که}$$

(۹) فرض کنیم $f : \mathbb{C} \rightarrow \mathbb{C}$ تابعی تحلیلی باشد. ثابت کنید

$$z_0 \in \mathbb{C} \text{ موجود است که } |z_0| = 1 \text{ و } |f(z_0) - \bar{z}_0| \geq 1.$$

(۱۰) نشان دهید تابع

$$f(x_1, \dots, x_{nn}) = \det \begin{bmatrix} x_{11}, \dots, x_{1n} \\ \vdots \\ x_{n1}, \dots, x_{nn} \end{bmatrix}$$

به عنوان یک چندجمله‌ای n^2 متغیره، تحویل‌ناپذیر است.

(یک چندجمله‌ای چند متغیره را تحویل‌ناپذیر می‌گوییم اگر

نتوان آن را به صورت حاصل ضرب دو چند جمله‌ای غیر

ثابت تجزیه کرد.)

(۱۱) فرض کنیم $U \subseteq [0, \infty)$ مجموعه‌ای

باز و بی‌کران باشد.

ثابت کنید عددی مانند x وجود دارد که

$$U \cap \{x, 2x, 3x, \dots\}$$

(۱۲) تابع $f : M_n(\mathbb{R}) \rightarrow \mathbb{R}$ را شبه اثر می‌نامیم

اگر ماتریس صفر را به عدد صفر تصویر

کند و برای هر $A, B \in M_n(\mathbb{R})$ داشته

باشیم $f(AB) = f(BA)$. ثابت کنید

ماتریس $A \in M_n(\mathbb{R})$ پوچ‌توان است

اگر و تنها اگر برای هر تابع شبه اثر

مانند $f : M_n(\mathbb{R}) \rightarrow \mathbb{R}$ داشته باشیم

$$f(A) = 0$$

گروهی متناهی که دقیقاً 2011 عضو از مرتبه k داشته باشد لازم است.

(۲) فرض کنیم X یک فضای متریک همبند و فشرده و $p \in X$

یک نقطه برشی آن باشد؛ یعنی، مجموعه‌های ناتهی U و V

$$\text{موجود باشند که } U \cap V = U \cap \bar{V} = \emptyset \text{ و } X \setminus \{p\} = U \cup V.$$

ثابت کنید $U \cup \{p\}$ همبند و فشرده است.

(۳) حلقه‌های R و S مفروض هستند که R میدان است و

$$R[x] \cong S[x].$$

ثابت کنید $R \cong S$.

(۴) وجوه یک 1390 وجهی همگی مثلث هستند. دو وجه این

چندوجهی را همسایه گوئیم اگر یک ضلع مشترک داشته

باشند. نشان دهید برای هر رنگ آمیزی وجه‌ها با سه رنگ

همیشه دو وجه وجود دارند که هم‌رنگ و دارای یک وجه

همسایه مشترک هستند.

(۵) فضای $C(X)$ متشکل از تمام توابع حقیقی مقدار، پیوسته و

کران‌دار بر فضای متریک (X, d) را همراه با متر

$$\rho(f, g) = \sup\{|f(x) - g(x)| : x \in X\}$$

در نظر می‌گیریم. ثابت کنید اگر $(C(X), \rho)$ زیرمجموعه‌ای

چگال و شمارا داشته باشد آن‌گاه (X, d) نیز زیرمجموعه‌ای

چگال و شمارا دارد.

(۶) فرض کنید $\{x_n\}$ دنباله‌ای از اعداد متمایز در بازه $[0, 1]$

باشد. برای هر عدد طبیعی n ، با حذف مجموعه‌ی نقاط

$$\{x_1, \dots, x_{n-1}\}$$

از این بازه، n زیربازه به دست می‌آید.

تیم دانشگاه شهید باهنر کرمان

سوالات انتخاب نشده

(۷) برای عد طبیعی n فرض کنید $d(n)$ تعداد مقسوم علیه های n

باشد. آیا سری $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{(-1)^{d(n)}}{n}$ همگرا است؟

(۸) فرض کنید S_1 مجموعه $\mathbb{R} \times \mathbb{R}$ باشد به همراه دو عمل جمع و ضرب زیر

$$(a, b) \boxplus (c, d) = (a+c, b+d), \quad (a, b) \boxtimes (c, d) = (ac, bd)$$

S_2 را مجموعه $\mathbb{R} \times \mathbb{R}$ می گیریم به همراه دو عمل جمع و ضرب زیر

$$(a, b) \odot (c, d) = (ac + bd, ad + bc)$$

$$(a, b) \oplus (c, d) = (a + c, b + d)$$

به راحتی می توان نشان داد $(S_1, \boxplus, \boxtimes)$ و $(S_2, \oplus, \odot)$ هر دو حلقه هستند (اثبات لازم نیست) ثابت کنید این دو حلقه یکرخت هستند.

(۹) تمام توابع تحلیلی $f: \mathbb{C} \rightarrow \mathbb{C}$ را بیابید که برای هر $z \in \mathbb{C}$

$$|f(z)|^5 \leq |z|^6$$

(۱۰) مقدار سری $\sum_{n=1}^{\infty} \sum_{m=1}^{\infty} \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{mnk(m+n+k+1)}$ را به دست آورید.

(۱۱) ثابت کنید بازه $[0, 1]$ را می توان به نامشمارا مجموعه نامشمارا و چگال افزایش کرد.

(۱۲) ماتریس $A \in M_n(\mathbb{R})$ مفروض است به طوری که ریشه مشخصه حقیقی ندارد. ثابت کنید ماتریس $B \in M_n(\mathbb{R})$ وجود دارد به طوری که $AB = BA$ و $B^2 = -I$.

فریبرز آذرپناه

رئیس کمیته علمی مسابقه ریاضی دانشجویی

(۱) گروه نامتناهی G و همریختی های f و g از G به G مفروض هستند به طوری که برای هر زیرمجموعه نامتناهی X از G ، عضو $x \in X$ وجود دارد که $f(x) = g(x)$. ثابت کنید $f = g$.

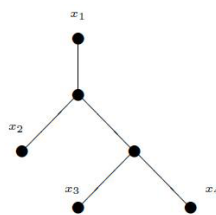
(۲) فرض کنید (X, d) یک فضای متریک کامل باشد. ثابت کنید دنباله $\{x_n\}$ در X همگرا است اگر و تنها اگر برای هر زیردنباله آن مثل $\{x_{m_n}\}$ ، دنباله $\{d(x_n, x_{m_n})\}$ همگرا باشد.

(۳) آیا حلقه های جابه جایی و یکدار R و S وجود دارند به طوری که $R[[x]] \cong S[x]$ ؟

(۴) فرض کنید X یک مجموعه، $P(X)$ مجموعه توانی X و $\mathcal{A} \subseteq P(X)$ ناتهی باشد با این شرط که برای هر دنباله $\{A_i\}$ از اعضای $\mathcal{A}$ که $A_1 \subset A_2 \subset A_3 \subset \dots$ و $\bigcup_{i=1}^{\infty} A_i$ عضوی از $\mathcal{A}$ باشد. اگر $f: \mathcal{A} \rightarrow \mathbb{R}$ تابعی از بالا کران دار باشد به طوری که برای هر $A \subset B$ داشته باشیم $f(A) \leq f(B)$ نشان دهید وجود دارد $M \in \mathcal{A}$ به طوری که برای هر $C \in \mathcal{A}$ که $M \subset C$ داریم $f(M) = f(C)$.

(۵) فرض کنیم X فضای متریک

شکل زیر از فضای اقلیدسی $\mathbb{R}^2$ و $f: X \rightarrow X$ تابعی پیوسته باشد که به ازای هر $x \in X$ داریم $f(f(x)) = x$ و نیز $f(x_i) = x_i$ برای $i = 1, 2, 3, 4$. ثابت کنید f تابع همانی است.

(۶) به هر رأس یک n ضلعی منتظم عددی صحیح نسبت داده ایم به طوری که حداقل ۲ تا از آنها متمایزند. به طور همزمان عدد هر رأس را با مجموع ۲ عدد مجاورش منهای خودش عوض می کنیم. این کار را نامتناهی مرتبه ادامه می دهیم و مشاهده می کنیم که اعداد رئوس n ضلعی در این نامتناهی مرتبه همگی در یک مجموعه کراندار A از اعداد صحیح قرار می گیرند. برای چه n هایی این کار امکان پذیر است؟

گزارش اولین کارگاه آموزشی و همایش بین‌المللی جبرهای لی با بعد نامتناهی

اولین کارگاه آموزشی و همایش بین‌المللی جبرهای لی با بعد نامتناهی و کاربردهای آن از تاریخ ۲۰ لغایت ۲۷ اردیبهشت ماه سال جاری در پژوهشگاه ریاضیات، پژوهشگاه دانش‌های بنیادی برگزار گردید. کارگاه آموزشی از تاریخ ۲۰ لغایت ۲۳ اردیبهشت

ماه به مدت ۴ روز با حضور ۵۵ نفر از استادان خارجی و داخلی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی ریاضی و فیزیک در مجموع به مدت ۱۶ ساعت در سه محور ذیل برگزار شد:

7. Alice Fialowski, Eötvös Loránd University, Hungary.
8. Yun Gao, York University, Canada.
9. Majid Gazor, Isfahan University of Technology, Iran.
10. S. Reza Hosseini, University of Isfahan & IPM, Iran.
11. Jose Ignacio Liberati, National University of Cordoba, Argentina.
12. Erhard Neher, University of Ottawa, Canada.
13. Mohammad Nikouei, University of Isfahan & IPM, Iran.
14. Shahin Rouhani, Sharif University of Technology & IPM, Iran.
15. Senapathi Eswara Rao, Tata Institute of Fundamental Research, India.
16. Hamid Reza Salimi Moghaddam, Shahrood University of Technology, Iran.
17. Alistair Savage, University of Ottawa, Canada.
18. Hamid Usefi, University of Toronto, Canada.
19. Weiqiang Wang, University of Virginia, USA.
20. Hiroyuki Yamane, Osaka University, Japan.
21. Malihe Yousofzadeh, University of Isfahan & IPM, Iran.
22. Kaiming Zhao, Wilfrid Laurier University, Canada.

کمیته برگزارکننده امیدوار است این همایش سرآغاز حرکتی نو در کشور و در جهت گسترش دانش جبرهای لی با بعد نامتناهی و ابرجبرهای لی، که در فیزیک نظری نیز کاربرد دارند، باشد.

ملیحه یوسف‌زاده
دانشگاه اصفهان

1. Extended Affine Lie Algebras-An Introduction to Their Structure Theory, *Erhard Neher, University of Ottawa, Canada.*
2. Lie Superalgebras, *Shun-jen Cheng, Institute of Mathematics Academia Sinica, Taiwan.*
3. Representation of Lie Superalgebra, *Weiqiang Wang, University of Virginia, USA.*

همایش از تاریخ ۲۵ لغایت ۲۷ اردیبهشت ماه به مدت ۳ روز با سخنرانی ۱۵ نفر از ریاضی‌دانان دانشگاه‌های معتبر خارجی و ۷ نفر از ریاضی‌دانان و فیزیک‌دانان داخلی با حضور ۴۰ نفر از استادان تحصیلات تکمیلی برگزار شد. اسامی سخنرانان به شرح ذیل است:

1. G. Ghanber Abbasi, Comsats, Institute of IT, Pakistan.
2. Esmael Asadi, Iran University of Science and Technology, Iran.
3. Yuly Billig, Carleton University, Canada.
4. Punita Batra, Harish-Chandra Research Institute, India.
5. Xueqing Chen, University of Wisconsin-Whitewater, USA.
6. Shun-Jen Cheng, Institute of Mathematics Academia Sinica, Taiwan.

نوزدهمین سمینار آنالیز ریاضی و کاربردهای آن

مقالات از سطح کیفی خوبی برخوردار بودند و اعضاء هیأت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی استقبال خوبی داشتند. این که سمینار در ایام کاری اول هفته برگزار گردید باعث شرکت بیشتر دانشجویان تحصیلات تکمیلی در سطح مازندران گردید.

دو سخنرانی عمومی در دو روز سمینار توسط آقای دکتر محمد صالح مصلحیان و دیوید راندل ایراد شد که هر کدام به مدت ۴۵ دقیقه برگزار شد. در کیف شرکت کنندگان یک سی دی از چکیده مبسوط مقالات به همراه برنامه‌ای به دو زبان انگلیسی و فارسی قرار داده شد. سمینار در عصر روز اول اسفند ۸۹ با برگزاری مراسم پایانی به پایان رسید. در این برنامه گزارشی از دبیر اجرایی سمینار، آقای دکتر متین فرارائه شد. سپس لوح‌های تقدیری به اعضاء کمیته علمی اهدا شد و سرانجام به پاس تلاش یکی از استادان بازنشسته دانشگاه مازندران، آقای دکتر حسن حسین‌زاده، لوح تقدیری به ایشان اهدا گردید.

لازم به ذکر است که مکان استراحت و پذیرایی جهت سه وعده غذا، در هتل بانک ملی ایران در شهر بابلسر در نظر گرفته شده بود که یکی از مکان‌های خوب بابلسر است.

محسن علیمحمدی
دبیر علمی سمینار

با موافقت انجمن ریاضی ایران در برگزاری سمینار آنالیز در دانشگاه مازندران، گروه ریاضی دانشکده علوم ریاضی، جلسه‌ای ترتیب داد و آقای دکتر محسن علیمحمدی به عنوان دبیر علمی، دکتر ماشاءالله متین‌فر دبیر اجرایی و دکتر یحیی طالبی به عنوان دبیر سمینار برگزیده شدند. از این پس فعالیت‌ها شکل گرفت و منزلگاه سمینار ایجاد و سپس فراخوان‌هایی جهت ارسال مقاله به اطلاع علاقمندان رسید. در این میان از چندین ریاضی‌دان خارجی نیز دعوت شد که پس از اعلان موافقت ایشان، از طریق دفتر همکاری‌های بین‌المللی دانشگاه اقداماتی جهت اخذ ویزا به عمل آمد اما در نهایت بسیاری از آنان بنا به دلایلی از آمدن انصراف دادند. و تنها یک میهمان خارجی به نام دیوید راندل (David Radnell) از دانشگاه شارجه دعوت ما را پذیرفت و یک سخنرانی عمومی در ایام سمینار توسط ایشان برگزار شد.

مقالات رسیده به سمینار بالغ بر ۱۷۰ مقاله بود که هر مقاله برای سه داور ارسال گردید و بدین ترتیب نوع مقاله بر حسب پذیرش به صورت «سخنرانی»، «پوستر» و یا «رد» مشخص گردید. از این میان ۱۱۴ مقاله برای ارائه سخنرانی و ۲۴ مقاله به صورت پوستر مورد پذیرش قرار گرفتند. بنا به اظهار داوران که عمدتاً از اعضاء کمیته علمی بودند و بعضی از دوستان دیگر نیز که همکاری داشتند

سومین کنفرانس و کارگاه نظریه گروه‌ها در دانشگاه تهران

سومین کنفرانس و کارگاه نظریه گروه‌ها در روزهای ۱۹ و ۲۰ اسفندماه ۱۳۸۹ در دانشگاه تهران برگزار گردید. کنفرانس‌های اول و دوم به ترتیب در دانشگاه اصفهان و دانشگاه فردوسی مشهد با موفقیت برگزار گردید. در کنفرانس سوم، ۵ سخنران مدعو از خارج از کشور و ۸ سخنران مدعو از داخل کشور شرکت داشتند. تعداد شرکت‌کنندگان در کنفرانس حدود ۱۴۰ نفر بود که در مجموع ۴۸ سخنرانی موازی توسط تعدادی از شرکت‌کنندگان ارائه گردید. در مراسم پایانی کنفرانس از مدعوین خارجی تقاضا شد که

خود بهره‌مند نموده‌اند. این حامیان عبارتند از معاونت پژوهشی دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، پژوهشگاه دانش‌های بنیادی، انجمن سیستم‌های هوشمند ایران و انجمن ایرانی تحقیق در عملیات. در این کارگاه ۸ سخنرانی عمومی و تخصصی توسط سخنرانان برجسته داخل و خارج کشور در صبح و بعدازظهر ارائه گردید که در زمینه مسایل مکان‌یابی، بهینه‌سازی وارون، بهینه‌سازی چندموضوعی در مهندسی هوا فضا، نظریه بهینه‌سازی نامقید، مهندسی ترافیک و نظریه آشوب متمرکز گردیده بود. اسامی سخنرانان به شرح ذیل است:

1. Mohammad R. Akbarzadeh-T., Department of Electrical Engineering, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

2. Keyvan Amini, Department of Mathematics, Razi University, Kermanshah, Iran.
3. Rainer E. Burkard, Institute of Optimization and Discrete Mathematics, Technical University Graz, Austria.
4. Mehdi Ghatee, Department of Computer Science, Amirkabir University of Technology, Tehran, Iran.
5. Nezam Mahdavi-Amiri, Department of Mathematics, Sharif University of Technology, Tehran, Iran.

نظر خود را درباره کیفیت علمی کنفرانس بیان دارند که همگی ضمن حمایت از تشکیل چنین کنفرانس‌هایی که باعث ترغیب دانشجویان به پژوهش خواهد شد بر تداوم برگزاری سالانه کنفرانس تأکید داشتند. ریاست کمیته برگزاری کنفرانس بر عهده آقای دکتر رحیم زارع‌نهندی و ریاست کمیته علمی کنفرانس بر عهده آقای دکتر محمدرضا درفشه بود که کمیته‌های مذکور نهایت سعی خود را در هر چه بهتر برگزاری کنفرانس چه از نظر رفاهی و چه از نظر علمی مبذول داشتند.

سجاد محمود رباطی
عضو کمیته برگزارکننده کنفرانس

گزارش سومین کارگاه بهینه‌سازی و کاربردهای آن

سومین کارگاه بهینه‌سازی و کاربردهای آن در تاریخ ۲۷ اردیبهشت ۱۳۹۰ با حضور سخنرانان داخلی و خارجی متخصص این رشته، در آمفی‌تئاتر دانشکده علوم دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی برگزار گردید. اعضای کمیته برگزارکننده این کارگاه عبارتند از خانم دکتر فرشته ملک (معاون آموزشی دانشکده) و آقایان دکتر عبدالله آقایی (رئیس دانشکده صنایع)، دکتر محمدرضا پیغامی (دبیر کارگاه)، دکتر مهدی پسر مهدیان (رئیس پژوهشکده ریاضیات پژوهشگاه دانش‌های

بنیادی)، مهندس کاووس جعفری (معاون اداری - مالی دانشکده)، دکتر شعبان قلندرزاده (مدیر گروه ریاضی)، دکتر جهانبخش قاسمی (معاون پژوهشی دانشکده) و دکتر محمود هادیزاده یزدی (رئیس دانشکده علوم). این کارگاه در ادامه کارگاه‌های اول و دوم و در راستای اهداف مرکز پژوهشی SCOPE راه‌اندازی شده که جهت‌دهی عمده سخنرانی‌های آن با رویکرد استفاده از علم بهینه‌سازی در حوزه‌های مختلف علوم کاربردی و فناوری‌های نوین می‌باشد. خوشبختانه حامیان مالی و معنوی کارگاه امسال افزایش چشمگیری داشته و انجمن‌ها و محافل علمی بیشتری نسبت به سال‌های گذشته ما را از حمایت‌های مادی و معنوی

دانش‌های بنیادی و سایت چهارمین کنفرانس بین‌المللی تحقیق در عملیات ایران نیز اطلاع‌رسانی شد. پذیرش شرکت‌کنندگان در روز سه شنبه ۲۸ اردیبهشت ۱۳۹۰ از ساعت ۸/۳ صبح در محل دانشکده علوم آغاز گردید و مراسم افتتاحیه این کارگاه ساعت ۹/۱ صبح با تلاوت آیاتی از قرآن کریم شروع شد و با سرود جمهوری اسلامی ایران ادامه یافت. سپس ریاست دانشگاه آقای دکتر قاسمی با ایراد سخنرانی کوتاه ضمن خیرمقدم گویی به حضار به تشریح مختصری از برخی از ابعاد علم بهینه‌سازی در رشته تخصصی خودشان پرداختند. مراسم اختتامیه هم با حضور ریاست دانشکده آقای دکتر هادی‌زاده‌پزندی رأس ساعت ۱۸ با تقدیر و تشکر از کلیه همکاران و دانشجویان برگزار گردید.

لازم به ذکر است که فایل اسلایدهای برخی از سخنرانی‌ها هم اکنون در وب سایت scope.kntu.ac.ir موجود می‌باشد. در صورت نیاز به هرگونه اطلاعات دیگر، علاقه‌مندان می‌توانند به وب سایت فوق مراجعه و یا با ایمیل scope.kntu.ac.ir مکاتبه نمایند.

محمد رضا پیغامی

دبیر کارگاه

6. Mohammad Gh. Mahjani, Department of Chemistry and Research Center for Complex Systems, K.N.Toosi University of Technology, Tehran, Iran.
7. Jafar Roshanian, Department of Aerospace Engineering, K.N.Toosi University of Technology, Tehran, Iran.
8. Reza Tavakkoli-Moghadam, Department of Industrial Engineering, Tehran University, Tehran, Iran.

از ۸ سخنرانی فوق ۴ سخنرانی به زبان انگلیسی برگزار گردید. برنامه‌ریزی برای این کارگاه عملاً بعد از تعطیلات فروردین ۱۳۹۰ شروع شد. علیرغم فرصت اندک تا زمان کارگاه، با همت کمیته برگزارکننده و تلاش‌های بی‌دریغ دانشجویان گروه ریاضی دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، اعلام رسمی کارگاه در اول اردیبهشت ماه از طریق نصب پوستر در اغلب دانشگاه‌ها و بارگذاری وب سایت کارگاه به نشانی scope.kntu.ac.ir صورت گرفت. لازم به ذکر است که این کارگاه از طریق سایت دانشگاه، سایت پژوهشگاه

سمینار یک روزه ترکیبیات

یک سخنرانی ۴۵ دقیقه‌ای توسط آقای دکتر سید عبدالله محمودیان و ۸ سخنرانی ۳۰ دقیقه‌ای بود. پس از سخنرانی آقای دکتر محمودیان، به پاس بیش از سه دهه خدمات خالصانه و تأثیرگذار ایشان به جامعه علمی ترکیبیات، توسط برگزارکنندگان سمینار، از ایشان تقدیر و تشکر به عمل آمد. از برنامه‌های دیگر این سمینار یک روزه، ارائه پستوستر توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی و جلسه طسرح مسأله در پایان سمینار بود. اطلاعات بیشتر این سمینار در <http://combinatorics.iut.ac.ir> پایگاه

در دسترس می‌باشد. نظم در برگزاری و کیفیت مناسب علمی و اجرایی سمینار از نکاتی بود که شرکت‌کنندگان به آن اذعان نمودند. لازم به ذکر است اولین سمینار یک روزه ترکیبیات در اسفند ۸۷ در دانشکده علوم ریاضی دانشگاه شهید بهشتی برگزار شده بود. امیدواریم شاهد ادامه این گونه گردهمایی‌های علمی باشیم. بهناز عمومی (دبیر سمینار)

دومین سمینار یک روزه ترکیبیات در روز چهارشنبه مورخ ۴ اسفند ۱۳۸۹ در دانشگاه صنعتی اصفهان برگزار گردید. در این سمینار، دانشکده علوم ریاضی دانشگاه صنعتی اصفهان میزبان بیش از ۸۰ نفر از استادان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های مختلف در گرایش ترکیبیات و نظریه گراف بود. برنامه‌های این سمینار شامل

نکوداشت استاد محمود محسنی مقدم

روز چهارشنبه ۱۴/۲/۱۳۹۰، در افتتاحیه کارگاه جبرخطی عددی، نکوداشت استاد فرهیخته دکتر محمود محسنی مقدم، از پیشکسوتان دانشکده ریاضی و کامپیوتر دانشگاه شهید باهنر کرمان، با حضور معاون سیاسی امنیتی استانداری کرمان، رئیس دانشگاه، معاونان، استادان، شرکت‌کنندگان کارگاه، مدعوین کارگاه و دانشجویان در تالار وحدت دانشگاه برگزار گردید. این مراسم معنوی با صوت قاری بین‌المللی آقای مجید طالبی‌زاده و با اجرای خانم شریفه رضاقلبی آغاز گردید. نامه آقایان عباس ضیایی و دکتر اسفندیار اسلامی که در خارج کشور بودند توسط دبیر کارگاه آقای دکتر سالمی، بعد از خوش آمد گویی به حضار خوانده شد. سپس رئیس دانشکده دکتر محمدرضا فدایی و رئیس دانشگاه، دکتر نصرالله گرامی، معاون سیاسی امنیتی استانداری کرمان آقای کمالی سخنرانی نمودند. چکیده سخنرانی‌ها به شرح ذیل است. آقای کمالی اظهار داشتند

که "سپاس و تشکر از معلمان و استادان در راستای تشکر از خداوند است، که این حق برعهده همه ماست. کرمان از نظر پیشرفت در ریاضی سابقه طولانی دارد و می‌توان از بزرگانی هم‌چون ابوعبدالله ماهانی

ابواسحاق کوهبنانی، تا دکتر رجبعلی‌پور و سایر استادان ریاضی، یاد کرد. در شهر کرمان خانه ریاضی، پارک ریاضیات تأسیس شده و جشنواره‌های متعدد ریاضی تا به امروز برگزار شده است. در کرمان هم‌اکنون ۱۶۰ هزار دانشجو داریم که این از وجود معلمان و استادان زحمتکش در این استان است. " دکتر نصرالله گرامی رئیس دانشگاه شهید باهنر کرمان نیز در این مراسم اظهار داشتند که دانشگاه شهید باهنر کرمان در حال حاضر قریب ۱۸ هزار دانشجو، ۱۳ دانشکده و چندین پژوهشکده فعال دارد که در بیشتر رشته‌ها دانشجو کارشناسی ارشد و دکترا می‌پذیرد.

یکی از افتخارات دانشگاه شهید باهنر کرمان قطب ریاضی بودن این دانشگاه در کشور است و بسیاری از استادان این بخش، خود شاگردان این دانشکده بوده‌اند و این دانشگاه در سطح کشور از نظر علمی حرف برای گفتن دارد. امیدواریم بتوانیم در سطح بین‌المللی نیز افتخاراتی کسب کنیم. محمدرضا فدایی رئیس دانشکده ریاضی نیز اشاره داشتند که بخش ریاضی ۳۵ سال است که در این دانشگاه سابقه دارد و علاوه بر دانشجویان کارشناسی، تا به حال ۱۶۸ نفر در مقطع کارشناسی ارشد در رشته ریاضی محض و ۸۷ نفر در رشته ریاضی کاربردی و ۹۸ فارغ‌التحصیل در مقطع دکترا دارد. در پایان آقایان دکتر رجبعلی‌پور، دکتر دهقان، دکتر جوادپور به بیان خاطراتی پرداختند و آقای دکتر محمود محسنی مقدم از این همه محبت و الطاف دوستان در حالی که تحت تأثیر معنوی جلسه بودند از همه به خصوص همسر گرامیشان تشکر و قدردانی نمودند.

از طرف معاون سیاسی امنیتی استانداری به ایشان و همسرشان سفر حج عمره، و از طرف نماینده مقام معظم رهبری به ایشان و همسرشان سفر مشهد مقدس، و از طرف دانشکده ریاضی

و کامپیوتر، بخش ریاضی، دانشگاه ولی عصر رفسنجان، انجمن علمی ریاضی دانشجویی، به طور جداگانه لوح تقدیر به ایشان اهدا شد. از طرف جمع دانشجویان دکترای فارغ‌التحصیل شده ایشان نیز

هدیه‌ای ویژه که بیت زیر در آن حک شده بود اهدا گردید. سراینده این بیت آقای علی پوراسماعیلی متخلص به ایمان از همکاران بازنشسته بخش ریاضی هستند.

ما به جز احسان ندیدیم از مرام محسنی

خُلق محمودش بود در دل همیشه ماندنی.

نصرت‌اله شجره پورصلواتی
نماینده انجمن ریاضی ایران

گردهمایی‌های آینده

گزارش کارگاه جبرخطی عددی

اطلاعیه اول برگزاری ششمین سمینار هندسه و توپولوژی

۲۷ - ۲۹ شهریور ۱۳۹۰

دانشگاه بناب

به اطلاع کلیه دانشگاهیان می‌رساند ششمین سمینار بین‌المللی هندسه و توپولوژی ایران در تاریخ ۲۷ - ۲۹ شهریور ماه سال ۱۳۹۰ در دانشگاه بناب برگزار خواهد شد، ضمن دعوت از پژوهشگران و محققین عزیز جهت شرکت و ارائه مقاله در این سمینار، به استحضار می‌رساند به برترین مقاله ارائه شده در این سمینار جایزه ویژه پروفیسور هشترودی اعطا خواهد شد.

برخی تاریخ‌های مهم عبارتند از:

آخرین مهلت ارسال چکیده مقالات: ۱۰/۰۴/۹۰

اعلام پذیرش خلاصه مقالات: ۲۵/۰۴/۹۰

آخرین مهلت ارسال مقاله کامل: ۱۰/۰۵/۹۰

اعلام پذیرش نهایی: ۲۵/۰۵/۹۰

آخرین مهلت ثبت‌نام زود هنگام: ۳۰/۰۵/۹۰

آخرین مهلت ثبت‌نام دیر هنگام: ۰۶/۰۶/۹۰

برای اطلاعات بیشتر از تاریخ ۱/۰۳/۱۳۹۰ به نشانی www.bonabetu.ac.ir مراجعه نمایید.

لازم به ذکر است به دلیل کمبود وقت، تاریخ‌های فوق غیرقابل تمدید می‌باشد.

تلفن: ۰۴۱۲-۷۲۲۱۰۶۶

فاکس: ۰۴۱۲-۷۲۴۰۸۰۰

علی حاجی‌بدلی
دبیر سمینار

کلیه اعضای پیوسته انجمن ریاضی ایران می‌توانند با پرداخت ۳۰۰۰۰۰ تومان به عضویت مادام‌العمر انجمن ریاضی ایران درآیند و از مزایای آن بهره‌مند شوند.

قطب جبرخطی و بهینه‌سازی دانشگاه شهید باهنر کرمان اولین کارگاه جبرخطی عددی را به مناسبت نکوداشت استاد ارجمند آقای دکتر محمود محسنی مقدم در روزهای چهاردهم و پانزدهم اردیبهشت ماه سال جاری در دانشگاه شهید باهنر کرمان و دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی کرمان برگزار نمود. در این کارگاه ۱۳ سخنرانی تخصصی ارائه گردید. آقایان دکتر اسمعیل بابلیان، دکتر محمد یعقوب رحیمی اردبیلی، دکتر علیرضا سهیلی، دکتر نظام‌الدین مهدوی امیری و خانم دکتر فائزه توتونیان به عنوان سخنرانان مدعو کارگاه، مطالب علمی خود را ارائه نمودند. بازدید از مقبره شاه نعمت‌اله ولی و باغ شاهزاده ماهان از برنامه‌های جنبی این کارگاه بود.

عباس سالمی

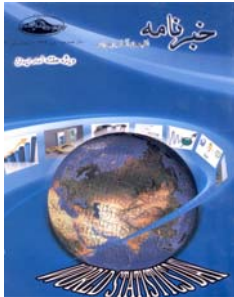
دانشگاه شهید باهنر کرمان

آگهی

ده سری پوستر رنگی: پنج سری به قطع ۵۸ × ۸۸ سانتی‌متر به نام‌های ابوریحان بیرونی، ابوالوفا بوزجانی، ابوعبداله محمدبن موسی خوارزمی، غیاث‌الدین ابوالفتح عمر خیام و غیاث‌الدین جمشید کاشانی و پنج سری پوستر به قطع ۴۸ × ۶۸ سانتی‌متر به نام‌های تمدن اسلامی، دوران طلایی یونان، دوران‌های اولیه، عصر نوین و نوزائی (رنسانس)، از انتشارات ستاد ملی سال جهانی ریاضیات در دبیرخانه انجمن موجود است. بهای این ده پوستر ۱۰۰/۰۰۰ ریال و هزینه ارسال آن‌ها ۲۰/۰۰۰ تعیین شده است. این مجموعه زیبا و پرمحتوا می‌تواند زینت‌بخش کتابخانه‌ها، سالن‌ها، کلاس‌ها، اتاق‌ها و راهروهای دانشگاه‌ها، دبیرستان‌ها و مجامعی نظیر فرهنگ‌سراها و خانه‌های ریاضیات باشد. از علاقه‌مندان، به‌ویژه مسؤولان و مدیران محترم تقاضا می‌شود جهت خرید این مجموعه نفیس با دبیرخانه انجمن تماس بگیرند.

دانشگاهی نشریه

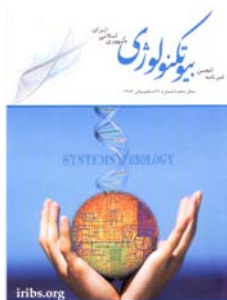
۱. خبرنامه انجمن آمار ایران
 سردبیر: مجید جعفری خالدي
 سال هجدهم، شماره پیاپی ۶۸
 پاییز ۱۳۸۹.

نشریه خبری انجمن آمار ایران است که در پایان هر فصل منتشر می‌شود. در این شماره مقاله‌هایی در زمینه‌های «گزارش برگزاری هفته آمار در ایران»، «صنعت، خدمات و آمار»، «نقش آمار در توسعه پایدار و چالش‌های پیش‌رو»، «اخبار دانشگاه‌ها و مراکز آماری» و سایر مطالب متنوع به رشته تحریر در آمده است.

۲. فصلنامه آموزش مهندسی ایران
 مدیر مسئول: محمود یعقوبی
 سال دوازدهم، شماره ۴۸
 زمستان ۱۳۸۹.

نشریه گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران است که با کمک ارتقاء و توسعه کمی و کیفی آموزش مهندسی در کشور به چاپ می‌رسد. در این شماره مقالاتی با موضوع‌های «طراحی و تدوین مدلی برای بررسی کیفیت دانشگاه‌های دولتی ایران بر اساس مدل‌های رایج کیفیت»، «فضیلت‌های اخلاقی فراموش شده در علوم و مهندسی» و ... به چاپ رسیده است.

۳. خبرنامه انجمن بیوتکنولوژی
 مدیرمسئول: دلاور شهباززاده
 سال دهم، شماره ۲۹
 تابستان ۱۳۸۹.

بیست و دومین سمینار جبر

تریت معلم سبزوار

۱۳ الی ۱۱ بهمن ۹۰

تاریخ‌های مهم بیست و دومین سمینار جبر که در دانشگاه تربیت معلم سبزوار برگزار می‌گردد به شرح زیر به تصویب کمیته‌های علمی و اجرایی سمینار رسیده است:

زمان دریافت مقالات: ۱۵ شهریور تا ۳۰ مهرماه
 اعلام نتایج داوری مقالات: ۳۰ آذر ماه
 آخرین مهلت ثبت‌نام: ۱۰ دی ماه

تاریخ برگزاری سمینار: ۱۳ - ۱۱ بهمن ماه (۳ روز)
 برای اطلاعات بیشتر می‌توانید به سایت سمینار به آدرس زیر مراجعه کنید. <http://ias22.sttu.ac.ir/>

مرضیه رشیدی
 نماینده انجمن در دانشگاه تربیت معلم سبزوار

دومین همایش ریاضیات و علوم انسانی

«ریاضیات مالی»

دانشگاه علامه طباطبایی

دهه اول دی‌ماه ۹۰

به اطلاع دانشگاهیان، پژوهشگران و فعالان بازارهای سرمایه می‌رسانیم که دومین همایش دوسالانه ریاضیات و علوم انسانی «ریاضیات مالی» در دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی، دهه اول دی ماه ۱۳۹۰ برگزار می‌شود. از علاقه‌مندان به زمینه‌های ریاضیات مالی، حسابان تصادفی، نظریه معادلات دیفرانسیل تصادفی، ابزارهای مالی و ... دعوت می‌شود تا نتایج آخرین تحقیقات و یافته‌های علمی خود را در این همایش ارائه نمایند.

برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت <http://www.femath.ir> مراجعه فرمایید.

محمد جلوداری ممقانی

دبیر همایش

بدین وسیله از مؤلفین، مترجمین و ناشرین معتبر علمی و دانشگاهی دعوت می‌شود کتاب‌های منتشر شده جدید خود را در حوزه‌های مختلف علوم ریاضی جهت معرفی در خبرنامه انجمن ریاضی ایران به دبیرخانه انجمن ارسال نمایند.

معرفی کتاب

آنالیز حقیقی (مبانی نظریه اندازه و انتگرال)

روح اله جهانی پور -
بیژن ظهوری زنگنه.
ناشر: مؤسسه انتشارات علمی
دانشگاه صنعتی شریف.
نوبت چاپ: اول.
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه، ۱۳۸۸.

تمرکز کتاب بر ارائه مطالب زیربنایی آنالیز ریاضی شامل نظریه اندازه و انتگرال لبگ، فضاهای تابعی، مشتق و قضایای اساسی حسابان، نظریه فضاهای باناخ و هیلبرت و شناخت فضاهای اندازه توپولوژیک است. هر فصل کتاب به سیاق هر کتاب درسی، تمرین‌های متنوعی دارد که از ساده به مشکل مرتب شده است. این تمرین‌ها می‌تواند محکی برای میزان درک خواننده از محتوای کتاب و توانایی‌های او در به کارگیری مطالب برای حل مسائل مرتبط با موضوع باشد. رویکرد مؤلفین در تنظیم کتاب، ابتدا ارائه نظریه اندازه و انتگرال روی فضاهای مجرد با شهود احتمالاتی و سپس ارائه این ایده روی اعداد حقیقی و فضاهای اقلیدسی به عنوان حالت خاص است. کتاب در ۸ فصل کلی تنظیم شده و شامل فهرست منابع و واژه‌نامه فارسی به انگلیسی و فهرست راهنما و در ۴۹۲ صفحه در اختیار کلیه علاقه‌مندان در رشته‌های علوم ریاضی، آمار، فیزیک و برخی از رشته‌های مهندسی می‌باشد. این کتاب برنده جایزه کتاب برگزیده ریاضی دانشگاه تهران در سال ۱۳۸۹ است.

نظریه مقدماتی گروه‌ها

محبوبه علیزاده صنعتی
ناشر: دانشگاه علوم کشاورزی
و منابع طبیعی گرگان.
نوبت چاپ: اول.
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.
زمستان ۱۳۸۹.

این کتاب با هدف ارائه متنی خودخوان برای دانشجویان رشته ریاضی محض و کاربردی نگاشته شده است، به گونه‌ای که دانشجو بدون نیاز به استاد، با مفاهیم مربوط به گروه‌ها در حد درس سه واحدی «مبانی جبر» با سرفصل جدید، آشنا خواهد شد. کتاب شامل ۹ فصل «عمل دوتایی»، «گروه»، «زیرگروه»، «گروه دوری»

۴. پژوهشنامه انجمن
آمار ایران (JIRSS)
مدیر مسئول: احمد پارسیان
سال نهم، شماره اول
فروردین ۱۳۸۹.

۵. استقلال
مدیر مسئول: محمدعلی گل‌عذار
سال بیست و نهم - شماره ۲.
پاییز ۱۳۸۹.

۶. مجله تاریخ علم
مدیر مسئول: اصغر قائدان
شماره هشتم، ۱۳۸۸.

نشریه علمی - پژوهشی پژوهشکده تاریخ علم دانشگاه تهران که با مقاله‌های فارسی و انگلیسی در حوزه‌های مختلف تاریخ علم چاپ می‌شود.

۷. اندیشه آماری
مدیر مسئول: محمدقاسم وحیدی اصل
سال چهاردهم، شماره اول
بهار و تابستان ۱۳۸۸.

نشریه ادواری انجمن آمار ایران است که هدف از انتشار آن، کوششی برای ایجاد ارتباط بین آماردانان و علاقه‌مندان به آمار و اعتلای سطح دانش و فرهنگ آماری در کشور می‌باشد و با مقالاتی در زمینه‌های تاریخی، فلسفی، آموزشی و کاربردی در حوزه‌های مختلف آمار و احتمال چاپ می‌شود.

بارزاست و با شناختی که از آهنگ کلام فارسی دارند نوعی هم‌حرفی، وزن درونی و معماری به جملات بخشیده است که با فضای کهن و شبه‌اسطوره‌ای نمایش‌نامه سازگار است. شخصیت‌ها به‌خوبی پرورده شده‌اند، به‌عنوان نمونه شخصیت شاه به عنوان محور اثر، شخصیتی جاهل و نادان است که با دانش که به نوعی سمبل تمدن است مخالف است، البته در عین حال سفاک نیز هست. این شخصیت علاوه بر داشتن بار استعاری، که بر غنای داستان می‌فزاید، برای خواننده مانوس و آشنا می‌نماید و قصه را باورپذیر می‌کند. هم‌چنین در سه صحنهٔ پردهٔ دوم هم که ریاضی‌دان (بحرالعلوم) محور روایت را در دست می‌گیرد، نمایش‌نامه انسجام خود را از دست نمی‌دهد و طرح داستان را با پرسش و معما و با ضرب آهنگی شایسته به‌پیش می‌برد. همان‌طور که پیش‌تر گفتیم این امر سبب می‌شود که دانشجویان و دانش‌آموزان و حتی ریاضیدانان علاوه بر لذت بردن از فرم اثر بر علاقهٔ خود به دانش ریاضیات بیفزایند.

با این وصف، ایدهٔ اساسی نمایش‌نامه و تنیدن علم ریاضی در تار و پود یک اثر ادبی از نمایش‌نامه‌ی افسانهٔ پادشاه و ریاضی‌دان، در ایران و شاید در جهان، اثری درخشان و منحصر به فرد می‌سازد. هم‌چنین باید گفت که فضاسازی، در صحنهٔ دوم پردهٔ سوم عالی و درخشان است و پایان‌بندی مناسبی به نظر می‌رسد. تنها این مسأله وجود دارد که در گفتگوی آخر، احساس می‌شود که خوانندهٔ خاص، در برداشتی غیر مدرن، علم را در برابر ماورالطبیعه ناتوان و نیازمند کمک تصور کند، که قطعاً با نظر نویسندگان مغایر است. و شاید ادامه یافتن گفتگوی بحرالعلوم و روح پدر بزرگ در چند خط دیگر می‌توانست این ابهام تاویل‌پذیر و دولبه را تا حدی برطرف کند. به هر روی ساخت نسبتاً پیچیده‌ی اثر که از درهم‌تنیدگی ریاضیات و ادبیات نمایشی و طرح قصه، گونه‌ای نو و جذاب را آفریده است به راستی شایسته‌ی تقدیر است و به عنوان خوانندهٔ آشنا با بحث، به سختی می‌توانم شگفتی و شعف خود را از خواندن این اثر پنهان کنم. امید است که این اثر، سرآغازی باشد برای دیگران، تا در این راستا گام‌های دیگری برداشته شود، چراکه برای عامه‌پسند کردن ریاضی به آثاری از این دست نیاز داریم.

امیدعلی شهنی کرم‌زاده

استاد گروه ریاضی دانشگاه شهید چمران اهواز

افسانه پادشاه و ریاضی‌دان: بی‌نهایت معما

یکی از آرزوهای ریاضی‌دانان رویای دستیابی به روش‌هایی است که بتوانند مفاهیم ریاضی را به صورتی ملموس و قابل فهم برای مخاطبین عمومی و غیرمتخصص بیان کنند. بی‌جهت نیست که اتحادیهٔ بین‌المللی ریاضی‌دانان در پیام تاریخی خود به مناسبت

«گروه‌های جایگشتی»، «هم‌رده‌ها و قضیه لاگرانژ»، «گروه خارج قسمتی»، «هم‌ریختی گروه‌ها»، و «حاصلضرب گروه‌ها» ارائه شده است. در پایان هر فصل تمرین‌های مفصلی از ساده به مشکل تنظیم شده است. این کتاب در ۱۷۹ صفحه شامل فهرست منابع، نمایه، واژه‌نامه‌های فارسی به انگلیسی و انگلیسی به فارسی است.

افسانه پادشاه و ریاضی‌دان: بی‌نهایت معما

مهدی بهزاد، نغمه ثمینی.

ناشر: نشر دیبایه.

نویت چاپ: اول، ۱۳۹۰.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه (جلد سخت و

این اثر بی‌شک در نوع خود بی‌نظیر است؛ یک اثر نمایشی موزون با ماهیت ریاضی یا یک بحث ریاضی با زبان نمایش. گامی است شگفت در راستای عمومی کردن ریاضی و همه فهم کردن آن و حتی بهتر فهماندن آن به اهل ریاضی. اولین نکته ظریف در این نمایش‌نامه پی بردن به بی‌پیرایه بودن دانش ریاضی و عدم وجود تبعیض در ماهیت آن است. به جنبه‌های کاربردی ریاضی پرداخته شده است. پیوند خوردن سرنوشت یک مشکل چند وجهی با یک دانش یا یک دانشمند به سبکی زیبا به تصویر کشیده شده است. شیوه‌ی تعلیم اساسی و تاثیرگذار و پرورش ذهن آموزش داده شده است. نوشته سرشار از نکات ظریف آموزش ریاضی برای معلمان و دانش‌آموزان و دانشجویان است و هم‌چنین پراز معما و شیوه‌ی رویارویی با حل معما برای تمام رده‌های سنی است. در واقع مفاهیم تعمیم، تجسم، تجرید، حدس و اثبات به تصویر کشیده شده‌اند. افزون بر آن، به تاثیر دانش و حقیقت بر منش آدمی اشاره‌ای زیرکانه دارد. از دیدگاه سبک داستانی و نمایشی نیز یک رگه‌ی ترغیب برانگیز عاشقانه در نمایش‌نامه گنجانده شده تا حس کنجکاوی بیننده و خواننده را به ادامه‌ی کار تحریک کند. اگر دانش ریاضی را یک باغ و دیگر علوم را درختان این باغ بدانیم، این اثر را که نتیجه کار صادقانه یک ریاضی‌دان و یک نمایش‌نامه نویس است می‌توان به نهال نوپای ریاضی - نمایش‌نامه تشبیه کرد که می‌تواند گونه‌ای تازه باشد، هم‌چنین این نوع همکاری، برای نخستین بار در کشور رخ داده است.

به نظر می‌آید که تمام دانشکده‌های علوم پایه در دانشگاه‌های کشور و مدارس می‌توانند این نمایش‌نامه را حتی با امکانات اندک خود اجرا کنند. در این صورت بی‌گمان با استقبال مواجه خواهد شد. نکتهٔ ارزشمند دیگر در این اثر علمی - ادبی، زبان نوشتاری آن است که نوعی زبان کنایی و ادبی است و سطح نمایش‌نامه را از یک ساختار ساده‌انگارانه جدا کرده و به اثری ادبی نزدیک کرده است. لحن کنایی نویسندگان در گفتگوهای شخصیت‌ها

نمایش‌نامه افسانه پادشاه و ریاضی‌دان، علاوه بر رسالت اصلی خود یعنی طرح مسائل جالبی در نظریهٔ گراف، روایتی است از تضاد ذاتی دستگاه پادشاهی خودکامه با اصحاب دانش و معرفت (لجاجت‌های پادشاه با بحرالعلوم) و تبلیغات دروغین و توخالی داروغه‌های مزدور قدرت (جارچی‌های ابتدای هر پرده)، ظرافت‌ها و ابتکارات آموزشی اهل علم (شیوه‌های تدریس و رفتاری بحرالعلوم) و سرانجام جریان زیبایی‌های طبیعی زندگی (روابط و شیظنت‌های شاگردان استاد).

رحیم زارع‌نهندي

استاد دانشکده ریاضی، آمار و علوم کامپیوتر دانشگاه تهران

افسانه پادشاه و ریاضی‌دان: بی‌نهایت معما

این کتاب را با هدف خاصی خواندم اما جنبه‌های دیگر کتاب بیشتر نظرم را جلب کردند که نخست به آن‌ها می‌پردازم. جنبه ادبی کتاب با مشاورت و ویراستار و نویسنده و مترجم توانایی هم‌چون خانم منیژه جوادی همسر نویسنده اول کتاب عاری از نقص است و می‌تواند در میان کتاب‌های ریاضی - ادبی ایران جاودانه بماند. جنبه هنری کتاب نیز عالی است و گرنه همکاری هنرشناس توانایی هم‌چون خانم دکتر نهمینی نقض غرض می‌بود. این دو جنبه، همراه با طنزی لطیف که زاییده همکاری یک ریاضیدان و یک هنرشناس بوده و بر سراسر کتاب حکمفرماست، معجون گوارایی فراهم آورده است که ساعت‌ها می‌تواند پیر و جوان را سرگرم و راضی نگه دارد. به‌ویژه لطافت این طنزها، در اجرای صوتی قسمت‌های کوچکی از کتاب، ضمن مراسم رونمایی هنرمندانه آن در تالار ابن سینای شهرک غرب تهران، کاملاً مشهود بود.

اما هدف من از خواندن این کتاب، جنبه‌های همگانی‌سازی ریاضیات بود که باید با تأمل بیشتری در مورد آن صحبت کنم. یک وجه این هدف، بررسی تأثیر کتاب بر توجه جامعه به اهمیت علوم پایه بود که نتیجه بسیار مثبتی داشته است؛ مخصوصاً از استراق‌سمع‌های خواسته و ناخواسته‌ای که از جمعیت حاضر در مراسم رونمایی کتاب می‌کردم معلوم بود که همان قطعات اجرا شده، اثر خود را گذاشته‌اند. (دختر خانمی با هیجان به مادریا دوست بزرگتر از خودش می‌گفت نمی‌دانست توی مملکت این همه آدم‌های بزرگ وجود دارد.) طبیعتاً خواننده با احساس، هر بهره‌ای ولو اندک از بخش ریاضیات کتاب برده باشد، رایحه مثبتی در محیط اطراف خود پخش می‌کند که از ریاضی‌ترسی افراد جامعه می‌کاهد و راه را برای همگانی‌سازی آن می‌گشاید. گرچه پس از سال جهانی ریاضیات (۲۰۰۰)، نمایش‌ها و بازی‌های ریاضی، به یمن تبلیغات و برکت وجود خانه‌های ریاضی در ایران رونق گرفته است ولی با شهادت می‌توان ادعا کرد که نوشتن این کتاب در نوع

سال جهانی ریاضی، عمومی کردن ریاضیات را به‌عنوان یکی از وظایف کلیدی جامعهٔ جهانی ریاضی در ورود به هزارهٔ سوم میلادی اعلام نمود.

یکی از شیوه‌های جذاب عمومی کردن ریاضیات، انتقال مفاهیم ریاضی با استفاده از معماهای اصیلی است که با محتوای واحد، در فرهنگ‌های مختلف، به اشکالی متناسب با آداب و رسوم آن فرهنگ‌ها، رایج بوده است. معمای گرگ و گوسفند و گیاه یکی از این نمونه‌هاست که الهام‌بخش کتاب حاضر است و به شکل نمایش‌نامه‌ای جالب تنظیم شده است که در نوع خود کم‌نظیر است.

این کتاب حاصل تلاش یکی از پیشکسوتان کشور در نظریهٔ گراف و یک نمایش‌نامه‌نویس سرشناس است. بدیهی است برای تألیف این اثر بسترسازی مناسبی لازم بوده است تا هم نمایش‌نامه‌ای جذاب حاصل شود و هم مفاهیم ریاضی به صورت طبیعی در متن نمایش‌نامه گنجانده شوند و هم‌چنین از مؤلفه‌های فرهنگی و آموزشی متناسبی استفاده شود.

نمایش‌نامه با خواب پریشان پادشاهی مغرور و کم‌شعور و اطرافیانی که هر کدام در مدح و چاکری پادشاه گوی سبقت را از دیگری می‌ریاید، شروع می‌شود که بلائی در راه است و باید بزرگان پایتخت به طرف دیگر رودخانهٔ مرزی شهر منتقل شوند. به توصیهٔ وزیر اعظم، پادشاه دستور می‌دهد سراغ دانشمندی بروند که در زندان است و از وی می‌خواهند چاره‌جویی کند و بدون بیم تباری قدرت‌مداران در غیبت پادشاه، برای حل مسأله انتقال آن‌ها با کشتی، راه‌حلی ارائه کند. شرط دانشمند برای حل مشکل، تأسیس دارالعلم است که پادشاه از روی ناچاری مجبور به قبول آن می‌شود. دانشمند که بحرالعلوم نام دارد، بی‌درنگ پس از آزادی از زندان، شاگردانی دور خود جمع می‌کند و کلاس درسی برپا می‌کند و مسائل جالبی را در نظریه گراف مطرح می‌کند و شاگردان خود را برای تفکر روی مسائل و تعمیم دادن آن‌ها و ارائه راه‌حل، به چالش می‌کشد و به شکل استادانه‌ای آن‌ها را به سمت مسأله‌ای که معضل پادشاه حالت خاصی از آن است هدایت می‌کند و محفلی فرهیخته و شکوفا فراهم می‌سازد. از آن طرف، پادشاه بی‌صبرانه منتظر راه‌حل است و مرتباً بهانه‌جویی می‌کند که ناگهان مجدداً خواب می‌بیند که دیگر بالا رفته است و نیازی به انتقال نیست. پادشاه که هیچ تمایلی به تأسیس دارالعلم نداشت با مشاهده شاگردان استاد و انگیزه‌های زائدالوصف آن‌ها برای ادامه تعلیم و تربیت، چاره‌ای جز راه‌اندازی دارالعلم ندارد. نسل آگاهی بیدار شده بود!

حال و هوای نمایش‌نامه و سبک و سیاق آن، دستگاه خلافت عباسی به‌ویژه هارون‌الرشید و همسرش زبیده خاتون را تداعی می‌کند. آن‌جا که اصحاب دانش و معرفت چون یحیی، فضل و جعفر برمکی، راه ادارهٔ کشور را به خلفا آموختند و دارالحکمهٔ بغداد را بنیان نهادند که بزرگانی چون ابوموسی خوارزمی را در خود جای داد و پروراند. اما سرانجام همهٔ برمکیان گرفتار عداوت‌ها و کینه‌توزی‌های دستگاه جائر خلافت شدند.

هم تشنه ارزیابی اثرات آن هستند. ظاهراً رسالت آقای دکتر بهزاد هم همین بوده است و همکاری خانم دکتر ثمنینی هم توجیه دیگری نمی‌تواند داشته باشد. اگر شرط ببندم که یافتن هنرپیشگانی برای این نمایش کار ممتنعی است، مسلماً نه آرزوی برد این شرط را می‌کنم و نه امید باخت آن را دارم. (بعد از ۶۶ سال عمر، فهمیدم که واژه‌های «امید» و «آرزو» مترادف نیستند و چقدر با هم تفاوت دارند.)

مهدی رجبعلی‌پور
تورنتو، مرداد ۱۳۹۰

ترجمه النجارة (در هندسه عملی)

تألیف: ابوالوفا محمدبن محمدبن بوزجانی.

از مترجمی ناشناخته.

تحقیق و تصحیح همراه با ترجمه متن اثر به فرانسه: دکتر جعفر آقایانی‌چاوشی.

ابوالوفای بوزجانی (۲۳۸ - ۳۸۸ ه.ق.)

بدون تردید بوزجانی یکی از مفاخر علمی ایران و از بزرگترین ریاضی‌دانان دوره اسلامی است. مورخان غربی او را «ابوالوفا» گاهی «البوزجانی» نامیده‌اند. محقق نامی ابولقاسم قربانی در کتاب گرانسنگ «زندگی‌نامه ریاضی‌دانان اسلامی» شرح زندگی علمی او را آورده است. اهمیت آثار بوزجانی در مثلثات و در هندسه عملی است. در پانوش مقاله مربوط به بوزجانی در کتاب قربانی چنین آمده است: بعضی از نویسندگان فهرست‌ها این کلمه را تجارت خوانده‌اند که به هیچ وجه درست نیست. بدون تردید «تجارت» درست است که به معنی درودگری و نجاری است. در مقدمه کتاب حاضر که به قلم پروفیسور برنارد ویتراک مدیر پژوهشی مرکز مطالعات علمی فرانسه CNRS در بخش تاریخ ریاضیات در شهر پاریس تدوین شده است چنین آمده است: «آقای دکتر جعفر آقایانی‌چاوشی، متن منقح و انتقادی از یک ترجمه فارسی قدیمی کتاب اعمال هندسی بوزجانی را که به کتاب تجارت نیز شهرت دارد، در اختیار خوانندگان قرار می‌دهد. ... این متن هم‌اکنون، در دسترس خوانندگان فارسی زبان و فرانسه زبان است. از همین رو، جا دارد که از آقای دکتر چاوشی برای این اثر سترگ سپاسگزار باشیم. ...»

این کتاب در پنج بخش و یازده باب تنظیم شده و متن فرانسوی را هم آقای چاوشی بر آن افزوده است. این کتاب یکی از آثار مهم و ارزشمند دوران اسلامی را در معرض دید خوانندگان قرار می‌دهد. بدون تردید کوشش مصحح و محقق این اثر ارزشمند راهگشای جوانان و ریاضی‌دانان برای شناسایی دقیق بخشی از دوران ریاضیات ایرانی اسلامی است.

خود پدیده تازه‌ای است که در قیاس با کارهای مشابه، هم‌چون نمایشنامه «شمس پرنده» در مقابل یک بازی تخت حوضی است.

وجه دیگر هدفم، مطالعه میزان درک ریاضیات مطرح شده در کتاب توسط عموم بود که به امید آن، برنامه کاری‌ام را در کرمان تغییر دادم تا در رونمایی کتاب چیزی دستگیرم شود و این نقد خود را کامل کنم ولی نشد. کاملاً مشهود بود که مجریان رونمایی، قادر به اجرای بخش‌های ریاضی کتاب نیستند. من شخصاً نسبت به این یک وجه آخر تردید دارم و در حسرت یافتن یک نمونه موفق آن هستم. از سال جهانی ریاضیات من و همسرم در کرمان تلاش می‌کنیم تا به این اکسیر نایاب دست بیابیم ولی نمی‌رسیم. برای آن که منظوم را به خوبی بیان کنم و از آنجا که روحیه حاکم بر کتاب طنزآلود است، چرا نقد خود را با یک تجربه شخصی طنزآمیز به پایان نرسانم! شاید انگیزه‌ای شود که نویسندگان محترم کتاب، شتاب بیشتری به ارزیابی دقیق کار خود داده و مهم‌ترین قسمت طرح خود یعنی اجرای نمایشی آن را عملی سازند. بهترین محک این کتاب یافتن هنرپیشگانی است که قادر به بازی در آن باشند.

دوستی داشتم ده سال بزرگتر از من و در حرفه داروسازی. هرگاه دور هم می‌نشستیم یاد مصیبت‌هایش در یک درس ریاضی اجباری دوران دانشجویی‌اش در آمریکا می‌افتاد. می‌گفت هنوز هم بعد از سال‌ها کار در این رشته، نمی‌فهمد چرا آن درس سخت و بی‌فایده را برای او گذاشته بودند. این دوست من چند سال پیش ناگهان سرطان گرفت و به رحمت خدا پیوست ولی دو سالی قبل از تشخیص سرطان، یک روز خوشحال و خندان مرا دید و گفت که همه عمر در اشتباه بوده است و تازه متوجه شده که ریاضیات چقدر شیرین و ساده است. با تعجب پرسیدم چطور به این نتیجه رسیده است. جواب داد به تازگی برنامه‌های تدریس ریاضات آقای سیدکاظم نائینی را دنبال می‌کند. من خودم در جالب بودن برنامه‌های آقای دکتر نائینی شک نداشتم و در حقیقت تنها برنامه جالب تلویزیون بود که تماشا می‌کردم و به جوان‌های فامیل هم توصیه می‌کردم به جای مطالعه کتاب‌های ضاله کنکوری این برنامه‌ها را پیگیری کنند. اما چیزی که من را در مورد دوستم به شگفتی وامی‌داشت، چرخش ناگهانی او بود. مصرانه پرسیدم اگر ممکن می‌شود یک مفهوم ریاضی را که به تازگی یاد گرفته‌ایم برایم شرح دهد. جواب داد همین مشتق! (نوی دلم گفتم: یافتم! یافتم!) ادامه داد «برنامه را که خوب گوش کردم، پی بردم ما خودمان سال‌ها با مشتق سروکار داشته‌ایم ولی متوجه نمی‌شدیم! ما وقتی که یک دارو می‌سازیم این دارو مشتقاتی هم دارد و ...» ادامه سخنان دوست داروساز برای من لطف تازه‌ای پیدا کردند ولی دیگر در جهتی نبودند که من دنبالش بودم.

من این داستان را مخصوصاً ذکر کردم که نویسندگان عزیز کتاب، رسالت اصلی خود را از یاد نبرند و این سخت‌ترین قسمت کار یعنی آوردن کتاب روی صحنه تئاتر را هم و غم خود قرار دهند. ما مشتاقیم چنین نمایشنامه‌ای را ببینیم و دانشجویان آموزش ریاضی

مصوبات شورای اجرایی انجمن

اهم گزارش‌ها و تصمیمات نهمین نشست (۱۳۹۰/۲/۲۸):

• براساس پیشنهاد آقای دکتر محمد صال مصلحیان مقرر گردید تعداد دیگری از AE ها (Associate Editor) نیز به Advisory Board اضافه شوند. مقرر شد این روند به صورت تدریجی اتفاق بیافتد. ضمناً شورای اجرایی موافقت کرد که تغییرات تصویب شده در هیأت تحریریه بولتن را در مورد Associate Editor ها در صورت عدم مغایرت با مقررات مورد تصویب قرار دهد.

• نامه دانشگاه آزاد اسلامی در مورد اعتراض به انحصار مسابقه ریاضی دانشجویی کشور به دانشجویان رشته ریاضی در شورای اجرایی مطرح و قرار شد جواب داده شود که این مسابقه براساس آئین نامه مسابقات منحصر برای دانشجویان رشته ریاضی است.

• نامه اعتراض دانشگاه قم در خصوص تلاقی اختتامیه مسابقه سی و پنجم با شهادت حضرت زهرا (س) مطرح و جواب کتبی رئیس انجمن به اطلاع اعضاء رسید. مقرر شد که پس از این، در مورد برنامه ریزی دقت بیشتری به عمل آید.

• نامه دانشگاه پیام نور اردبیل در خصوص چهارمین همایش سالانه ریاضی مطرح و با حمایت انجمن با همایش موافقت شد.

• نامه مجتمع آموزش عالی بناب، در مورد برگزاری سمینار هندسه و توپولوژی مطرح و مقرر شد که یک میلیون تومان از طرف انجمن به آن مجتمع پرداخت شود.

• نامه و صورت جلسه مرکز تربیت معلم علامه امینی تبریز در خصوص کنفرانس آموزش ریاضی مراکز تربیت معلم، مطرح و مقرر شد با عنوان «نخستین کنفرانس رشد ریاضی، آموزش و نوآوری‌ها» از حمایت معنوی انجمن برخوردار شود.

• نامه آقای دکتر دهقان در خصوص تخصیص منزلگاهی جهت خبرنگار مطرح و با انجام آن توسط مسؤول فعلی IT انجمن موافقت شد.

• پیشنهاد خانم صادقی در خصوص قرارگرفتن نشریات انجمن در اختیار اعضاء مطرح و مقرر شد پس از عملیاتی شدن برنامه سامانه اعضاء، صرفاً با نام کاربری و رمز ورود، بتوانند از نشریات استفاده کنند.

• مقرر شد شماره‌های مازاد مجلات و خبرنگار انجمن ریاضی ایران به صورت رایگان در اختیار انجمن‌های علمی گذاشته شود.

• آئین نامه اهدای جایزه مهدی رجبعلی پور که به افراد محقق و برگزیده در زمینه جبرخطی تعلق می‌گیرد مورد بررسی و تصویب اعضا قرار گرفت مقرر شد این جایزه در سمینارهای جبرخطی و کاربردهای آن به برندگان آن اهدا شود. هیأت امنای جایزه مهدی رجبعلی پور به شرح زیر برای مدت سه سال تعیین شدند:

۱ - آقای دکتر علی ایرانمنش ۲ - آقای دکتر عبدالعزیز عبدالهی
۳ - آقای دکتر محمد علی دهقان ۴ - آقای دکتر بامداد یاحقی.

• مقرر شد کمیته‌ای مرکب از آقایان دکتر: حمیدرضا ابراهیمی ویشکی، علی ایرانمنش و رشید زارع نهندي به سرپرستی آقای دکتر علی ایرانمنش ظرف دو ماه با همکاری دبیرخانه، مستندات لازم را جهت درخواست انجمن برای ارتقاء به گروه چهار در IMU تهیه نمایند.

اهم گزارش‌ها و تصمیمات هشتمین نشست (۱۳۸۹/۱۱/۲۱):

• آقای دکتر زنگنه به عنوان رئیس کمیته مسکن، با توجه به مصوب شدن خرید مکانی برای دفتر انجمن پیشنهادات زیر را ارائه نمودند که مورد تصویب قرار گرفت:

- حق عضویت پنج ساله به میزان ۱۵۰/۰۰۰ تومان.

- حق عضویت دائمی به میزان ۳۰۰/۰۰۰ تومان.

- تماس با خیرین و پیشکسوتان ریاضی جهت کمک به خرید ساختمان انجمن.

- پیگیری اعضاء کمیته مسکن جهت انتخاب محل مناسب برای خرید و اعلام قیمت و جزئیات آن به رئیس و خزانه دار انجمن.

- از نمایندگان انجمن تقاضا شود ضمن ترغیب اعضاء انجمن در دانشگاه خود به پرداخت حق عضویت دائمی از معاونت پژوهشی دانشگاه‌ها بخواهند که در صورت امکان از طریق اعتبار ویژه پژوهشی استادان حق عضویت دائمی به انجمن داده شود.

• بنا به پیشنهاد خانم دکتر گویا مصوب شد که با توجه به زمان باقی مانده به برگزاری «نخستین کنفرانس رشد ریاضی، آموزش و نوآوری‌ها»، انجمن ریاضی ایران با مسئولین برگزاری این همایش در تبریز تماس گرفته و آخرین وضعیت اقدام‌های صورت گرفته توسط آن‌ها را پیگیری و درخواست نمایند که با نمایندگان انجمن تماس گرفته و جلسات منظم کمیته علمی را برگزار نمایند.

• نامه آقای دکتر براری رئیس محترم کمیسیون انجمن‌های علمی در مورد تشکیل اتحادیه انجمن‌های علمی ریاضی مطرح و با توجه به مسائل مطرح شده توسط اعضاء محترم شورای اجرایی، مقرر شد که طی نامه‌ای به ایشان، در پاسخ، مصوبه انجمن ریاضی را به شرح زیر قید نمایند:

انجمن ریاضی ایران با توجه به برنامه مصوب کوتاه مدت خود، قصد راه اندازی «اتحادیه انجمن‌های ریاضی کشورهای عضو اوکو» را دارد. لذا از کمیسیون‌های انجمن‌های علمی تقاضا دارد که در جهت اجرایی کردن این مصوبه، همکاری لازم با انجمن ریاضی ایران صورت گیرد. ضمناً آقای دکتر علی ایرانمنش به عنوان نماینده شورای اجرایی انجمن جهت پیگیری تشکیل این اتحادیه انتخاب شدند.

• بنا به پیشنهاد تعدادی از اعضاء علاقه مند انجمن ریاضی مبنی بر سرعت بخشیدن به حل مسأله مسکن، مقرر شد کارت هدیه به مبلغ ۲/۰۰۰/۰۰۰، ۵/۰۰۰/۰۰۰ و ۱۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال طراحی و در اختیار آنان قرار گیرد.

• نامه آقای دکتر سعید اعظم در خصوص کنفرانس در زمینه جبرلی که در تاریخ ۲۰ - ۲۹ اردیبهشت ۹۰ در پژوهشگاه دانش‌های بنیادی برگزار می‌شود بررسی شد. این نامه حاوی تقاضای حمایت معنوی و مادی از سوی انجمن ریاضی بود. بنابراین با توجه به اهمیت موضوع جبرلی و ضرورت آشنایی دانشجویان و پژوهشگران با این نظریه، در صورت ذکر نام و آرم انجمن ریاضی در پوستر و جلد کتابچه چکیده‌ها با اختصاص مبلغ یک میلیون تومان کمک مادی از طرف انجمن ریاضی ایران به اولین کنفرانس جبرلی موافقت شد.

گروه ریاضی دانشگاه اصفهان

تاریخچه گروه ریاضی

گروه ریاضی دانشگاه اصفهان در سال ۱۳۴۴، با پذیرش دانشجوی دوره کارشناسی تأسیس شد. دوره‌های کارشناسی ارشد ریاضی و دکتری ریاضی به ترتیب در سال‌های ۱۳۶۴ و ۱۳۷۰ راه‌اندازی گردیدند.

تاریخچه دانشگاه اصفهان

دانشگاه اصفهان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مراکز علمی و فرهنگی اصفهان، در سال ۱۳۲۵ با تأسیس آموزشگاه عالی بهمداری بنا گردید. در سال ۱۳۳۷ دانشکده ادبیات و سپس در سال ۱۳۴۳ دانشکده علوم تأسیس گردیدند.

دانشجویان و دانش‌آموختگان (اعداد تقریبی می‌باشند)

دکتری		کارشناسی ارشد		کارشناسی		گروه‌های آموزشی
دانش‌آموخته	شاغل	دانش‌آموخته	شاغل	دانش‌آموخته	شاغل	—
۳۹	۳۷	۲۵۸	۱۱۸	۲۰۰۸	۱۰۶	ریاضی محض
-	-	۱۰	۴۱	۶۹۱	۱۱۴	ریاضی کاربردی

اعضای هیأت علمی گروه ریاضی و زمینه فعالیت آن‌ها با اولویت سال استخدام

e-mail	علاقه پژوهشی	سال استخدام	تخصص	مرتبه	نام
lashkari@sci.ui.ac.ir	آنالیز هارمونیک و آنالیز تابعی	۱۳۵۳	آنالیز هارمونیک	استاد	محمود لشکری زاده
rejali@sci.ui.ac.ir	آنالیز هارمونیک، میانگین‌پذیری و منظم‌پذیری	۱۳۵۷	آنالیز هارمونیک	استاد	علی رجالی
pourya@sci.ui.ac.ir	آنالیز روی خمینه‌ها	۱۳۶۸	هندسه مختلط	دانشیار	محمد رضا پوریای ولی
mehchi@sci.ui.ac.ir	آنالیز - بهینه‌سازی	۱۳۶۹	آنالیز غیرخطی	استادیار	مهدی چینیایی
nobakht@sci.ui.ac.ir	تحقیق در عملیات، برنامه‌ریزی غیرخطی و خطی	۱۳۷۰	بهینه‌سازی و نظریه کنترل	دانشیار	صغری نوبختیان

اعضای هیأت علمی گروه ریاضی و زمینه فعالیت آن‌ها با اولویت سال استخدام

نام	مرتبه	تخصص	سال استخدام	علائق پژوهشی	e-mail
محبوبه رضایی	استادیار	آنالیز غیرخطی	۱۳۷۱	معادلات دیفرانسیل، بهینه‌سازی و نظریه اعداد	mrezaie@sci.ui.ac.ir
مجید میرمیران	مرئی	آنالیز	۱۳۷۲	آنالیز	mirmir@sci.ui.ac.ir
سعید اعظم	استاد	جبر لی	۱۳۷۶	جبر لی	azam@sci.ui.ac.ir
شکراله سالاریان	دانشیار	جبر جابجایی و جبر همولوژی	۱۳۷۶	نظریه حلقه‌ها و گروه‌ها	salarian@sci.ui.ac.ir
جواد اسدالهی	دانشیار	جبر جابجایی و جبر همولوژی	۱۳۸۰	نظریه نمایش جبرها و نظریه رسته‌ها	asadollahi@sci.ui.ac.ir
علیرضا عبدالهی	استاد	جبر نظریه گروه‌ها	۱۳۸۰	نظریه گروه‌ها و ترکیبیات جبری	a.abdollahi@sci.ui.ac.ir
مجید فخار	دانشیار	آنالیز تابعی غیرخطی	۱۳۸۲	نظریه نقطه ثابت و نظریه بهینه‌سازی	fakhar@sci.ui.ac.ir
ملیحه یوسف‌زاده	استادیار	جبر لی	۱۳۸۵	جبر لی	ma.yousofzadeh@sci.ui.ac.ir
علی داوری	استادیار	آنالیز عددی	۱۳۸۶	حل عددی معادلات انتگرال و مشتقات جزئی	a_davari@sci.ui.ac.ir
جواد باقریان	استادیار	ترکیبیات جبری	۱۳۸۷	ترکیبیات جبری	bagherian@sci.ui.ac.ir
فاطمه ابطحی	استادیار	آنالیز هارمونیک	۱۳۸۸	آنالیز هارمونیک و تابعی	f.abtahi@sci.ui.ac.ir
رضا سبحانی	استادیار	نظریه جبری کدگذاری	۱۳۸۸	نظریه جبری کدگذاری، گراف، ترکیبیات و کاربرد آن‌ها در انتقال اطلاعات	r.sobhani@sci.ui.ac.ir
نوشین موحدیان‌عطار	استادیار	بهینه‌سازی	۱۳۸۸	تحقیق در عملیات، برنامه‌ریزی غیرخطی و خطی	n.movahedian@sci.ui.ac.ir
کیوان مهاجر	استادیار	ریاضی فیزیک	۱۳۸۸	مشتقات جزئی و توابع مختلط	k.mohajer@sci.ui.ac.ir
علیرضا نصراصفهبانی	استادیار	جبر غیر جابجایی	۱۳۸۸	نظریه نمایش جبرهای متناهی‌البعاد	nasr_a@sci.ui.ac.ir

جزئیات تحصیل در دوره دکتری

دکتری پذیرش حداقل دو مقاله در مجلات بین‌المللی با نمایه ISI می‌باشد.

- پس از احراز شرایط مذکور و موافقت استاد راهنما، دانشجو رساله خود را آماده و از طریق استاد راهنما تقاضای دفاع از رساله را تسلیم گروه آموزشی نموده و گروه نیز پس از بررسی، با برگزاری جلسه دفاعیه با حضور حداقل دو داور خارج از دانشگاه موافقت می‌نماید. در جلسه دفاعیه هنگام طرح سؤال‌ها توسط داوران، دانشجویان و افراد دیگر اجازه حضور ندارند.

- حضور دانشجویان دوره دکتری در سمینارهای تخصصی گروه الزامی بوده هم‌چنین حضور دانشجو در گروه توسط استاد راهنما کنترل می‌شود. تدریس توسط دانشجویان دوره دکتری الزامی نبوده و در صورت تمایل، تدریس حداکثر یک درس ۴ واحدی به دانشجو واگذار می‌شود.

- هزینه زندگی دانشجویان دکتری عموماً از محل بورسیه

این گروه هر سال از طریق آزمون ورودی دانشجوی دکتری می‌پذیرد. آزمون دکتری شامل دو مرحله تخصصی و مصاحبه است که درصد تأثیر آن‌ها به ترتیب ۷۰ و ۳۰ می‌باشد. لازم است دانشجو قبل از امتحانات تخصصی ورودی در یکی از آزمون‌های زبان انگلیسی شرکت نمایند. این آزمون‌ها و حدنصاب قبولی آن‌ها عبارتند از: (۵۰۰) TOFEL، (۶) IELTS، (۵۵) MCHE، (۵۵۰) TOLIMO.

- دانشجوی دکتری پس از گذراندن دوره آموزشی (که شامل ۴ درس ۴ واحدی است) ملزم به گذراندن آزمون (ارزیابی) جامع می‌باشد. این آزمون که در دو مرحله کتبی و شفاهی توسط هیأت داوران که حداقل دو تن از آن‌ها خارج از دانشگاه باشند برگزار می‌شود. داوران خارجی در طراحی سؤالات کتبی و در مصاحبه حضور دارند. دانشجو پس از گذر از آزمون جامع وارد دوره پژوهشی شده و واحد رساله خود را به ارزش ۲۰ واحد انتخاب می‌نماید. شرایط لازم برای دفاع از رساله

- برگزیده شدن آقایان دکتر جواد اسداله‌هی و دکتر علیرضا عبداله‌هی برای جایزه ریاضی‌دان جوان IPM در سال ۱۳۸۶.
- برگزیده شدن آقای دکتر علیرضا عبداله‌هی در جشنواره جوان خوارزمی و کسب مقام دوم در سال ۱۳۷۹.
- برگزیده شدن آقای سیدمجید جعفریان‌امیری (دانشجوی دکتری) در جشنواره جوان خوارزمی و کسب مقام دوم در سال ۱۳۸۴.
- برگزیده شدن آقای دکتر علیرضا عبداله‌هی در جشنواره شیخ بهایی و کسب مقام اول در سال ۱۳۷۹.
- برگزیده شدن آقای دکتر سعید اعظم برای جایزه عباس ریاضی کرمانی در کنفرانس ریاضی ایران.
- برگزیده شدن مرحوم حسین ناهید برای ترجمه کتاب «قبله‌یابی در اسلام» تألیف دیوید آنتونی کینگ، به عنوان کتاب برگزیده سال جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۹.
- برگزیده شدن آقای دکتر جعفر زعفرانی برای ترجمه کتاب «اصول آنالیز حقیقی» تألیف رابرت گاردنر بارتل، به عنوان کتاب برگزیده سال ۱۳۶۷ جمهوری اسلامی ایران.

اعضای هیأت علمی بازنشسته

اسامی تعدادی از اعضای هیأت علمی این دانشکده که به افتخار بازنشستگی نائل آمده‌اند عبارتند از:
 آقایان علی زینی، احمد اصفهانی، محسن نقشینه‌ارجمند، دکتر جعفر زعفرانی، دکتر محمود خاتون‌آبادی، دکتر علی دانایی، دکتر علی‌اکبر محمدی‌حسن‌آبادی، مرحوم حسین ناهید.

نشانی و اطلاعات تماس

اصفهان - دروازه شیراز، خیابان هزار جریب، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم، گروه ریاضی.

تلفن: ۰۳۱۱-۷۹۳۴۶۱۱-۷

فاکس: ۰۳۱۱-۶۶۸۴۴۵۸

منزلگاه: <http://www.ui.ac.ir/fa/index.php>

■ خبرنامه از خانم دکتر ملیحه یوسف‌زاده و هم‌چنین آقای دکتر علی داوری نماینده انجمن ریاضی ایران در دانشگاه اصفهان که در تهیه این گزارش همکاری داشته‌اند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نماید.

- دانشگاه اصفهان می‌باشد. دانشجویان دکتری برای تحصیل از امکانات دانشگاه شامل اتاق کار، کامپیوتر، اینترنت و کتابخانه‌های دانشگاه استفاده می‌نمایند.
- تاکنون دو دانشجوی دکتری از ادامه تحصیل در این دانشکده محروم شده‌اند که یکی به دلیل طولانی شدن مدت تحصیل و دیگری به دلیل مردودی در ارزیابی جامع بوده است.
- استاد راهنمای هر دانشجو دکتری در زمان پذیرش دانشجو تعیین می‌گردد.
- شرایط لازم برای پذیرفتن اولین دانشجوی دکتری توسط یک عضو هیأت علمی، چاپ حداقل یک مقاله در دو سال منتهی به پذیرش دانشجو و راهنمایی پایان‌نامه حداقل سه دانشجوی کارشناسی ارشد می‌باشد.
- هر عضو هیأت علمی با مرتبه استادیاری می‌تواند راهنمایی حداکثر ۶ دانشجوی کارشناسی ارشد و ۴ دانشجوی دکتری را عهده‌دار شود. و این اعداد در مورد عضو هیأت علمی با مرتبه دانشیاری و استادی به ۸ و ۶ تغییر پیدا می‌کند.

قطب‌های علمی، مراکز پژوهشی،

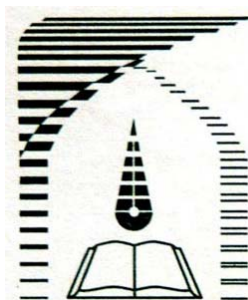
پژوهشکده‌ها و مجلات

در این دانشکده قطب علمی «جبرهای باناخ» مشغول فعالیت است. علاوه بر دیگر فعالیت‌ها این قطب سمینارهایی در زمینه‌های مرتبط با تخصص‌های موجود در قطب با دعوت از صاحب‌نظران داخل و خارج از کشور برگزار می‌نماید. از جمله این سمینارها می‌توان به کنفرانس بین‌المللی آنالیز غیرخطی و بهینه‌سازی و اولین سمینار دو روزه نظریه گروه‌ها اشاره کرد.

افتخارات ملی و بین‌المللی

- برگزاری کنفرانس بین‌المللی آنالیز غیرخطی و بهینه‌سازی و چاپ گزارش کنفرانس در مجله معتبر جهانی Journal of Global Optimization.
- برگزیده شدن قطب علمی جبر باناخ در دهمین جشنواره بزرگداشت پژوهشگران برگزیده کشور به عنوان قطب علمی برتر سال ۱۳۸۸ از میان ۲۵ قطب علمی کشور.
- برگزیده شدن آقای دکتر جعفر زعفرانی به عنوان چهره ماندگار استان اصفهان.
- برگزیده شدن آقای دکتر شکراله سالاریان برای جایزه ریاضی‌دان جوان IPM در سال ۱۳۸۵.
- برگزیده شدن آقایان دکتر علی‌اکبر محمدی‌حسن‌آبادی و دکتر جعفر زعفرانی به عنوان اساتید نمونه کشوری.

دانشکده علوم ریاضی دانشگاه تربیت مدرس

تاریخچه دانشگاه تربیت مدرس

دانشگاه تربیت مدرس در سال ۱۳۶۱ با هدف تربیت و تأمین بخشی از نیروهای متخصص و کارآمد مورد نیاز در زمینه تدریس در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و تحقیقاتی کشور و به منظور ارتقای کیفیت علمی آموزشی و پژوهشی تأسیس گردید. این دانشگاه در طول سه دهه فعالیت خود توانسته است به صورت یک مؤسسه علمی پیشرو در زمینه‌های مختلف علمی، فناوری‌های نوین و علوم کاربردی جایگاه ارزشمندی پیدا کند. در حال حاضر دانشگاه تربیت مدرس با ۱۳ دانشکده، ۱۰ پژوهشکده و مراکز پژوهشی و ۴ قطب علمی با رشد قابل ملاحظه‌ای در جهت تولید علم در حرکت است.

تاریخچه دانشکده علوم ریاضی

دانشکده علوم ریاضی متشکل از گروه‌های آمار، ریاضی محض، ریاضی کاربردی و علوم کامپیوتر است. سابقه تأسیس این دانشکده به سال ۱۳۶۲ و برپایی گروه‌های آمار، ریاضی کاربردی و ریاضی محض بر می‌گردد. گروه ریاضی محض در بدو تأسیس در گرایش‌های جبر و آنالیز و سپس به تدریج در گرایش‌های هندسه و منطق دانشجو و از سال ۱۳۸۷ در مقطع کارشناسی ارشد رشته علوم کامپیوتر دانشجو می‌پذیرد. دوره‌های دکتری ریاضی محض در سال ۱۳۶۹، ریاضی کاربردی در سال ۱۳۷۱ و آمار در سال ۱۳۸۰ دایر گردید. هم‌اکنون ۱۵ نفر عضو هیأت علمی با ترکیب ۴ استاد ۶ دانشیار و ۵ استادیار مشغول به فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی می‌باشند.

دانشجویان و دانش‌آموختگان

(اعداد تقریبی می‌باشند)

دکتری		کارشناسی ارشد		گروه‌های آموزشی
دانش‌آموخته	شاغل	دانش‌آموخته	شاغل	—
۴۳	۲۶	۲۷۷	۷۸	ریاضی محض
۱۴	۱۳	۱۲۴	۲۶	ریاضی کاربردی
۱۳	۷	۱۰۵	۲۱	آمار
-	-	۴	۱۱	علوم کامپیوتر

اعضای هیأت علمی دانشکده علوم ریاضی و زمینه فعالیت آن‌ها با اولویت سال استخدام

گروه	نام	مرتبه	تخصص	سال استخدام	علاقه پژوهشی	e-mail
ریاضی محض	سیدمحمدباقر کاشانی	استاد	هندسه	۱۳۶۸	هندسه خمینه‌ها - توپولوژی	kashanim@modares.ac.ir
ریاضی محض	سیداحمد موسوی	دانشیار	جبر	۱۳۶۸	جبر ناجابجائی، نظریه حلقه‌ها	moussavia@modares.ac.ir
ریاضی محض	علی ایرانمنش	استاد	جبر	۱۳۷۴	نظریه گروه‌ها و کاربردهای آن - نانو محاسبات - ابرساختارهای جبری	iranmanesh@modares.ac.ir
ریاضی محض	فرشته سعدی	دانشیار	آنالیز	۱۳۷۸	آنالیز تابعی - جبرهای تابعی	sady@modares.ac.ir
ریاضی محض	سیدمحمد باقری	دانشیار	منطق	۱۳۷۹	منطق ریاضی - نظریه مدل‌ها	bagheri@modares.ac.ir
ریاضی محض	سیدمسعود امینی	دانشیار	آنالیز	۱۳۸۱	آنالیز هارمونیک - آنالیز تابعی	mamini@modares.ac.ir
ریاضی محض	عباس حیدری	استادیار	هندسه	۱۳۸۶	هندسه خمینه‌ها - توپولوژی	aheydari@modares.ac.ir
ریاضی محض	محمد مهدی زاهدی	استاد	جبر	۱۳۸۷	جبر منطقی - نظریه اتوماتا	Zahedi_mm@modares.ac.ir
ریاضی کاربردی	سیدمحمد حسینی	استاد	آنالیز عددی	۱۳۶۷	روش‌های طیفی، معادلات تصادفی، ریاضیات مالی	Hossei_m@modares.ac.ir
ریاضی کاربردی	علاالدین ملک	دانشیار	ریاضی کاربردی	۱۳۷۰	روش‌های طیفی برای حل عددی معادلات دیفرانسیل، بهینه‌سازی غیرخطی	mala@modares.ac.ir
ریاضی کاربردی	محمد رضا اصلاحچی	استادیار	ریاضی کاربردی	۱۳۸۷	نظریه تقریب - محاسبات ماتریسی	eslahchi@modares.ac.ir
آمار	محسن محمدزاده	دانشیار	آمار	۱۳۶۷	تحلیل فضائی - آمار بیزی	mohsen_m@modares.ac.ir
آمار	مجید جعفری خالدي	استادیار	آمار	۱۳۸۵	تحلیل آماری فرایندهای فضائی زمانی	Jafarim@modares.ac.ir
آمار	موسی گل‌علیزاده‌نهی	استادیار	آمار	۱۳۸۷	تحلیل آماری - استنباط آماری بیزی	golalizadeh@modares.ac.ir
علوم کامپیوتر	علی رجائی	استادیار	هندسه جبری	۱۳۸۸	نظریه اعداد - هندسه جبری	alirajaei@modares.ac.ir
علوم کامپیوتر	محمد خوشنویسان	دانشیار (مدعو)	هندسه جبری	۱۳۸۸	سیستم‌های هوشمند	mohammadkhosh@yahoo.com

جزئیات تحصیل در دوره دکتری

دانشگاه) از آن دفاع می‌نماید. پس از تصویب پروپوزال توسط هیأت داوران، دانشجو رسماً وارد دوره پژوهشی شده و واحد رساله خود را به ارزش ۲۰ واحد انتخاب می‌نماید. شرایط لازم برای دفاع از رساله دکتری عبارتند از محتوای پژوهشی و نوآوری، نحوه نگارش و تدوین محتوای رساله، کیفیت دفاع از یافته‌ها، کاربردی بودن رساله، اخذ پذیرش یا گواهی چاپ حداقل دو مقاله مستخرج از رساله دکتری در مجله‌های معتبر علمی پژوهشی.

- حضور دانشجویان دوره دکتری در سمینارهای تخصصی گروه الزامی بوده و هم‌چنین حضور آن‌ها در گروه توسط استاد راهنما کنترل می‌شود. تدریس دانشجویان دوره دکتری در این دانشکده الزامی نمی‌باشد.
- هزینه زندگی دانشجویان دکتری معمولاً از محل بورسیه، طرح پژوهانه و یا هزینه شخصی تأمین می‌شود و هیچ‌کدام از دانشجویان دوره دکتری بورسیه این دانشگاه نمی‌باشند.

در این دانشکده هر سال از طریق آزمون ورودی شامل آزمون‌های عمومی و تخصصی، مصاحبه و بررسی سوابق تحصیلی و پژوهشی و کسب حدنصاب نمره آزمون زبان انگلیسی دانشجوی دکتری پذیرش می‌شود که در سال تحصیلی جاری مطابق با سایر دانشگاه‌ها قرار است از طریق آزمون سراسری دانشجوی دکتری پذیرفته شود. دانشجوی دکتری پس از گذراندن دوره آموزشی (که شامل ۴ درس ۴ واحدی است) ملزم به گذراندن آزمون (ارزیابی) جامع می‌باشد. این آزمون در دو مرحله کتبی و شفاهی توسط هیأت داوران که دو تن از آن‌ها از خارج دانشگاه بوده و در هر دو مرحله شرکت دارند، برگزار می‌گردد. دانشجو پس از گذراندن آزمون (ارزیابی) جامع به پیشنهاد استاد راهنما (که در بدو ورود توسط گروه آموزشی تعیین گردیده است) اقدام به تهیه پروپوزال (پیشنهادیه) رساله دکتری می‌نماید و با حضور هیأت داوران (شامل دو نفر از خارج

راه‌اندازی شده است. این مجله با همکاری جهاد دانشگاهی دانشگاه تربیت مدرس از سال ۲۰۰۶ شروع به فعالیت نموده و سالانه دو شماره از آن در ماه‌های نوامبر و می منتشر می‌گردد. این مجله هم‌اکنون دارای رتبه علمی پژوهشی از وزارت علوم تحقیقات و فناوری بوده است و دارای نمایه‌های ISC، SID، MathSciNet، Zentralblatt Math می‌باشد. سردبیر این مجله آقای دکتر علی ایرانمنش و آقایان دکتر محسن محمدزاده درودی و سیدمحمد حسینی دونفر از اعضای هیأت تحریریه هستند. سایر اعضای هیأت تحریریه از اعضای هیأت علمی دیگر دانشگاه‌های ایران و خارج از کشور می‌باشند. جهت اطلاع از وضعیت این مجله می‌توانید به آدرس WWW.IJMSI.IR مراجعه کنید.

افتخارات ملی و بین‌المللی

- کسب عنوان «کتاب برتر دانشگاهی» در زمینه ترجمه کتاب توسط آقای دکتر سیداحمد موسوی با همکاری آقای دکتر سیدمحمد حجتی‌فر.
- کسب عنوان چهارم جشنواره برترین‌های فناوری‌های نانو توسط آقای دکتر علی ایرانمنش و عضویت ایشان در آکادمی جهانی ریاضی - شیمی و انتخاب ایشان به عنوان استاد نمونه بسیجی کشور در سال ۸۹.
- کسب جایزه ریاضی کرمانی توسط آقای دکتر سیدمحمدباقر کاشانی.
- کسب عنوان مترجم برگزیده در جشنواره کتاب سال فنی مهندسی - علوم کاربردی توسط آقای دکتر سیدمحمد حسینی در سال ۸۳.
- کسب مدال نقره جهانی المپیاد ریاضی در سال ۱۳۶۹ و بورس تحصیلی از دانشگاه پرینستون آمریکا ۱۳۷۷ - ۱۳۷۲ توسط آقای دکتر علی رجایی.
- کسب عنوان استاد برتر آمار رسمی کشور توسط آقای دکتر محسن محمدزاده درودی در سال ۸۵.
- کسب رتبه اول فارغ‌التحصیلی دانشگاه ایلینوی آمریکا و برنده جایزه بهترین رساله دکتری توسط آقای دکتر سیدمسعود امینی.

نشانی و اطلاعات تماس

تهران - تقاطع جلال آل احمد، پل نصر، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم ریاضی.
 تلفن: ۰۲۱ - ۸۲۸۸۴۷۱۶
 فاکس: ۰۲۱ - ۸۲۸۸۳۴۹۳
 منزلگاه: www.modares.ac.ir

■ خبرنامه از آقای دکتر علی ایرانمنش نماینده انجمن ریاضی ایران در دانشگاه تربیت مدرس که در تهیه این گزارش همکاری صمیمانه داشته‌اند، تشکر و قدردانی می‌نماید.

معمولاً به ۷۰٪ دانشجویان متأهل دوره دکتری، خوابگاه تعلق می‌گیرد. سایر امکانات رفاهی که دانشگاه در اختیار دانشجویان دکتری قرار می‌دهد عبارتند از: پرداخت هزینه‌های مربوط به شرکت در مجامع داخلی به صورت کامل و در مجامع بین‌المللی فقط یک بار در طول تحصیل، جهت ارائه مقاله، اعطای جایزه در ازای چاپ مقاله به نام دانشگاه تربیت مدرس، حمایت مالی دانشگاه از عضویت در انجمن‌های علمی، اعطای بُن تکثیر، تخفیف بهای کتاب‌های منتشر شده توسط دانشگاه، تحویل بُن کتاب به صورت سالیانه، تکثیر رایگان رساله دکتری در حد معین، استفاده از مزایای طرح پژوهانه، استفاده از مزایای طرح دستیار آموزشی - پژوهشی، اعطای وام‌های گوناگون از قبیل وام تحصیلی، ضروری، مسکن و ودیعه مسکن.

- تاکنون در این دانشکده دانشجوی اخراجی دوره دکتری وجود نداشته است.
- شرایط لازم برای پذیرفتن اولین دانشجوی دکتری توسط اعضای هیأت علمی عبارتند از: سابقه تدریس در دوره دکتری، دارا بودن حداقل مرتبه استادیاری، حداقل سه سال سابقه تدریس در دوره تحصیلات تکمیلی و راهنمایی دو پایان‌نامه کارشناسی ارشد، چاپ حداقل یک مقاله (غیر از مقاله مستخرج از رساله) در مجلات علمی پژوهشی.
- شرایط لازم برای استاد مشاور رساله دکتری: دارا بودن حداقل مرتبه استادیاری و داشتن سه سال سابقه تدریس در دوره تحصیلات تکمیلی.
- حداکثر تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری تحت راهنمایی یک عضو هیأت علمی با حداقل مرتبه استادیاری با حداقل یک مقاله در دو سال ۵، با حداقل یک مقاله در سال ۶ و یا حداقل دو مقاله در سال ۸ می‌باشد. این ارقام برای اعضای هیأت علمی با مرتبه دانشیاری ۷، ۸، ۱۰ و با مرتبه استادی ۹، ۱۰ و ۱۲ می‌باشد. لازم به توضیح است که این ظرفیت دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری به دلخواه استاد راهنما تقسیم می‌شود.

وضعیت اجرای طرح پژوهانه

اعضای هیأت علمی می‌توانند از پژوهانه جهت خرید تجهیزات و پرداخت بخشی از هزینه شرکت در یک کنفرانس خارج از کشور در طول سال استفاده نمایند.

قطب‌های علمی، مراکز پژوهشی،

پژوهشکده‌ها و مجلات

در این دانشکده قطب علمی «ابرساختارهای جبری و کاربردهای آن» و مجله:

Iranian Journal of Mathematical Sciences and Informatics

جوایز انجمن ریاضی ایران

جایزه
مهدی بهزاد:
به برترین مدیریت
و پیشبرد ریاضیات
کشور.

جایزه
مهدی رجبعلی پور:
به برترین مقاله در
زمینه جبرخطی و
کاربردهای آن.

جایزه
عباس ریاضی کرمانی:
به مقالات برتر ارائه
شده در کنفرانس‌های
سالانه ریاضی ایران.

جایزه
محمد هادی شفیعیه:
به بهترین ویراستار
ریاضی.

جایزه
تقی فاطمی:
به بهترین مدرس
ریاضی.

جایزه
ابوالقاسم قربانی:
به مقالات برتر
در زمینه تاریخ
ریاضیات.

جایزه
غلامحسین مصاحب:
به نویسندگان آثار
برجسته ریاضی به
فارسی.

جایزه
منوچهر وصال:
به مقالات برتر ارائه
شده در سمینارهای
سالانه آنالیز ریاضی.

جایزه
محمدحسن نجومی:
به برترین‌های
پذیرفته‌شدگان
ریاضیات مالی.

جایزه
محسن هشترودی:
به مقالات برتر ارائه
شده در سمینارهای
دوسالانه هندسه و
توپولوژی.

کتاب و نشریات ادواری

خبرنامه (فصلنامه، ۴ شماره در سال)، فرهنگ و اندیشه ریاضی (دوفصلنامه، ۲ شماره در سال)، بولتن (به زبان انگلیسی، ۳ شماره در سال).

کتاب و نشریات غیر ادواری

راهنمای اعضا (دوره‌ای)، گزارش همایش ماهانه (جلد ۱، فارسی)، واژه‌نامه ریاضی و آمار، گزارش همایش ماهانه (جلد ۲، انگلیسی)، گزیده‌ای از مقالات ریاضی، انفجار ریاضیات (انتشار الکترونیکی: CD و web site)، مسأله‌های مسابقات ریاضی دانشجویی کشور. ۱۳۸۵-۱۳۵۲.

مزایای عضویت در انجمن ریاضی ایران

- در پیشرفت ریاضی و عمومی کردن ریاضیات سهیم می‌شوید.
- از رویدادهای مهم ریاضیات در ایران و جهان با خبر می‌شوید.
- نشریات ادواری انجمن را دریافت می‌کنید.
- از تخفیف ثبت‌نام در تمام همایش‌های انجمن برخوردار می‌شوید.
- کارت عضویت دریافت می‌کنید و به‌عنوان عضو مبادله‌ای با برخی از انجمن‌های ریاضی جهان و انجمن‌های علمی دیگر ایران حق عضویت کمتری می‌پردازید. در حال حاضر انجمن آمار ایران، انجمن ریاضی آمریکا و انجمن ریاضی فرانسه با انجمن ریاضی ایران قرارداد عضویت مبادله‌ای دارند.

اعضای محترم انجمن ریاضی ایران

بدین وسیله به اطلاع می‌رساند که با توجه به گسترش روزافزون اینترنت و همگانی شدن آن، سامانه اینترنتی اعضای انجمن ریاضی ایران با هدف آسان‌سازی عضویت، صرفه‌جویی در زمان و هزینه اعضای انجمن راه‌اندازی شد. به کمک این سامانه تمامی مراحل عضویت به صورت اینترنتی انجام خواهد شد. برای عضویت در انجمن پس از ورود به آدرس اینترنتی <http://membrs.ims.ir> به قسمت راهنمای سامانه مراجعه فرمایید.

لازم به ذکر است که عضویت مهر ۹۰ - مهر ۹۱ (عضویت حقیقی، حقوقی و مشترکین) از طریق این سامانه انجام می‌پذیرد. دبیرخانه انجمن ریاضی ایران پذیرای پیشنهادات اعضای محترم در این راستا می‌باشد.

ضمناً مبالغ عضویت‌های فوق به شرح جدول ذیل می‌باشد.

قیمت عضویت برای دوره مهر ۹۰ - ۹۱

توضیحات	دائمی	پنج ساله	چهار ساله	سه ساله	دو ساله	یک ساله	عضویت‌ها
---	۳/۰۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰	۹۰۰/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰	۳۵۰/۰۰۰	پیوسته
اعضای وابسته در قبال دریافت کلیه نشریات.					۴۵۰/۰۰۰	۲۵۰/۰۰۰	وابسته - فرهنگ و اندیشه و بولتن
اعضای وابسته در قبال دریافت فرهنگ و اندیشه.					۴۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	وابسته - فرهنگ و اندیشه
اعضای وابسته در قبال دریافت بولتن.					۴۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰	وابسته - بولتن
حداقل قیمت برای اعضای وابسته یکساله با تخفیف برابر ۷۰/۰۰۰ ریال می‌باشد.					۲۰۰/۰۰۰	۱۰۰/۰۰۰	وابسته
دانشجویان دکتری پس از فارغ‌التحصیلی با تایید نماینده به مدت یکسال به طور رایگان عضو انجمن خواهند بود.							فارغ‌التحصیلان دکتری

• اعضای انجمن آمار ایران، انجمن ریاضی آمریکا، انجمن ریاضی فرانسه، دانشجویان، دانش‌آموزان و معلمان سطوح مختلف آموزش و پرورش می‌توانند با ضمیمه کپی کارت عضویت (برای اعضای انجمن‌ها) و کارت دانشجویی یا دانش‌آموزی معتبر (با تاریخ) و کارت آموزش و پرورش از تخفیف ۵۰ درصدی برخوردار شوند.

• توجه: حداقل حق عضویت برای عضویت وابسته در قبال دریافت خبرنامه ۷۰/۰۰۰ ریال می‌باشد.

جمعی از اعضای هیأت علمی گروه ریاضی دانشگاه اصفهان

از راست ردیف اول: محبوبه رضایی، صغری نوبختیان، ملیحه یوسف زاده، فاطمه ابطحی و نوشین موحدیان عطار. ردیف دوم: جواد اسدالهی، سعید اعظم، محمدرضا پوریای ولی، شکراله سالاریان، علی داوری، کیوان مهاجر. ردیف سوم: علیرضا عبدالهی، مجید فخار، مهدی چینیایی، جواد باقریان، رضا سبحانی، علیرضا نصر اصفهانی.

جمعی از اعضای هیأت علمی دانشکده علوم ریاضی دانشگاه تربیت مدرس

از راست ردیف اول: سیدمحمدباقر کاشانی، فرشته سعدی، سیداحمد موسوی، سیدمحمد حسینی، علاءالدین ملک، علی ایرانمنش و محسن محمدزاده. ردیف دوم: علی رجالی، موسی گل‌علیزاده، سیدمحمد باقری، عباس حیدری، سیدمسعود امینی، محمدرضا اصلاحچی، مجید خالدی.